

KADOC

Vlamingenstraat 39
3000 LEUVEN

Lieven Saerens

INVENTARIS

VAN HET ARCHIEF

ANTON A. JOZEF (JEF) VAN BILSEN

(1913-1996)

Inleiding

Jef Van Bilsen werd op 13 juni 1913 in Diest geboren als zoon van Bertha Swevers en Adrien Van Bilsen, een democratisch en flamingantisch gezinde onderwijzer. Later volgden nog een broer, Albert Van Bilsen, en een zus, Gaby Van Bilsen. Zoals zovele generatiegenoten was Jef Van Bilsen al snel uiterst actief in het (katholieke) Vlaams-nationalisme. Op het atheneum van Diest militeerde hij in het Katholiek Vlaamsch Studentengild "Dietsch Diest", een onderafdeling van het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS). Tevens was hij achtereenvolgens secretaris en voorzitter van de plaatselijke studiekring Pieter Dorlant, geïncorporeerd in het Algemeen Vlaamsch Studentenverbond (AVS). Toen in 1929 de Dorlant-kring door de kring Branding werd vervangen, werd hij ook daar voorzitter van. Rond die periode publiceerde hij een aantal bijdragen in het AVS-blad *Opkomst* (1927-1934), o.m. over het lers nationalisme. Omstreeks 1930 zou hij lid worden van de Vlaamsche Jeugd-Herberg Centrale (VJHC) en de Deutsche Jugendherbergszentrale, wat in de zomer van 1931 - net na het beëindigen van zijn humaniorastudies - resulteerde in een fietstocht in Duitsland langs de boorden van Rijn en Moezel, samen met enkele andere atheneumstudenten.¹ In 1931 ging hij in Leuven rechten studeren. Hij volgde er eveneens de kandidaturen geschiedenis en het baccalaureaat thomistische wijsbegeerte. Een zware klap was het overlijden van zijn moeder, pas 45 jaar oud, tijdens zijn examenzittijd van juli 1934.

Van Bilsen was een typische representant van de geradicaliseerde studentengeneratie van het einde van de jaren 1920/begin jaren 1930. In zijn Leuvense jaren werd hij archivaris en Brabants gouvbestuurslid van het AKVS en raakte hij in de ban van de Nieuwe Orde. In het AKVS-blad *De Blauwvoet* reageerde hij tegen de "chaos van deze vervloekte tijd van halfslachtigheid, van decadente liberale democratie en goddeloosheid", met zijn "jagend gevoel van sensatiemensen en zelfzucht van gewetenloze diplomatenzakenlui".² Zijn zelfbewuste en gespierde taal ontging het Leuvens studentenblad *Ons Leven* niet. In de rubriek *Ongelooflijk en toch waar!*, waarin zowat alle studentenvoormannen spottend

¹ Betreffende "Dietsch Diest" (° 1911) zie ook: KADOC: Archief Gouverneur, waarin zich eveneens een fotoalbum met foto van Van Bilsen bevindt (nr. KFH 359). De Pieter Dorlant-kring werd omstreeks 1927 opgericht als opvolger van "Recht door Zee", waarin Van Bilsens vader actief was geweest. Ook de kring Branding sloot bij het AVS aan. Het AVS had een bijzondere belangstelling voor trekken en jeugdherbergen. Van Bilsen was de eerste student die lid werd van de VJHC, met lidnummer 263. Naar zijn eigen woorden was hij voordien ook lid geworden van de Deutsche Jugendherbergszentrale – bedoelde Van Bilsen in feite het Reichsverband für Deutsche Jugendherbergen? - en in briefwisseling getreden met de Nederlandse Jeugdherbergen. Over zijn fietstocht in Duitsland en de Duitse jeugdherbergen in het bijzonder publiceerde Van Bilsen in het orgaan van de Vlaamsche Kampeergemeenschap: "De inrichters [van de jeugdherbergen] moeten de psychologie van de jeugd vatten, en die vraagt geen koude paleizen, geen stijf-burgerlike hotels, maar eenvoudige rustoorden, midden in de natuur, en als gegroeid uit haar, omdat de trekkende jeugd ook één is met de natuur. (...) De [herbergsouders] moeten werkelijk ouders zijn voor die schone familie van broers en zusters, van vrienden van één avond, die steeds verandert en toch immer dezelfde blijft, omdat ze iedere dag bestaat uit 'n stuk van de grote jeugd, de nieuwe jeugd van alle landen" (J. VAN BILSEN. *Jeugdherbergen in Rijnland*, in: *Naar Bosch en Hei*, okt. 1931, p. 11-13).

² L. VOS. *Bloei en ondergang van het AKVS. Geschiedenis van de katholieke Vlaamse studentenbeweging. 1914-1935*, Dl. II, Leuven, 1982, p. 219 en 256n11.

werden geportretteerd, schreef *Ons Leven*: "Jef Van Bilsen heeft deze week niemand voor idioot uitgescholden!".

Verdinaso

Toen Joris Van Severen op 9 mei 1932 in Leuven een lezing gaf, raakte Van Bilsen onmiddellijk in de ban van de charismatische Verdinaso-leider. Nog diezelfde avond trad hij tot het Verdinaso toe.³ Einde 1932 volgde ook zijn broer Bert, student klassieke filologie. Van oktober 1932 tot juli 1936 kwam Jef Van Bilsen aan het hoofd van de Leuvense studentenafdeling van het Verdinaso te staan. Hij toonde zich een enthousiast aanhanger van Van Severens "nieuwe marsrichting" van 1934, die een 'ouverture' naar de Walen en Franstalige Vlamingen inhield. Daar was Van Bilsens interesse voor de Franse literatuur, en in het bijzonder Charles Maurras' *L'Action Française*, niet vreemd aan. Hij legde contacten met Leuvense Franstalige studenten als André Belmans en Harold d'Aspremont Lynden, evenals met professoren als Léon Van der Essen en diens oudste zoon Pierre. Ook werd hij verantwoordelijke uitgever van het in juni 1936 gestichte *L'Ordre Thiois*, orgaan van de Franstalige dinaso's en achtereenvolgens omgevormd tot *Pays-Bas Belghiques* (1939) en *Pays-Bas et Ordre!* (1939-1940).

In juli 1936 afgestudeerd, vervulde Van Bilsen zijn legerdienst als kandidaat reserve-officier (9 september 1936-8 september 1937). Op uitdrukkelijk verzoek van Van Severen vestigde hij zich nadien, september 1937, als advocaat in Brussel, waar hij lid werd van het Vlaams Pleitgenootschap en stage liep bij de dinaso en Van Severen-intimus Raoul Hoornaert. Hij werd aangesteld tot hoofdman van de tweetalige dinaso-afdeling Groot-Brussel en slaagde er onder meer in om fotograaf Willy Kessels en prinses Madeleine de Croij als leden aan te trekken. Daarnaast werd hij in 1938 lid van het Studiecentrum tot Hervorming van de Staat/Centre d'Etudes pour la Réforme de l'État, waaraan af en toe ook andere (gewezen) dinaso's als Emiel Thiers, Pol Le Roy, Willem Melis en Lode Claes deelnamen. Het Studiecentrum bestudeerde de versterking van de uitvoerende macht en van het koninklijk gezag, alsmede de vertegenwoordiging van de sociale belangengroepen in het staatsapparaat. Hier kwam Van Bilsen allicht voor het eerst met Pierre Harmel in contact, een figuur die zijn latere, naoorlogse carrière mee zou bepalen.⁴ Verder raakte Van Bilsen betrokken bij de in mei 1939 opgerichte Vereeniging België-Nederland-Luxemburg, onder voorzitterschap van Léon Van der Essen en met als secretaris de vooraanstaande dinaso Frantz Van Dorpe. Na een conflict met Van Severen over het algemeen beleid van de beweging, waarbij hij het had gewaagd een wat 'vrijpostige' brief naar de leider te schrijven, werd hij omstreeks oktober 1939 uit het Verdinaso gestoten. In dezelfde periode werd hij verscheidene malen gemobiliseerd/heropgeroepen (29 augustus-2 oktober 1938, 26 augustus-8 december 1939 en 27 februari-12 maart 1940).

³ Van Bilsen werd als voorlopig lid onder nummer 318 ingeschreven en als definitief lid onder nummer 195. Zes jaar na zijn eerste ontmoeting schonk Van Bilsen aan Van Severen het boek *I know these dictators* van G. Wardprice, met als opdracht: "Dag op dag en uur op uur zes jaar geleden, sprak u te Leuven op de tweede verdieping van 't restaurant 'Chicago', Tienschestraat en besloot ik u te volgen door dik en dun. Heil 't Dinaso, 9 mei 1938" (A. VAN SEVEREN. *Joris Van Severen. Het verhaal van een leven*. II: *Van 1930 tot 1940*, Torhout, 1998, p. 366).

⁴ Van Bilsen maakte deel uit van de Tiende Commissie, die het aspect Nationale Opvoeding behandelde, met ook oog voor Belgisch-Kongo. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zette het Studiecentrum zijn activiteiten verder onder leiding van de liberaal Maurice Lippens.

Bezetting

Zijn ontslag uit het Verdinaso bood Van Bilzen de gelegenheid om zijn horizon te verruimen. Van minister van Koloniën Albert De Vleeschauwer kreeg hij het licht op groen om opgenomen te worden in de koloniale gewestdienst in Kongo, mits een studie van enkele maanden aan de Koloniale School in Brussel. Het uitbreken van de oorlog besliste er echter anders over. Na de Duitse inval van mei 1940 kwam Van Bilzen met zijn infanteriebataljon in Zuid-Frankrijk terecht, waaruit hij pas omstreeks midden augustus kon terugkeren. Thuisgekomen deelde hij, zoals hij schreef in zijn ongepubliceerde naoorlogse memoires, "de algemeen verspreide mening dat Duitsland virtueel de oorlog gewonnen had, en gedurende een min of meer lange tijd het overwicht zou hebben in het continentaal Europa". Hij trad opnieuw tot het Verdinaso toe en werd korte tijd bestuurslid van de op 1 september 1940 opgerichte en door dinaso's rond Paul Persyn gedomineerde Nationale Arbeidsdienst (NAD), voorloper van de Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen (VAVV).⁵ Op 29 september 1940 vertrok hij, op uitnodiging van de Duitsch-Belgische Vereeniging/Deutsch Belgische Gesellschaft van graaf Maurice Lippens, voor een studiereis naar Berlijn, waar hij Duitse instanties tevergeefs polste over het toekomstige lot van België en de Nederlanden. Ter voorbereiding van de reis, die hij o.m. in het gezelschap van de dinaso Julien Verplaetse, de socialist Maurits Naessens en Zender Brussel-medewerker Mon De Goeyse maakte, schreef hij op 9 september het memorandum *Het Dietsche Rijk beantwoordt aan het probleem der Westmark*. De reis betekende een eerste, kleine barst in zijn vertrouwen in de Duitse bezetter.⁶

Op 20 oktober 1940 uit Berlijn teruggekomen, trad Van Bilzen enkele maanden later in contact met Nederland. Naast verkennende gesprekken met Nederlandse dinaso's, leidde dat onder meer tot een bezoek aan de Nederlandsche Unie in Den Haag (3-8 april 1941), een organisatie die tot een 'accommodatie' met de Duitse bezetter wou komen. Omstreeks dezelfde periode trad Van Bilzen in voeling met de socialistische voorman Hendrik De Man, een figuur waarvoor hij reeds omstreeks 1935/1936 bewondering koesterde en wiens geruchtmakend manifest van 28 juni 1940 hij in Zuid-Frankrijk zou hebben gelezen.⁷ Samen met De Man behoorde Van Bilzen tot de initiatiefnemers om een nationale eenheidsbeweging tot stand te brengen, een autoritaire organisatie geschaard

⁵ Van Clemen verwacht de "Arbeidsdienst" met het Verbond van Dinaso Corporaties (S. VAN CLEMEN. *De inzet van Jef Van Bilzen in het Verdinaso vanaf mei 1940*, in: *Joris Van SEVEREN. Jaarboek 4*, Leper, 2000, p. 168 en 187n15). Reeds op 29 september 1940, op het moment dat hij naar Duitsland vertrok (zie verder), bood Van Bilzen zijn ontslag uit de NAD aan.

⁶ De Duitsch-Belgische Vereeniging werd in 1938 opgericht, met als *officieel* doel de culturele toenadering tussen Duitsland en België te bevorderen. Van Bilzen stond op de eerste plaats van de kandidatenlijst voor de studiereis. Mogelijk speelde de Duitse diplomaat Max Liebe, die Van Bilzen blijkbaar persoonlijk kende en die vóór de oorlog regelmatig het Brusselse 'salon Didier' frequenteerde, een rol bij die selectie (M. DE WILDE en E. VERHOEYEN. *De Nieuwe Orde – België in de Tweede Wereldoorlog 3*, Kapellen, 1982, p. 23-24, 88-89; S. VAN CLEMEN. *De inzet van Jef Van Bilzen in het Verdinaso*, p. 169-170; X. DEHAN. *Jeune Europe, le Salon Didier et les éditions de la Toison d'Or (1933-1945)*, in: *Bijdragen Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog* nr. 17, 1995, p. 217-218; J. GERARD-LIBOIS en J. GOTOVITCH. *L'an 40. La Belgique occupée*, Brussel, 1971 (3de), p. 44-47 en passim). Over Liebe zie nummer 3.6., waarin ook interessante verwijzingen naar baron Paul de Launoit.

⁷ Zie ook: J. VAN BILZEN. *De Nieuwe Marschrichting der Belgische socialisten en Nog rond het Nationale Socialisme in België*, in: *Hier Dinaso!*, resp. 23 okt. en 19 nov. 1937.

“rond den koning”, die een Vlaamse en een Waalse tak zou hebben. Als overkoepelende naam werd voor Vrij België geopteerd; de Vlaamse vleugel zou Nationale Bond-Vlaanderen (NBV) worden genoemd. In samenspraak met De Man stelde Van Bilsen een programma voor de NBV op, evenals een ontwerp voor een nieuw Vlaams dagblad onder leiding van De Man, waarvoor Van Bilsen de titel *De Nieuwe Tijd* suggereerde. De contacten met De Man liepen echter op niets uit. De oprichting van de NBV werd uiteindelijk door de Militärverwaltung verboden (26 juni 1941) en ook de plannen voor *De Nieuwe Tijd* dienden terug in de kast te worden gestopt.⁸

In het Verdinaso verliep het evenmin naar Van Bilsens zin. Van Bilsen toonde er zich tegenstander van de extreem collaboratiegezinde groep rond Jef François en Pol Le Roy, maar moest uiteindelijk de duimen leggen. Einde januari 1941 werd hij, samen met onder anderen Frantz Van Dorpe en Paul Persyn, opnieuw uit het Verdinaso gebannen. Na nog een omweg via Persyns nieuw opgerichte dinaso-groep Nationale Unie/Union Nationale⁹ en een tijdelijke aanstelling tot secretaris bij het Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw (3 juni-15 november 1941), kwam hij in de clandestiene, autoritair-rechtse beweging rond Tony Herbert terecht. Het was een niet onverwachte afloop. Reeds in 1938 was hij, zij het toen nog wat tegen zijn zin, toegetreden tot Herberts Vlaamsch Verbond voor Reserve-Officieren. Van september 1941 tot het voorjaar van 1944 zou hij het 'Herbert-secretariaat' – ook wel de Groupe Demain genoemd¹⁰ – leiden. Op 11 juni 1942 werd hij bovendien aangesteld tot secretaris van de Studiekern voor het Statuut der Jeugd/Groupes d'Études pour le Statut de la Jeunesse, een initiatief van graaf Théodore d'Oultremont, waar nogal wat 'Herbertianen' werden bij betrokken.¹¹

Verzet

Vanaf 1942 vervulde Van Bilsen opdrachten voor de inlichtingendiensten "Othello" en "Zero", waarin eveneens de gebroeders Frantz en Joseph Van Dorpe actief waren. Zijn meest spraakmakende actie was de (weliswaar mislukte) uitbouw van een netwerk in Nederland, de "Dienst NB", waarvoor hij kon rekenen op de hulp van een aantal Nederlandse dinaso's, zoals Lou Stolte, Wiet Knitel en Gerard van der Horst. Tevens bood hij in de loop van de bezetting hulp aan enkele joden, via o.m. zijn goede kennis Betsie Hollants. Op 26 februari 1944 werd hij tijdens een paspoortcontrole in Brussel door de Duitse politie gearresteerd. Met de nodige dosis geluk en een uiterste koelbloedigheid kon hij nog diezelfde dag uit het Gestapo-hoofdkwartier in de Louisalaan ontsnappen. Hij dook onder en kwam via zijn vriend Daniël Ryelandt bij een Ardense afdeling van het Geheim Leger aan de Beneden-Semois terecht ("Groupe d'Orchimont"), waar hij, onder de codenaam "Luitenant Bal(l)ot", tot commandant werd aangesteld. Ook zijn broer Bert ("Luitenant

⁸ Zie ook: M. DE WILDE en E. VERHOEYEN. *De Nieuwe Orde*, p. 89-90.

⁹ Van Bilsen was blijkbaar secretaris van de Nationale Unie (zie ook: AMVC: Dossier Verdinaso).

¹⁰ J. GERARD-LIBOIS en J. GOTOVITCH. *L'an 40*, p. 473-474.

¹¹ De Studiekern werd op 21 mei 1942 opgericht. Medestichters waren baron C. van der Bruggen, J. Mesureur en Van Bilsen. Later werden ook betrokken: J. Ceulemans, Albert (Berten) De Clerck, Tony Herbert, Renaat Van Elslande en André Vlerick. Tegelijkertijd met Van Bilsens aanstelling tot secretaris werd van der Bruggen tot voorzitter benoemd. Van Bilsens 'frustratie' over zijn politiek falen, leek zich ook in een hernieuwde studiemotivatie te vertalen. Op 7 maart 1942 schreef hij zich in voor licentiaat in de Koloniale Wetenschappen aan de ULB. Zoals bekend werd de ULB echter aldaar door de bezetter gesloten. Op 30 oktober 1942 schreef Van Bilsen zich aan de Leuvense universiteit in voor licentiaat in de Politieke Diplomatie.

Pumelot") was in die streek als verzetsman actief, evenals bijvoorbeeld Harold d'Aspremont Lynden.¹²

Na de bevrijding opereerde Jef Van Bilsen nog voor de Tweede Directie van het ministerie van Landsverdediging ("Mission Betty"; 16 december 1944-half januari 1945) en werd hij toegevoegd verbindingsofficier aan het Amerikaans leger in Duitsland (22 maart-juni 1945). Verder voerde hij voor de Belgische Staatsveiligheid, als verbindingsofficier bij het Bureau Nationale Veiligheid in Den Haag, een opdracht in Nederland uit (ca. 1 juli-30 december 1945). Zijn Nederlandse opdracht bestond erin om de 'Inlichtingendienst NB' te vereffenen en te berichten over de politieke en sociale toestand in Nederland en Nederlands-Indië. Tussendoor, op 14 juli 1945, werd hij even tot "Inquirer" bij de Tweede Commissie voor Oorlogsmisdaden/Commission des Crimes de Guerre benoemd.

Ondanks Van Bilsens 'louterende' verzetsactiviteiten tijdens de bezetting en zijn stilaan groeiende democratische gevoelens, was zijn definitieve breuk met het autoritaire dinaso-verleden niet onmiddellijk vanzelfsprekend.¹³ Nog omstreeks september 1945 verklaarde hij zich principieel akkoord om een Van Severen-biografie te schrijven en contacteerde hij Léon Van der Essen om de Vereniging België-Nederland-Luxemburg herop te starten. Tevens was hij begin 1945 toegetreden tot het Belgisch Rijncomité/Comité Belge du Rhin, een organisatie waarin nogal wat (gewezen) extreem-rechtse figuren actief waren, zoals graaf Adrien Van der Burch, Pierre Nothomb en Arthur Rotsaert.

Kongo en Derde Wereld

Nadat hij in augustus 1945 in het huwelijk was getreden met Miet Claessens, redactrice bij Tony Herberts *De Nieuwe Standaard*, werd Van Bilsen op 31 maart 1946 definitief gedemobiliseerd. Na zijn demobilisatie nam hij ook afscheid van de advocatuur. Op 20 april 1946 verzocht hij zijn naam weg te laten op de Tabel der Orde van Advocaten bij het Hof van Beroep te Brussel. Wat later, op 4 mei vloog hij naar Leopoldstad, waar hij, op voorstel van Daniël Ryelandt, als vertegenwoordiger van BELGA aan de slag ging. Einde 1947 naar België teruggekeerd, werd hij in Brussel hoofd van de Afrikaanse redactie van BELGA. Op 4 oktober 1949 werd hij tot secretaris van het 'Harmelcentrum' benoemd, dat oplossingen wou aanreiken voor de Belgische communautaire problemen. In 1950 werd Van Bilsen Pierre Harmels adjunct-kabinetschef op het ministerie van Onderwijs (8 november 1950-26 april 1954). Dan volgde een periode van zoeken en tasten, met zijn inzet voor het Centrum voor Afrikaanse Studies/Service de Documentation et d'Informations (° 1954), weldra omgevormd tot de Groupe Marzorati pour l'Etude des Problèmes Africains (° ca. 1955).¹⁴ In die jaren maakte hij verscheidene studiereizen naar Afrika, nam hij deel aan het zogenoemde "Kissingerseminarie" van de Harvard University (juli-augustus 1956) en kreeg de idee van zijn opzienbarende Dertigjarenplan voor de ontvoogding van de Kongolezen vaste vorm (in december 1955 voor het eerst gepubliceerd in *De Gids op Maatschappelijk Gebied*. Later volgde Van Bilsens publicatie *Vers*

¹² Na de oorlog werd Van Bilsen erkend als lid van "een Inlichtings- en Actiedienst" voor de periode 1 februari 1943-30 april 1944 en als "gewapend weerstand" (Geheim Leger) voor de periode 1 oktober 1943-14 oktober 1944.

¹³ "Ik had zelf de schok der Duitse bezetting nodig gehad om opnieuw in de democratische waarden te geloven" (J. VAN BILSEN. *Zin en verantwoording van het verzet*, in: *Problemen der kollaboratie, repressie en amnestie. Handelingen van het Kongres van het Vlaams Verzet. Antwerpen 6 en 7 december 1958*, Antwerpen, 1959, p. 41).

¹⁴ In dezelfde periode was Van Bilsen een tijd secretaris-generaal van het Wit-Gele Kruis (ca. 1957-1959).

l'indépendance du Congo belge et du Ruanda Urundi. Reflexions sur les devoirs et l'avenir de la Belgique en Afrique centrale (Kraainem, 1958)). Van 1959 tot 1960 was hij, onder andere tijdens de Rondetafelconferentie van januari-februari 1960, persoonlijk raadgever van de nationalistische leider Joseph Kasa-Vubu, die de eerste Kongolese president zou worden.

Na een nieuwe periode Harvard University (6 september 1961-1 april 1962)¹⁵, bekleedde Van Bilsen een aantal niet onbelangrijke, maar ondergeschikte functies in Belgische regeringen: secretaris-generaal van de Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS; 1962-1965 en 1968-1970)¹⁶, commissaris van de Koning voor de Ontwikkelingssamenwerking (1965-1966), kabinetschef van minister van Buitenlandse Zaken Pierre Harmel (1966-1968) en permanent vertegenwoordiger (buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur) van België bij de Internationale Economische Conferenties (1970-1972).

Op 1 december 1972 volgde Van Bilsens benoeming tot gewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Gent, waar hij sinds 1962 doceerde. Hij werd aangesteld tot titularis van de leerstoel *Problemen van de Derde Wereld* en tot directeur-diensthoud van de Dienst voor de Studie van de Problemen van de Derde Wereld, beide ressorterend onder de Faculteit der Rechten. Tevens doceerde hij aan het Interfacultair Studie- en Vormingscentrum voor Ontwikkelingssamenwerking van de RUG.¹⁷ Voordien was hij nog docent geweest aan het Universitair Instituut voor Overzeese Gebieden/Institut Universitaire des Territoires d'Outre Mer (UNIVOG/UNITOM. 1950-1961)¹⁸ en de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen (1951-1965 (?)), waar hij Alfred Marzorati opvolgde.¹⁹ Verder doceerde hij onder meer aan het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA; 1965-1982) en was hij actief in organisaties als de Vereniging voor Internationale Relaties (VIRA; ° 1964), het Afrikaans Studie- en Documentatiecentrum (ASDOC; ° 1970), de Belgische afdeling van De Club van Rome (° 1970), de European Association of Development Research Institutes (EADI; ° ca. 1973) en de Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN).²⁰ Tevens was hij lid van de Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen, Amnesty International en de Belgisch-Palestijnse Vereniging en was hij in 1982 betrokken bij de (mogelijke) oprichting van de Association Belgo-Algérienne. Ook zou hij betrokken zijn geweest bij de Commissie Afrika van Pax Christi.

¹⁵ Van Bilsen zou er een boek voorbereiden over Kongo. Allicht betrof het *L'Indépendance du Congo* (Doornik, 1962).

¹⁶ De oprichting van de DOS kwam er o.m. na een rapport van Van Bilsen in opdracht van de minister van Buitenlandse Handel en Technische Bijstand Maurice Brousse: *Voor een politiek van Ontwikkelingshulp/Pour une politique de coopération au développement* (30 augustus 1961). De opdracht doorkruiste zijn studiereis naar Harvard.

¹⁷ De ISVO verzorgde een postgraduaat-programma voor universitaire gediplomeerden die een jaar extra wilden besteden aan Derde Wereldvraagstukken.

¹⁸ Van Bilsen was er o.m. titularis van de cursus *Cessions, concessions, mines, main d'oeuvre et législation sociale du Congo belge et du R.U.* De cursus werd bij KB van 4 oktober 1960 opgeheven; naar Van Bilsens mening ten gevolge van zijn te progressieve stellingnamen.

¹⁹ Het UNIVOG beëindigde in 1961 zijn activiteiten en werd in 1965, net zoals de Rijkshandelshogeschool Antwerpen, in het RUCA geïntegreerd.

²⁰ Van VIRA, ASDOC, EADI (ca. 1973 e.v.) en VVN (1974 e.v.) was Van Bilsen ook een tijd voorzitter. De VVN ontstond uit de ca. 1951 opgerichte Brusselse Association Belge pour les Nations Unies (ABNU). De VVN-zetel was in Gent gevestigd.

Tijdens zijn Gentse periode maakte Van Bilsen met zijn studenten talrijke studiereizen naar buitenlandse universiteiten, overheidsadministraties voor ontwikkelingssamenwerking, belangrijke NGO's (o.m. OXFAM) en internationale instellingen in Genève (o.m. Verenigde Naties, UNCTAD) en Parijs (o.m. UNESCO). Tevens nodigde hij, in samenwerking met o.m. de VVN en het Gentse UNCTAD-Comité, verscheidene eminente sprekers voor academische gastvoordrachten over actuele Derde Wereld-vraagstukken uit: Jan Tinbergen, Willem F. Wertheim, Naim Khader (PLO), B.V.A. Röling, Perez Guerero, Gamina Correa, Johan Galtung, Collin Legum, Altiero Spinelli, Julius Nyerere²¹, Kenneth Kaunde, Ivan Illich, Sean Mc. Bride, Ferdinand Van Dam, Paul-Marc Henri, Bernard Delfgouw en David Gould. In 1973 lanceerde Van Bilsen de reeks *Unctad-Schriften*, die, via het publiceren van het werk van jonge academici, het ontwikkelingsvraagstuk vanuit de invalshoek van de UNCTAD, de UNO-Conferentie voor Handel en Ontwikkeling, wou behandelen. De omslagontwerpen voor de reeks waren van de hand van zijn dochter Rita Van Bilsen.²²

Van Bilsens op emeritaatstelling op 14 juni 1983 betekende de start voor het schrijven van zijn memoires, die slechts gedeeltelijk werden gepubliceerd. Tussendoor had hij nog de leiding van het RUG-project *Onderzoek naar de organisatie van de ontwikkelingssamenwerking in de receptor- en donor-landen, en in de internationale en intermediaire instellingen*, een project dat, op advies van de VLIR, door ABOS werd gefinancierd en van 1984 tot 1986 liep.²³ Alhoewel Van Bilsen in zijn memoires aan geen enkel politiek aspect uit zijn leven wou voorbijgaan en een opvallende openheid tentoonspredde, woog de confrontatie met een facet als het anti-joodse verleden van het Verdinaso hem zwaar. Vanuit zijn poging zijn eigen geschiedenis alsnog volledig te kunnen vatten, sloeg hij bovendien verwoed aan het lezen, waardoor het niet steeds duidelijk werd of zijn memoires een bevestiging mogen heten van recente wetenschappelijke bevindingen, of *vice versa*.²⁴ Tot een definitieve synthese leek hij niet meer te kunnen komen. Op 22 juli 1996 overleed hij in zijn woning in Kraainem, op drieëntachtigjarige leeftijd.

Archief

Het archief Van Bilsen werd in drie fases aan het KADOC overgemaakt en beslaat ongeveer 12 strekkende meter. Een eerste, summier en uiterst heterogeen deel werd op 14 maart 1996 nog door Van Bilsen zelf aan het KADOC bezorgd. Het betrof grotendeels publicaties, voordrachten en interviews van Van Bilsen, evenals diverse losse documenten betreffende Kongo/Zaire. In september 1997, na het overlijden van Van Bilsen, volgde de overdracht van het kernarchief, hoofdzakelijk met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking, Van Bilsens leeropdrachten en memoires, evenals enkele documenten m.b.t. zijn Leuvense studententijd en een gedeelte van zijn briefwisseling met Joris Van Severen. Op 9 augustus 1999 deed de familie Van Bilsen nog een uiterst belangrijke aanvulling van een tiental verhuisdozen, onder meer m.b.t. Van Bilsens Verdinaso-periode, de Tweede

²¹ De ontmoeting met de studenten vond te Brussel plaats, op initiatief van koning Boudewijn.

²² De *UNCTAD-Schriften*, gingen uit van een seminarie over UNCTAD (de zogeheten Gentse UNCTAD-seminaries), ingericht in de schoot van de cursus *Hedendaagse Politieke Vraagstukken*, kaderend in de leerstoel *Problemen van de Derde Wereld*.

²³ Van Bilsen behandelde het aspect donorbeleid.

²⁴ Vanuit die poging leken de onthullingen over het extreem-rechts en Vichy-verleden van de Franse socialistische president François Mitterrand voor Van Bilsen een welkome openbaring, wat resulteerde in de samenstelling van een uitvoerig dossier over Mitterrand (cf. nummer 9.2.4.3.).

Wereldoorlog – in de eerste plaats zijn dagboek (4 augustus 1940-4 juli 1941), contacten met Hendrik De Man en met door de groep Jef François-Pol Le Roy geroyeerde dinaso's -, zijn memoires en verblijven aan de Harvard University. Tevens werden verscheidene klankbanden overgemaakt. Deze werden, net zoals de foto's en ander audiovisueel materiaal, door Greet De Neef van de Afdeling Audiovisuele Documentatie verwerkt. Het audiovisueel materiaal kan worden teruggevonden onder het stortingsnummer BKDC 990459.²⁵

De inventarisatie van het archief Van Bilzen vergde heel wat puzzelwerk. Homogene dossiers werden nauwelijks of niet teruggevonden. Door de redactie van zijn memoires raakte het archief een eerste maal grondig verstoord.²⁶ Ook Van Bilsens toch nog vrij plots overlijden kwam de oorspronkelijke ordening niet ten goede. Zoveel is evenwel duidelijk: het archief, zoals tot dusver overgedragen, bevat een schat aan informatie over het politiek reilen en zeilen in België, in het bijzonder over de Tweede Wereldoorlog en het naoorlogs Belgisch ontwikkelingsbeleid. Het laat toe een groot deel van Van Bilsens levensloop, vanaf het einde van de jaren 1930, vrij goed te volgen. Over het AVS, het AKVS en Van Bilsens jeugdijaren zijn in het archief nauwelijks of geen originele, eigentijdse documenten terug te vinden. In het algemeen komt de meer persoonlijke leefwereld van Van Bilzen in het archief weinig of niet aan bod. Wel komt de onderzoeker heel wat te weten over de genealogie van de familie Van Bilzen, resultaat van Van Bilsens minutieuze opzoekingen voor de eerste (ongepubliceerde) hoofdstukken van zijn memoires. De Verdinaso-periode is in het archief goed vertegenwoordigd. Erg waardevol zijn een aantal originele brieven van Joris Van Severen, die enig licht werpen op enkele minder gekende aspecten van de dinaso-werking. Zo blijkt hieruit dat het Verdinaso zich in 1934 nogal wat moeite getroostte om ook Leuvense Trotskysten voor de beweging te werven, wat onder meer resulteerde in de oprichting door Van Bilzen van een "anti-Rode cel". Ook de 'Herbert-beweging' komt in het archief vrij uitgebreid aan bod. Het meest consistente gedeelte van het archief omvat de periode van omstreeks 1954 tot circa 1972, toen Van Bilzen als pleitbezorger voor Kongo en ontwikkelingssamenwerking naam maakte. Voor de daaropvolgende periode - jaren 1970-begin jaren 1990 - vinden we in het archief informatie over Van Bilsens universitaire carrière, schema's van lezingen en interviews en diverse, moeilijk concreet af te bakenen, dossiers/studieprojecten over hulp aan de Derde Wereld.

Het archief Van Bilzen is een welkome aanvulling op andere 'Kongo-archieven' van het KADOC, zoals die van de antropologen Natalis Decléene en Edouard De Jonghe, pater Jos Ceuppens en de ministers Albert De Vleeschauwer en André Dequae. Tevens sluit het aan bij de archieven van andere oud-dinaso's als Ast Fonteyne en Bert Peleman. Wijzen we er ook op dat Van Bilzen in de loop der jaren enkele delen van zijn archief overdroeg aan het Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen (Aartselaar)²⁷ en het Koninklijk

²⁵ Naast de verder in de inventaris vermelde klankcassettes zijn er ook nog betreffende: lezing van prof. Lebedev uit Moskou te Gent over de de houding van de Sovjetunie t.o.v. de ontwikkelingslanden, 22 nov. 1972 (KMAC 426); radio-uitzendingen ca. 1993 met Jef Van Bilzen, Tilly Stuckens, Louis Verbeeck en Paula Semer in de reeks *Niet van gisteren. 60-plussers vertellen over hun oude dag* (KMAC 399400); een Engelstalige lezing voor de RU Gent op vraag van Van Bilzen, 24 okt. 1975 (KMAC 427); een ongedateerde lezing van Milia Pinte (KMAC 401).

²⁶ De documenten m.b.t. Van Bilsens memoires zijn enigszins verspreid over het archief (zie het trefwoord "Memoires Van Bilzen" in de index).

²⁷ J. VAN REGENMORTEL. *Archieven en verzamelingen van het Nationaal Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen. Ordening en inventarisatie*, Licverh. Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer, V.U. Brussel-K.U. Leuven, 1995. Het Aartselaar-archief zou in

Museum voor Midden-Afrika (Tervuren).²⁸ Bovendien bevat het archief nog enkele belangrijke lacunes. Zo werd van zijn dagboekjes, die Van Bilsen gedurende een groot deel van zijn leven bijhield, tot dusver slechts een afschrift van dat over de oorlogsperiode overgedragen, en dan nog slechts voor de periode 4 augustus 1940-4 juli 1941. Betreffende de oorlog ontbreekt ook Van Bilsens memorandum *Het Dietsche Rijk beantwoordt aan het probleem der Westmark*. Tevens ontbreekt bijvoorbeeld de briefwisseling met belangrijke vrienden en kennissen als Betsie Hollants en Frantz Van Dorpe haast volledig. Ook het audiovisueel materiaal is uiterst beperkt.

Ondanks deze lacunes en enkele overdrachten aan andere archieven, is het duidelijk dat het hier ontsloten archief in feite het kernarchief Van Bilsen vormt. De documenten tonen ons het beeld van een wat non-conformistische, eigenzinnige en integere Van Bilsen, die, in tegenstelling tot de meesten van zijn vroegere companen uit de 'Herbert-beweging', daardoor nooit een eersterangsrol kon spelen in de Belgische politiek. Een striemende brief van CVP-voorzitter Théo Lefèvre aangaande Van Bilsens 'ongehoorde' publicatie in *La Gauche* van 1959 vormt daarvan een treffende illustratie. In het algemeen opent het archief Van Bilsen ook een interessante invalshoek voor onderzoek naar een relatief omvangrijke groep van gewezen dinaso's die na de Tweede Wereldoorlog een al bij al niet onaanzienlijke plaats op de maatschappelijke ladder innamen.

Uiteindelijk werd het archief Van Bilsen tot tien grote afdelingen teruggebracht. Afdeling één betreft zijn familie en personalia. De familiale archivalia geraakten volledig door elkaar toen Van Bilsen zijn memoires aanvatte. De verstoring was zodanig groot dat een gedeelte ervan in de dossiers m.b.t. Van Bilsens memoires werd behouden (cf. afdeling negen, nummers 9.2.2.-9.2.3.). Afdelingen twee tot vier behandelen grotendeels Van Bilsens engagement in het Verdinaso, de Tweede Wereldoorlog, Van Bilsens inzet voor het verzet en Van Bilsens naoorlogse herinneringen en contacten daarover. In afdelingen vijf en zes staan Kongo/Zaire, Afrika en Van Bilsens politieke rol in het ontwikkelingsbeleid centraal. Afdeling vijf omvat Van Bilsens onmiddellijke naoorlogse activiteiten inzake Kongo/Afrika, in het bijzonder als vertegenwoordiger van BELGA. Afdeling zes behandelt in hoofdzaak Van Bilsens politieke carrière, die in 1949 startte als secretaris van het "Harmelcentrum" en in 1972 eindigde als Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur van België. Steeds de chronologie voor ogen houdend, werden in deze afdeling ook Van Bilsens activiteiten in de Groupe Marzorati en zijn verblijven aan de Harvard University opgenomen. Afdeling zeven overspant Van Bilsens academische carrière als docent en hoogleraar. Afdeling acht geeft informatie over Van Bilsens naoorlogse lezingen, interviews en publicaties m.b.t. Afrika en het ontwikkelingsbeleid. De volgende afdeling bevat Van Bilsens memoires – zowel het gepubliceerde als het ongepubliceerde gedeelte – en historische achtergrondinformatie daaromtrent. Afdeling tien bestaat uit varia, grotendeels een reeks dossiers documentatie, opnieuw hoofdzakelijk i.v.m. Afrika/Kongo en de ontwikkelingsproblematiek. Hier kan de onderzoeker o.m. terecht voor Van Bilsens project over het donorbeleid dat hij, na zijn op emeritaatstelling, startte. Tot slot vindt de lezer achteraan de inventaris een personen-, plaats- en zakenindex, zoals samengesteld door Lieve Claes, waarvoor dank.

principe binnen afzienbare tijd aan het Universiteitsarchief van de K.U. Leuven worden overgemaakt.

²⁸ P. VAN SCHUYLENBERGH. *La mémoire des Belges en Afrique centrale. Inventaire des archives Historiques privées du Musée Royal de l'Afrique Centrale de 1858 à nos jours. – Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Tervuren, België. Inventaris van het historisch archief*, Dl. VIII, Tervuren, 1997, p. 98-99.

Bibliografie

- M. RUYSS. *Bilsen, Jozef van*, in: *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, Tielt, 1973, p. 185.
- *Van Bilsen, Jef, A.A.*, in: R. DECAMPS (ed.). *Wie is Wie in Vlaanderen 1989-1993. Biografische Encyclopedie*, Brussel, 1989, p. 1093.
- G. DURNEZ. *Voorwoord*, in: J. VAN BILSEN. *Kongo 1945-1965. Het einde van een kolonie*. Leuven, 1993.
- J. CREVE. *Het getuigenis van Jef Van Bilsen*, in: *Teksten, Kommentaren en Studies (TeKoS)*, 1996, nr. 3, p. 40-47.
- L. SA[ERENS]. *Archief Jef Van Bilsen (1913-1996). Van Verdinaso- tot derdewereldmilitant*, in: *KADOC Nieuwsbrief*, maart 1998, p. 7-9.
- J. CREVE. *Bilsen, Jef van*, in: *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, Tielt, 1998, p. 497-498.
- S. VAN CLEMEN. *De naoorlogse houding van Jef van Bilsen tegenover het Verdinaso*, in: *Nieuwsbrief Joris Van Severen*, 1999, nr. 1, p. 7-9.
- ID. *De inzet van Jef Van Bilsen in het Verdinaso vanaf mei 1940*, in: *Joris Van Severen. Zijn Persoon. Zijn Gedachten. Zijn Invloed. Zijn Werk. Jaarboek 4*, Ieper, 2000, p. 163-188.
- ID. *Jef Van Bilsen als hoofdman van de Leuvense studentenafdeling van het Verdinaso (1932-1936)*, in: *Joris Van Severen. Zijn Persoon. Zijn Gedachten. Zijn Invloed. Zijn Werk. Jaarboek 6*, Ieper, 2002 (ter perse).

Voor het gros van Van Bilsens publicaties met betrekking tot Kongo/Afrika en het ontwikkelingsbeleid verwijzen we naar rubriek nummer 8.2.

+ + + +

Het archief is toegankelijk mits toestemming van de bewaargever.

Afdeling 1. Familie en personalia²⁹

1.1. Grootvader Arnold-Vital Van Bilzen (1862-1928), echtgenoot van Maria-Christina (Christine) Hendrickx (1860-1894) en na haar overlijden van Maria Catherina Polus (1875-1933)

Identiteitskaart (met pasfoto³⁰), fotokopie van militair zakboekje, briefwisseling, uittreksels van de kadastrale legger en huwelijksakte, fotokopie van akte inzake erfenis kinderen Van Bilzen-Hendrickx, notities, nota's, knipsel, overlijdensprentjes. 1882; 1894; 1916; 1928-1929; 1933; 1974; 1983-1984; 1988-1989; 1996 en z.d. *1 omslag*.³¹

1.2. Grootouders Louis Swevers (1861-1929) en Joanna Virginia (Virginie) Pusilian (1863-1940)³²

Brief aangaande Pusilains vader, factuur, akte van een gift van Joanna (Virginie) Swevers-Pusilian aan haar dochter Joanna Maria Bertha Swevers, doodsprentje Louis Swevers (met foto), erfenisakte bij overlijden Virginie Swevers-Pusilian, briefwisseling en notities Jef Van Bilzen betreffende zijn grootouders, ouders en Lubbeek. 1893; 1912; 1929; 1932; 1941; 1983; 1986 en z.d. *1 omslag*.

1.3. Vader Adrien Van Bilzen (1885-1973)

1.3.1. Huwelijk met (Joanna-Maria-) Bertha Swevers (1889-1934). Huwelijkscontracten, trouwboekje³³, (Franstalige) huwelijksmenukaart, spijskaart (in dichtvorm, 1925), doodsprentje Bertha Swevers (met foto³⁴). 1912; 1925; 1934. *5 stukken*.³⁵

²⁹ De familiale archivalia zijn volledig door elkaar geraakt toen Jef Van Bilzen zijn memoires aanvatte. Een deel ervan werd in de dossiers m.b.t. Van Bilzens memoires behouden (zie nummer 9.2.2.).

³⁰ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39895.

³¹ Het dossier heeft vnl. betrekking op de Rijksnormaalschool Hasselt, waar grootvader Van Bilzen voor onderwijzer studeerde, evenals op de militaire loting. Laatstgenoemde documenten betreffen eveneens Adrien en Evrard Van Bilzen. Arnold Van Bilzen werd in Ulbeek geboren, zijn vrouw was van Kuringen afkomstig.

³² Louis Swevers werd geboren in Lubbeek, zijn vrouw in Herent. In april 1888 vestigden ze zich te Diest waar ze buffethouders werden van het spoorwegstation, nadien werden ze gerant van Gasthof den Haan in Diest (Katholiek Kring).

³³ Bevat ook aantekeningen Adrien Van Bilzen betreffende zijn onderwijsloopbaan.

³⁴ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39896.

³⁵ Adrien Van Bilzen (in feite Joseph, Guillaume, Adrien) werd in Ulbeek geboren. Na de lagere school in Ulbeek volgde hij de middelbare school aan het atheneum in Hasselt. Op 25 juli 1906 behaalde hij zijn diploma van wetenschappelijk regent in Malonne. Achtereenvolgens

-
- 1.3.2. Regent wetenschappen. Kwitantieboekje "Caisse de Veuves et Orphelins de l'Instruction Publique", financiële documenten betreffende jaarwedde, evaluaties van Van Bilsens onderwijsopdracht, fotokopieën van losse nummers *Recht door Zee. Maandelijksch Studententijdschrift* en persknipsels met brief Jos Philippen betreffende Frans Beckers (pseudoniemen Frans Demers en Johan Mark Elsing)³⁶, briefwisseling en notities Jef Van Bilsen aangaande zijn vaders studies en onderwijsopdracht (inclusief lijst van leraars Diest). 1907-1928; 1930-1932; 1983; 1985-1986; 1993 en z.d. 1 omslag.
- 1.3.3. Eerste Wereldoorlog. (Fotokopieën van) briefwisseling, publicatie DE PESTELLE, RUPPOL en VAN BILSEN. *Nederlandsche spraakleer. Ten dienste van middelbaar en normaal onderwijs* (Port-Villez, 1918; met opdracht)³⁷, medisch dossier, identiteitskaart van oorlogsinvaliden met pasfoto, attest van toegekende eretekens, nota, bidprentje Guy de Wouters d'Oplinter. 1914-1916; 1918-1919; 1959; 1983-1984; [1996] en z.d. 1 omslag.
- 1.3.4. Publicist, redenaar en Vlaamse Beweging. Briefkaartje Alf. Van der Mueren om te spreken over vernederlandsing onderwijs, manuscript van artikel *De A.C.J.B. en Vlaanderen*, persknipsels aangaande o.m. activisme en de 'houthakkers van de Orne'. 1918; 1920-1921 en z.d. 1 omslag.
- 1.3.5. Periode tweede huwelijk met Maria Gillis (1895-1963) en overlijden. Inboedelopgaven en voorstel van overeenkomst Jef Van Bilsen, visitekaartje, briefwisseling betreffende grondeigendommen en betreffende huishoudster Josepha (José) Levy, aangifte van nalatenschap met kopie van huwelijkscontract met Bertha Swevers, notitie betreffende testament, overlijdensbrieven Adrien Van Bilsen. 1948; 1963; 1972-1973 en z.d. 1 omslag.
- 1.3.6. Diverse notities Jef Van Bilsen en briefwisseling aangaande zijn vader. 1950; 1984 en z.d. 1 omslag.

gaf hij les – aanvankelijk turnen - in Hasselt, Ninove en Sint-Truiden, vanaf 12 november 1907 aan de Staatsmiddelbare School en Atheneumafdeling van Diest. Tijdens de eerste Wereldoorlog was hij brancardier. Op 5 september 1912 huwde hij met Bertha Swevers uit Diest. Het echtpaar kreeg drie kinderen: Jef, Albert en Gaby. Na het overlijden van zijn echtgenote hertrouwde Adrien Van Bilsen met Maria Gillis.

³⁶ *Recht door Zee* werd in 1922 opgericht en uitgegeven in Diest, met Adrien Van Bilsen als een van de animators. Het was het orgaan van een gelijknamige studiekering en richtte zich zowel tot 'de jongens als de meisjes'. Tot de vaste medewerkers behoorde de latere romancier Frans Demers.

³⁷ Alle auteurs waren leraar aan het Belgisch Gesticht voor Verminkte Soldaten in Port-Villez.

1.4. Nonkel Evrard Van Bilsen (1893-1979), echtgenoot van Irma Moreaux (1904-1988) (hoofdzakelijk betreffende Eerste Wereldoorlog)

(Fotokopieën van) briefwisseling, foto's in legeruniform³⁸, vragenlijsten Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden en Strijdersfonds, medisch verslag, toelatingen tot verlof, ontvangsbewijzen, invaliditeitsbetuiging, lidkaart Belg voor Alles, menukaart huwelijk Irma Van Bilsen met Louis Awouters, overlijdensbrief Clement Hendrickx met schema van condoleantiebrief, notities, overlijdensbrief Irma Moreaux, doodsprentjes van het echtpaar. 1906; 1909; 1914-1917; 1919-1920; 1923-1925; 1933; 1939; 1941; 1957; 1963; 1978-1979; 1983-1984; 1988-1989 en z.d. 1 omslag.

1.5. Broer Albert Van Bilsen (1914-1967), echtgenoot van Julia Stas, en zus Gaby Van Bilsen, echtgenote van Albert Stas

Herinneringsprentje gezamenlijke plechtige communie Jef en Albert Van Bilsen, briefwisseling betreffende benoeming Albert Van Bilsen, overlijdensbrieven Albert Van Bilsen, huwelijksaankondiging Gaby Van Bilsen. 1946; 1925; 1962; 1967. 1 omslag.

1.6. Kinderen Rita en Véronique Van Bilsen

Uittreksel geboorteregister Rita Van Bilsen, ontvangsbewijs betreffende tentoonstelling Rita Van Bilsen, briefwisseling met dochter Nicky (Véronique) Van Bilsen en haar man Guy Rayée (hoofdzakelijk betreffende Van Bilsens memoires), typoscript Grégory Van Bilsen. 1949; 1982; 1991-1992; 1995 en z.d. 1 omslag.

1.7. Diverse overlijdensbrieven en (fotokopieën van) bidprentjes familieleden en aanverwanten

Lucie Van Bilsen (1917-1980), echtgenote van Emile Raymakers; Henri Vanbilsen (sic) (1823-1894); Pieter-Maxiliaan Vanbilsen (sic) (1835-1907); Anna-Maria Van Bilsen (1838-1914); Robrecht Vanbilsen (sic) (1843-1902); Victor Joseph Laurent Van Bilsen (1901-1944); Maria-Rosalie Van Bilsen (1925-1953), echtgenote van Armand Bosquet; Maria-Christina-Irma Van Bilsen (1886-1956), echtgenote van Louis Awouters; Louis Awouters (1883-1965), weduwnaar van (Maria-Christina-) Irma Van Bilsen en echtgenoot van Hubertina Staes; Désiré Awouters (1886-1966), weduwnaar van Florentina Groven; Louis Jehaes (1898-1955), echtgenoot van Jeanne Van Bilsen; Jeanne Van Bilsen (1905-1991), weduwe van Louis Jehaes (bevat eveneens huldegedicht n.a.v. 80ste verjaardag, 1985); pastoor Jozef Jehaes (1869-1936); Maria Van Bilsen (1889-1945) en echtgenoot Juliaan Coolens (1891-1975); Marcel-Vitalis Polus (1873-1961); Maria-Florentina Polus (1881-1948), echtgenote van Victor Renaerts; Marie-Rosalie Polus (1879-1944), weduwe van Herman Roebben; Joanna Melania Polus (1870-1946), weduwe van

³⁸ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KFA39647-39649.

Robert Vanschoenwinkel; Oscar Claykens (1889-1922), echtgenoot van Maria Polus; pastoor Johan Vincent Claykens (1851-1914); (Maria-)Agnes Froyen (1820-1883) en echtgenoot Wilhelmus (Guilliellmus) Vanbilsen (sic) (1822-1904); norbertijner kanunnik Aegidius Froyen (1822-1904); pastoor Aloysius Froyen (1848-1907); Petrus Joannes Froyen (+ 1902), weduwnaar van Maria Barbara Cleeren; Jozef Froyen (1847-1925), weduwnaar van Juliana S'Heeren; Livinus Arthur Vanormelingen (1888-1957), echtgenoot van Emma Froyen; Florentine Adons (1881-1970), weduwe van Hubert Van Brabant; Catharina Leontina Adons (1879-1968), weduwe van Lodewijk Bucinx; Maria-Aldegondis Adons (1831-1901), weduwe van Wilhelmus Hendrickx; Marcel Hendrickx (1899-1960), echtgenoot van Leona Degreef (bevat eveneens huwelijksaankondiging van hun kleindochter Reinilde Hendrickx met André Valkenburg, 1956); Felix Hendrickx (1858-1947), echtgenoot van Louisa Neven; Bertha Hendrickx (1891-1968), weduwe van Alouis Govaerts (bevat eveneens prentje plechtige communie José Govaerts, 1931); Wilhelmus Govaerts (+ 1881), weduwnaar van Joanna-Catharina Peters en Christina Maes; Paul Govaerts (1920-1957), echtgenoot van Marcelle De Waré; ere-deken Clemens Hendrickx (1899-1978; bevat eveneens herinneringsprentje priesterwijding, 1922); Marie-Jozef-Albert Hendrickx (1895-1965), echtgenoot van Marie Michiels; Donaat Hendrickx (1856-1928); Ignace Hendrickx (1868-1948), weduwnaar van Maria Vannitsen; Odilia Vannitsen (1892-1975), echtgenote van Jacques Stevens; Bertha Vannitsen (1890-1967); Jozef-Theofiel Bessemans (1899-1969), weduwnaar van Stefanie Boonen. 1 omslag.

1.8. Agenda's en telefoonboekjes Van Bilsen

1947-jaren 1970; 1996. 1 archiefdoos.

1.9. Telefoonboekjes Van Bilsen en steekkaarten met buitenlandse adressen

Z.d. 1 archiefdoos.

1.10. Diverse visitekaartjes Van Bilsen

Z.d. 1 omslag.

1.11. Curricula vitae Van Bilsen

[Ca. 1945-1962]. 1 omslag.

1.12. Pensioendossier Van Bilsen

1.12.1. Algemeen dossier. Briefwisseling, notities, persknipsel. 1982-1984. 1 omslag.

1.12.2. Militaire dienst. Briefwisseling, stamboekuittreksel, berekeningsstaat gepresteerde diensten, notities. 1982-1983. 1 omslag.

- 1.12.3. Tijdelijk bestuurssecretaris Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw. Brief met attesten, notitie. 1983. *5 stukken*.
- 1.12.4. Secretaris Harmelcentrum. Brief met attesten, notitie. 1982. *4 stukken*.
- 1.12.5. Adjunct-kabinetshoofd van de minister van Openbaar Onderwijs. Fotokopieën van benoemings- en ontslagbesluiten, notitie. 1950; 1954 en z.d. *3 stukken*.
- 1.12.6. Secretaris-generaal DOS, commissaris van de Koning voor de Ontwikkelings-samenwerking, kabinetschef van de minister van Buitenlandse Zaken, buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur. Briefwisseling, KB's, loonfiche, verbintenis voor het weduwen- en wezenpensioen. 1962; 1965-1966; 1967; 1973. *1 omslag*.
- 1.12.7. UNIVOG, Rijkshandelshogeschool, RUCA en UIA. Briefwisseling, notities, nota's, KB's, verzekeringscontract. 1958; 1960-1962; 1965; 1967-1968; 1970-1972; 1974; 1977-1979; 1982-1983. *1 omslag*.
- 1.12.8. RU Gent. Briefwisseling, KB's, notities. 1971-1973; 1982-1983. *1 omslag*.

1.13. Foto's Van Bilsen en anderen

(O.m. Bert Van Bilsen (?), bezoek aan vuurtoren Westkapelle)³⁹, evenals varia (getuigschrift Belgische nationaliteit van Bilsen, verkoopovereenkomst auto, notitie betreffende protocollaire aanspreektitels, lidkaart CENTRADA, financiële documenten, medische notitie). 1929; 1931-1932; 1935; 1937; 1954; 1957; 1969; 1979-1981; 1983 en z.d. *1 omslag*.

1.14. Archief- en bibliotheek Van Bilsen

- 1.14.1. Overdrachten aan Koninklijk Museum voor Midden-Afrika Tervuren. Briefwisseling, lijsten. 1990-1992. *1 omslag*.
- 1.14.2. Contacten met Aequatoria. Centre de Recherches Culturelles Africanistes betreffende overdracht bibliotheek Van Bilsen. Briefwisseling, publicaties. 1977; 1990-1992; 1996. *1 omslag*.
- 1.14.3. Contacten met KADOC.⁴⁰ Brief. 1994. *1 stuk*.
- 1.14.4. Verwijzingen naar dagboekje periode augustus-december 1939 en dagboekje XI (o.m. periode februari-april 1946). Z.d. *2 stukken*.

³⁹ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KFA39901-39907.

⁴⁰ Zie ook contacten Van Bilsen met Davidsfonds in kader van uitgave van zijn memoires, nummer 30.3.1.5.

Afdeling 2. Humaniora, universitaire studies en vooroorlogs Verdinaso

2.1. Humaniora aan Koninklijk Atheneum Diest

- 2.1.1. Algemeen. Publicaties over het atheneum, typoscripten van een toespraak n.a.v. het eeuwfeest van het atheneum, briefwisseling Van Bilsen betreffende zijn atheneumtijd. 1952; 1983; 1996. *1 omslag*.
- 2.1.2. Dossier Julius Péé, gewezen bestuurder-prefect. Briefwisseling met Adriaan en Jef Van Bilsen, notities Jef Van Bilsen, in memoriams (eveneens van Willem Péé), fotokopie van huwelijksacte, overdruk Willem Péé met opdracht aan Adriaan Van Bilsen. 1898; 1925; 1927; 1940; 1950; 1974 en z.d. *1 omslag*.
- 2.1.3. Lid Algemeen Vlaamsch Studentenverbond (AVS), Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS) en Vlaamsche Jeugdherberg Centrale (VJHC). Omzendbrief oud-AKVS, naoorlogse briefwisseling Van Bilsen (o.m. met weduwe Jozef L. De Belder⁴¹, met gewezen studieprefect Frans Zaenen⁴² en in kader van Van Bilsens memoires), publicaties H. VAN DAELE. *50 jaar jeugdherbergen* (z.pl., 1982) en *Het Morgenrood. Het Avondrood. Herinneringsalbum J.L. de Belder met nagelaten gedichten en dagboek* (Deurle, 1983), in memoriam Dis Verstraete, kopieën van polemieken Van Bilsen met pater Bogaerts (s.j.) over jeugdherbergen in *De Gazet van Diest* (1931), brochure *Ein Blick in das werdende Reichsherbergsnetz* (Hilchenbach, z.d.; uitg. Reichsverband für Deutsche Jugendherbergen), fotokopie van artikel J. NEUTELAERS. *De vernederlandsing van het middelbaar onderwijs en sporen van flamingantisme (1885-1936)*, in: *100 jaar Sint-Jan Berchmanscollege Diest. 1885-1985. Een eeuw katholiek middelbaar onderwijs* (Tielt, 1985), diverse notities betreffende AVS in kader van memoires. 1980; 1983-1985; 1989; 1993 en z.d. *1 omslag*.

2.2. Student in Leuven en lid Verdinaso

- 2.2.1. Ontvangstbewijzen huur 'studentenkot'. 1935-1936. *2 stukken*.
- 2.2.2. Losse nummers studententijdschriften
- 2.2.2.1. *Ons Leven*. 1931-1935. *1 omslag*.
- 2.2.2.2. *Ons Leven's Oud-Studentenblad*. 1933. *3 stukken*.
- 2.2.2.3. *Ons Leven's W.B.* 1932-1934. *1 omslag*.
- 2.2.2.4. *Jong Dietschland. Algemeen Weekblad voor Kath. Vlaamsch-Nationaal Leven*. 1933. *1 omslag*.⁴³

⁴¹ Afgaande op de briefwisseling was Jozef L. De Belder ook lid van het Verdinaso geweest.

⁴² Eveneens betreffende Julius Péé.

⁴³ *Jong Dietschland* was weliswaar geen studententijdschrift in se, maar werd in *Ons Leven* voortdurend aangeprezen: "Studenten het is UW PLICHT te abonneren op Jong-Dietschland".

- 2.2.2.5. *De Blauwvoet. Maandblad van de Katholieke Dietsche Studenten.* 1935. 1 stuk.
- 2.2.3. Verdinaso
- 2.2.3.1. Hoofdman van de studentenafdeling van het Verdinaso-Leuven (1932-1936)
- 2.2.3.1.1. Contacten met Joris Van Severen. Briefwisseling, overzichtslijst brieven Van Severen. 1934-1936 en z.d. 1 omslag.⁴⁴
- 2.2.3.1.2. Algemene werking. Pamflet *Manifest aan de Dietsche Studenten der Katholieke Universiteit*, typoscript Van Bilsen (?) voor *De Dinaso-Student*, drie lidboekjes Verdinaso, waarvan nr. 2606 foto van DMO-optocht⁴⁵ en lidkaart Secours Populaire de Belgique bevat, brochures DAGLIELO [= Leo Poppe] en J. TINEL, *Vier dinaso-liederen* (z.pl., z.d.) en *Dinasolieder* (Gent, z.d.). 1935-1936 en z.d. 1 omslag.
- 2.2.3.1.3. Studieverblijf in Parijs (15 september-15 oktober 1935). Brief Fondation Biermans-Lapotre en faveur des Étudiants Belges en France. 1935. 1 stuk.
- 2.2.3.2. Hoofdman van de afdeling Verdinaso-Brussel (1937-1938)
- 2.2.3.2.1. Contacten met Joris Van Severen. Briefwisseling, publicaties L. VAN DER ESSEN, F. VAN CAUWELAERT, T. HERBERT, L. DE LICHTERVELDE en J. VAN SEVEREN. *Nieuwe Richtlijnen. De Vlaamsche Beweging, België en de gebondenheid der Nederlanden* (Brussel, [1938 (?)]) en J. VAN SEVEREN. *Drie redevoeringen* (Z.pl., [1939 (?)]). 1937-1939. 2 omslagen.
- 2.2.3.2.2. Contacten met Jan Ryckooft, Julien Verplaetse, L. Beyaert, Armand de Liedekerke, Madeleine de Croij. Briefwisseling, prentkaart de Croij met afbeelding van DMO-hulde aan Willem de Zwijger⁴⁶. 1938-1939 en z.d. 1 omslag.
- 2.2.3.2.3. Algemene werking. Ontwerpen en drukproeven van pamfletten (o.m. n.a.v. parlamentsverkiezingen 1939), typoscripten voor *Hier Dinaso! (In het teeken der doorbraak: De Landdag in de Hoofdstad!; In het teeken van den Vader des Vaderlands en den Stichter van het Imperium: Eén Front: Verdinaso; De Dinaso Militanten Orde marcheert te Brussel!*, resp. 15 juli, 5 en 12 augustus 1939), persknipsels betreffende meeting Joris Van Severen in Brussel (maart 1939), notities (o.m. betreffende Front Populaire en betreffende rede Frans Daels over "landsverdediging met niet-militaire middelen", met knipsel van de rede). 1937; 1939 en z.d. 1 omslag.
- 2.2.3.2.4. Documentatie, hoofdzakelijk betreffende Belgische socialisten (o.m. commentaren op redevoeringen Hendrik De Man en Paul-Henri Spaak betreffende "Belgisch Nationaal Socialisme", oktober 1937) en internationale diplomatie (o.m. ontmoetingen Hitler met Mussolini en Lord Halifax, september-november

⁴⁴ Bevat eveneens enkele lege omslagen. Ontbrekende brieven van Van Severen: dec. 1933; 23 juni 1938; 22 maart 1939 (enkel lege envelop aanwezig), 23 september 1939 (wel lege envelop met stempel 19 september 1939 aanwezig). De brieven van Van Bilsen zijn in fotokopievorm.

⁴⁵ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39651.

⁴⁶ Foto van prentkaart bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39524.

- 1937, en Sudetencrisis, september 1938). Adres Bestuur der Vereeniging voor Nationale Veiligheid aan de minister van Defensie te 's-Gravenhage, losse nummers *Elckerlyc*, *Nieuw Vlaanderen*, *Le Temps* en *La Meuse*, fragmenten *The Observer*, los nummer *Vu* (themanummer *Belgique notre amie*, 1935), diverse persknipsels, ongedateerde notities bij C. de GAULLE. *Vers l'armée de métier* (Parijs, 1934) en R. DUMON. *Germanisme et Latinité. Le rôle du Rhin* (Parijs, 1930), ongedateerde notities betreffende Action Française en ongedateerd afschrift van gedicht Emile Verhaeren (*Toute la Flandre*)⁴⁷. 1935; 1937-1938 en z.d. 5 omslagen.
- 2.2.3.3. (Geannoteerde) publicaties interbellum. P. GEYL. *Nederland en België. Hun gemeenschappelijke geschiedenis en hun onderlinge betrekkingen* (Antwerpen, [1921]), E. BAUSSART. *Lettres à un Wallon sur la Question Linguistique* (Charleroi, 1931)⁴⁸, J. MEYERS. *Burgundische Politik im Spätmittelalter* (Luxemburg, 1932)⁴⁹, H. DE MAN. *De intellectuelen en het socialisme* (Brussel, z.d.)⁵⁰, F. BERBER. *Die völkerrechtspolitische Lage Deutschlands* (Berlijn, 1936),⁵¹ H. HOFFMANN en B. VON SCHIRACH. *Hitler in seinen Bergen. 86 Bilddokumente aus der Umgebung des Führers* (Berlijn, 1938²). 1 omslag.
- 2.2.3.4. Verdinaso-Nederland. Los nummer *Ter Waarheid over Joris Van Severen* (1984, nr. 2), bibliografische verwijzing naar L.M.H. JOOSTEN, *Katholieken en fascisme in Nederland*. 1984 en z.d. 2 stukken.
- 2.2.4. Groupement d'Etudes Politiques (GEP). Nota's (*La structure de l'état belge. Résumé du livre du Comte L. de Lichtervelde* (Ed. Rex); *Représentation proportionnelle et système majoritaire; Le "suffrage social" de Bernard Lavergne; La "Représentation proportionnelle" en régime parlementaire; Lignes de positions*), lezersbrief aan *Le Vingtième Siècle* met persknipsel betreffende "Représentation proportionnelle (RP)". 1935-1936 en z.d. 1 omslag.⁵²
- 2.2.5. Lid Studiecentrum tot Hervorming van den Staat/Centre d'Etudes pour la Réforme de l'Etat (CERE; ° november 1936). Brief Pierre Harmel. 1938. 1 stuk.

⁴⁷ Het is onduidelijk of de notities en het afschrift uit de vooroorlogse, of uit de oorlogsperiode stammen.

⁴⁸ Door Van Bilsen gekocht toen hij nog bij zijn ouders in Diest woonde.

⁴⁹ Door Van Bilsen op 21 december 1934 gekocht.

⁵⁰ Door Van Bilsen op 12 november 1935 gekocht, met vermelding van zijn 'kotadres' in Leuven (Wieringstraat).

⁵¹ Door Van Bilsen op 17 juni 1937 gekocht, toen hij in Brussel woonde.

⁵² Het is onduidelijk of dit dossier kadert in vooroorlogse contacten tussen het Verdinaso en de GEP – een groepering waarvan in ieder geval dinaso-sympathisant Louis de Lichtervelde deel uitmaakte -, of integendeel kadert in de groep rond Tony Herbert tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dat laatste zou betekenen dat het dossier eerder thuishoort onder de rubriek 4.5.2. (studiemateriaal en aanverwante publicaties).

- 2.2.6. Varia K.U. Leuven: Vlaamse Leergangen, reünie Leuvense afgestudeerden in de rechten 1936, tachtigste verjaardag Albert Dondeyne, publicaties over K.U. Leuven, doctorandi. Bijgevoegde stellingen bij proefschriften, omzendbrief, uitnodiging met naamlijst, briefwisseling, overschrijvingsbewijs, notities, recensie, los nummer *Alumni Leuven* met artikel M. DE GOEYSE. *Nieuws van het Archief en Museum van het Vlaams Studentenleven* (juli 1982). 1934; 1954; 1974; 1981-1982; 1986 en z.d. 1 omslag.

Afdeling 3. Legerdienst en Tweede Wereldoorlog⁵³

3.1. Lid Vlaamsch Verbond voor Reserve-Officieren (VVRO)

Brief Tony Herbert, evenals brief Richard Boijen betreffende heroprichting VVRO na de oorlog, artikel R. BOIJEN. *In de rand van het vervlaamsingsproces van het leger: Tony Herbert en de "Vlaamsche Vereeniging voor Reserve-Officieren" (V.V.R.O.)*, in: *Belgisch Tijdschrift voor Militaire Geschiedenis*, maart 1987, knipsel G. D[URNEZ], 'Tony Herbert en de strijd voor de vervlaamsing van het leger', in: *De Standaard*, 4 juni 1987. 1938; 1986-1987. 4 stukken.

3.2. Militiedocumenten en carrière als reserve-officier

O.m. heroproepingsbevelen, identiteitskaart van reserve-officier (met pasfoto), fotokopieën van stamkaart en van attest berekening der diensten, certificaten toelating sergeant Van Bilsen tot graad reserve-onderluitenant van de infanterie (Regiment des Carabiniers Prince Baudouin), attest demobilisatie (1946); Res-Kpn Cdt A.A.J. VAN BILSEN, *De informatie in oorlogstijd. Thesis van kandidaat reserve-majoor van de Territoriale Verbindingsdienst, 3e sessie, Krijgsschool, Brussel* (Brussel, 1 juni 1957); attest benoeming tot Ridder in de Leopoldsorde voor bewezen diensten aan het leger, motivering Van Bilsen bij zijn ontslag als reserve-officier (1961). 1937; 1940; 1944; 1946; 1948; 1953; 1955-1958; 1960-1961; 1982; 1984 en z.d. 1 omslag.

3.3. Mobilisatie, Achttiendaagse Veldtocht en "odyssee" in Frankrijk

- 3.3.1. Marsbevel, orders, 'manifest' Van Bilsen *Nieuwe krachten groeien* (13 maart 1940)⁵⁴, notities, rapporten, briefwisseling, afschrift van kanselbrief kardinaal Van Roey over Leopold III (2 juni 1940), omzendbrief minister van Landsverdediging L. Denis aangaande ontheffing eed van trouw aan de koning, briefwisseling, nota Denis betreffende repatriëring, nota *Avis aux réfugiés belges* (uitgaande van dienst minister Arthur Vanderpoorten), telegrammen, doorgangsbewijzen, treinticket, *Vorläufiger Entlassungsschein*, knipsel met kaart van bezette Franse zone, naamlijst achtste Compagnie (Détachement de Grenadiers de Quily), nota betreffende miliciens Edward en Jean-Paul Taskin, onkostennota's en rekeningen. 1938-1941 en z.d. 2 omslagen.

⁵³ Bevat eveneens onmiddellijk naoorlogse (?) foto Van Bilsen in leger/verzetsuniform, bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder nummer KFA39525. Van Bilsens legerdienst en mobilisatie vielen ook samen met de periode dat hij hoofdman van de Verdinaso-afdeling Brussel was (cf. nummer 2.2.3.2.). Zijn demobilisatie in december 1939 werd hem toegestaan om zich voor te bereiden voor zijn vertrek naar Kongo.

⁵⁴ Het 'manifest' werd als bijdrage gepubliceerd in *Ons Volk* van maart-april 1940, het Nederlandse dinaso-blad o.l.v. Ernst Voorhoeve (cf. nummer 3.4.8., contacten met Nederland).

- 3.3.2. Dossiërtje aangaande oorlogsherinneringen Amaat Bockaert. Briefwisseling, fotokopie van typoscript. 1990 en z.d. *1 omslag*.

3.4. Verdinaso, reizen naar Duitsland en Nederland, Hendrik De Man

- 3.4.1. Franstalig doodsprentje Joris Van Severen (foto door Willy Kessels) en ingekaderde foto Joris Van Severen, eveneens door Willy Kessels⁵⁵. Z.d. *2 stukken*.
- 3.4.2. Memorandum Emiel Thiers aan Duitse bezetter (ca. 10 augustus 1940). Naoorlogse (gedeeltelijke) uitgetypte en becommentarieerde versie door Luk Kongs met begeleidende brief Kongs, notities Van Bilzen. 1978 en z.d. *3 stukken*.⁵⁶
- 3.4.3. Fotokopie van manifest Hendrik De Man (19 augustus 1940). 1940. *1 stuk*.
- 3.4.4. Eerste contacten met Verdinaso na terugkeer uit Frankrijk. Fotokopie van knipsel uit *Hier Dinaso!* met samenstelling leiding Verdinaso, briefwisseling met Madeleine de Croij, Harold d'Aspremont Lynden, Ernst Voorhoeve en Emiel Thiers, maandrapport Afdelingshoofdman Alfons Herten betreffende Verdinaso Afdeling Groot-Brussel. 1940. *1 omslag*.⁵⁷
- 3.4.5. Lid "Raad van Beheer" Nationale Arbeidsdienst (NAD)/Service Nationale du Travail (SNT) (ca. september 1940). Briefwisseling. 1940; 1986. *3 stukken*.⁵⁸
- 3.4.6. Reis naar Duitsland (29 september-20 oktober 1940). Notities betreffende bijgewoonde spreekbeurten, brochures (*Deutschlands werden seit 1933. Die Kunst*, Berlijn, z.d.; *Staats-Theater Berlin*, z.pl., z.d.), programma en toegangsticket opvoering F. SCHILLER. *Don Carlos, Infant von Spanien* (Schiller-Theater Berlijn, 12 oktober 1940), prentkaarten Berlijnse establishments (Hotel Coburger Hof en "Keller Deutsches Lied"), naoorlogse briefwisseling. 1940; 1987 en z.d. *1 omslag*.

⁵⁵ Ingekaderde foto bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFG17.

⁵⁶ Van Bilzen zou pas in 1978, via Luk Kongs, voor het eerst het bestaan van het memorandum vernomen hebben. Feit is alvast dat Van Bilzen op het moment van de opstelling van het memorandum nog in Frankrijk verbleef. Vgl. anderzijds nummer 3.4.7.1. (J. Van Bilzen aan E. Thiers, 15 dec. 1940).

⁵⁷ Het is onduidelijk of alle brieven uit de oorlogsperiode dateren.

⁵⁸ Van Bilzen heeft het verkeerdelijk over de Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen. In feite betrof het de voorloper, de NAD/SNT, die fungeerde van 1 sep. tot 30 nov. 1940 (G. DE SMET, *De Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen. 1940-1944*, licentiaatsverhandeling, Leuven, 1982).

- 3.4.7. Terug uit Duitsland: algemene werking Verdinaso en contacten met Hendrik De Man
- 3.4.7.1. Briefwisseling⁵⁹ met Kurt Bährens, André Belmans, Willy Cracco, Paul Danhier (eveneens nota betreffende Association Nationale de la Culture⁶⁰), Harold d'Aspremont Lynden, E. De Clercq (betreffende fusie met Nationaal Socialistische Beweging in Vlaanderen (NSBiV)), Madeleine de Croij (eveneens inschrijvingsformulier voor toetreding tot Service de la Solidarité Nationale), Pierre Delvaux de Fenffe, Hendrik De Man (eveneens nota *De Man Schets van een Programma voor een Vlaamsche Beweging in het kader van een Belgisch-federale Staat*, nota Van Bilsen *Ontwerp Dagblad onder directie van Hendrik De Man* en nota's Van Bilsen en de Man betreffende *Program van den Nationalen Bond-Vlaanderen*), C. De Ridder, Jef François (betreffende uitsluiting Van Bilsen), Louis Gueuning (o.m. betreffende ontmoeting Van Bilsen met Nabelsberg van het Bureau van von Ribbentrop en met Kurt Bährens), Alfons Herten, Pol Le Roy, Hendrik Malaise, Maurits Naessens, Paul Persyn (o.m. plan Van Bilsen om het Verdinaso in België aan de "staatsmacht" te brengen, in samenwerking met De Man en geschaard "rond den koning"), Robert Schepers, Constant Sevens, Raoul Tack, J. Tagnart (?), Oberkriegsverwaltungsrat Thedieck, Emiel Thiers, G. Van Bergen, Joop V[an] D[e] Mode, Frantz Van Dorpe, Pol Van Herzeele, Julien Verplaetse, Ernst Voorhoeve, Max Wery en hoofdredacteurs *Het Algemeen Nieuws* en *Le Soir*; memorandum Van Dorpe aan Dr. Gerhardus van de Propaganda-Abteilung in Brussel betreffende heruitgave *Hier Dinaso!* (1 februari 1941), schema van lezing Louis Gueuning voor Kadervergadering der Romaansche Provinciën (Brussel, 1 december 1940); rapporten Van Bilsen aan Julien Verplaetse, leider van de Dienst voor Informatie en Opleiding betreffende politieke opleiding dinaso-leden (december 1940)⁶¹, (ontwerpen van) omzendbrieven en nota's (o.m. *Instructies* 11 en 13, uitgaande van het Verdinaso-Hoofdkwartier Antwerpen (het zgn. Directorium o.l.v. Paul Persyn⁶²)), Nederlands- en Franstalig programma Nationale Unie/Union Nationale (ca. januari/februari 1941), notities (o.m. betreffende gesprekken met Dr. Reese, Guido Eeckels, Hendrik De Man, Kurt Bährens), uitnodigingen (o.m. van A. Bytebier voor lezing Hendrik De Man in Brussel), los nummer *Hier Dinaso!*, fotokopieën uit *Hier Dinaso!* en *Het Algemeen Nieuws*, knipsels van toespraken Hendrik De Man. 1940-1941 en z.d. *2 omslagen*.
- 3.4.7.2. Naoorlogse briefwisseling met Jules Gérard-Libois en Mieke Claeys-Van Haegendoren betreffende De Man, evenals recensies van studies betreffende o.m. De Man, notities. 1971 en z.d. *1 omslag*.

⁵⁹ Enkele brieven konden niet worden geïdentificeerd.

⁶⁰ De Association kaderde binnen het Communauté Nationale des Artistes (CNA).

⁶¹ Op een bepaald ogenblik noemde Van Bilsen zich leider van het Opleidingscentrum/Centre d'Instruction, een afdeling van de Informatie- en Voorlichtingsdienst/Service des Informations. Later werd het Opleidingscentrum herdoopt in Comité voor Volksche Voorlichting en Opvoeding/Comité pour Information et Education Nationales.

⁶² Het Directorium werd op 30 januari 1941 opgericht, met als medeleden Pol Van Herzeele, Juul Declercq en Louis Gueuning.

-
- 3.4.8. Contacten met Nederland (vanaf ca. 15 januari 1941)
- 3.4.8.1. Briefwisseling met L.C.J.M. ("Wiet") Knitel. 1941. *3 stukken*.
- 3.4.8.2. 'Missie' in Nederland (april 1941)
- 3.4.8.2.1. Bezoek aan De Nederlandsche Unie in Den Haag (3-8 april 1941). Pamfletten, reeks *De Unie. Orgaan van de Nederlandsche Unie*, (nrs. 1-33; augustus 1940-6 april 1941), brochures G. RUYGERS. *Volkseenheid* (Meppel, z.d.), *Brood en bezinning. Corporatief en cultureel program van De Nederlandsche Unie* (Amsterdam, z.d.) en *En de boer ploegt voort. Agrarisch program van De Nederlandsche Unie* (Amsterdam, z.d.). 1940-1941 en z.d. *4 omslagen*.
- 3.4.8.2.2. Losse (Nederlandse) persnummers. *Brüsseler Zeitung, Het Nationale Dagblad* (uitg. NSB), *Nederlandsch Dagblad. Orgaan van Nationaal Front, Deutsche Zeitung in der Niederlanden, Het Vaderland. Staat- en Letterkundig Nieuwsblad, De Telegraaf, De Misthoorn, Het Nieuwe Volk. Strijdblad der N.S.N.A.P.* (strekking E.H. van Rappard). 3-8 april 1941. *2 omslagen*.
- 3.4.9. Oorlogsdagboek Van Bilsen (4 augustus 1940-4 juli 1941). Afschrift van het manuscript⁶³, naoorlogse notities en briefwisseling met Luk Kongs, met begeleidend register betreffende passages over Hendrik De Man. 1940-1941, 1978; 1982. *1 omslag*.
- 3.4.10. In Engeland opgesteld oorlogsrapport over Verdinaso. P.A. JANNINGS. *The Verdinaso Movement. Origin-Development-Downfall* ([Londen, einde 1943]). *1 stuk*.
- 3.4.11. Notities *Klingenburg (Ernst Moritz). Die Entstehung der deutsch-niederl. Grenze*. Z.d. *1 stuk*.⁶⁴
- 3.4.12. Typoscript Carl DÜSSEL. *Europa en de As. Het continentaal-Europeesche vraagstuk als keerzijde der Britsche politiek*. Z.d. *1 stuk*.⁶⁵

⁶³ Het manuscript werd (grotendeels) door Etienne Verhoeyen overgetypt, met weglating van enkele "persoonlijke elementen" (Mededeling E. Verhoeyen aan L. Saerens).

⁶⁴ Het is onduidelijk of dit document bij Van Bilsens Dinaso-periode dient te worden gesitueerd.

⁶⁵ Het is onduidelijk of dit document bij Van Bilsens Dinaso-periode dient te worden gesitueerd. Mogelijk stond Carl Düssel synoniem voor Van Bilsen en schreef hij het n.a.v. zijn reis naar Duitsland. Het typoscript bevat in elk geval correcties van de hand van Van Bilsen. Indien Van Bilsen de auteur is, lijkt het vóór zijn samenwerking met Hendrik De Man te zijn geschreven, een periode waarin hij een andere visie over Englands positie scheen te hebben (vgl. M. DE WILDE en E. VERHOEYEN. *De Nieuwe Orde*, p. 89-90).

3.5. Secretaris groep Tony Herbert/'Groupe Demain', contacten met aanverwante organisaties en naoorlogse groep rond *La Relève*⁶⁶

- 3.5.1. Publicaties Herbert-groep
- 3.5.1.1. J. MAURICE, [A. LOHEST e.a.]. *Demain*, [einde 1941]. Fotokopie, notities bij telefonisch contact met Rudi Van Doorslaer, brief Janine Beyers-Bell. [1941]; 1978; 1985. 3 stukken.
- 3.5.1.2. *Position/Opbouwen*. [1943]. 3 stukken.
- 3.5.2. Studiemateriaal en aanverwante publicaties
- 3.5.2.1. Brochure [Jean-Charles] SNOY et d'OPPUERS. *L'Aristocratie de demain* (Brussel, 1936). 1 stuk.⁶⁷
- 3.5.2.2. Brochure J.H. GOFFIN. *La reddition de l'armée belge. La vérité* (Gent, 1940). 1 stuk.
- 3.5.2.3. Typoscript *Que seront nos institutions politiques?* (z.pl., 1941). 1 stuk.
- 3.5.2.4. Franstalige nota's betreffende Nieuwe Orde, corporatisme en voorstel van nieuwe Belgische grondwet. [1940 (?)]. 3 stukken.
- 3.5.2.5. Publicaties en lezingen Louis Wodon. Uittreksels (*Des formes politiques en général et du vieux droit public belge; Sur le rôle du Roi comme Chef de l'Etat dans les cas de défaillances constitutionnelles*) met notities Van Bilsen, los nummer *Mededeelingen van de Klasse der Letteren en der Moreele en Staatkundige Wetenschappen*. 1941 en z.d. 1 omslag.⁶⁸
- 3.5.2.6. Nota *Situation financière, économique, alimentaire et sanitaire de la Belgique après vingt mois d'occupation*. Ca. 1 januari 1942. 1 stuk.
- 3.5.2.7. Nota *Reflexions sur l'état belge*. 1 mei 1942. 1 stuk.
- 3.5.2.8. Brochure A. STEPHAN. *Leopold III Roi belge* (Leuven-Brussel-Parijs, 1942). 1 stuk.
- 3.5.2.9. Nota *Les bases de l'état belge de demain*. 25 januari 1942. 1 stuk.

⁶⁶ Zie ook: Archief Leopold Vandepitte (KADOC). Welke documenten precies afkomstig zijn van de Herbert-groep en welke van de Relève-groep was niet duidelijk te achterhalen. Probleem is ook dat nogal wat documenten ongedateerd zijn.

⁶⁷ Van Bilsen kocht de brochure pas in september 1942.

⁶⁸ In hoeverre de notities betrekking hebben op Wodon is onduidelijk. Sommige ervan dateren uit de naoorlogse periode, aangezien ze geschreven zijn op papier met het briefhoofd van *De Nieuwe Standaard*. (Iconografisch interessant is de brief met de hoofding "Verdinaso. Provinces Romanes. Direction"). Onduidelijk is ook in hoeverre de documenten Wodon kaderen in Van Bilsens schijnbare contacten met Paul de Launoit. Louis Wodon was tot in 1938 staatssecretaris van het Huis van Koning Leopold III en verstreekte in september 1940 advies aan de Launoit omtrent de samenwerking van diens staalfabrieken met de Duitse groep Otto Wolff (cf. nummer 3.6.; W. DE BOCK. *De mooiste jaren van een generatie. De Nieuwe Orde in België, vóór, tijdens en na WO II*, Berchem, 1982, p. 113).

-
- 3.5.2.10. Naoorlogse fotokopie van nota betreffende besprekingen (met Tony Herbert?) over hervormingen Belgische economie en staat, 31 augustus 1943. 1 stuk.⁶⁹
- 3.5.2.11. Nota *Fondements et principes d'une politique économique rationnelle*. 18 januari 1944. 1 stuk.
- 3.5.2.12. Nota *L'Ordre social*. Z.d. 1 stuk.
- 3.5.2.13. Nota Hugo Van de Perre *Note sur la situation politique en Belgique occupée. Les trahisons dans leurs causes et leurs conséquences*. 7 maart 1944. 1 stuk.⁷⁰
- 3.5.2.14. Naoorlogse nota Marc Ryelandt betreffende elitevraagstuk in het leger. 21 juli 1945. 1 stuk.
- 3.5.2.15. Naoorlogse nota *Les questions sociales*. 30 juli 1945. 1 stuk.
- 3.5.2.16. Nota's betreffende sociaal pact (o.a. *Avant-projet de pacte d'Union travailliste; Critique brève du projet de pacte d'Union travailliste*). Z.d. 4 stukken.
- 3.5.2.17. Nota betreffende J.M. Keynes' publicatie *The general theory of employment, interest & money* (1936). Z.d. 1 stuk.
- 3.5.2.18. Nota *L'Indépendance nationale*. Z.d. 1 stuk.
- 3.5.2.19. Nota *Suppression du bicaméralisme: une assemblée nationale (politique), un conseil général (social et économique)*. Z.d. 1 stuk.
- 3.5.2.20. Nota's betreffende vorming naoorlogse regering. Z.d. 2 stukken.
- 3.5.3. Hulp aan krijgsgevangenen. Briefwisseling. 1941; 1944. 3 stukken.
- 3.5.4. Secretaris Studiekern voor het Statuut der Jeugd/Groupes d'Etudes pour le Statut de la Jeunesse (° 21 mei 1942). Verslagen van vergaderingen, notities, nota *Bases en vue d'un statut des mouvements de jeunesse*. 1942-1943 en z.d. 1 omslag.⁷¹
- 3.5.5. Briefwisseling met Tony Herbert-biograaf Stefan Verhaeghe en naoorlogse persbijdrage Herbert, met verwijzing naar Van Bilsen (T. HERBERT. *Strijdend Vlaanderen in strijdend België opgegaan*, in: *De Nieuwe Standaard*, 9-10 mei 1945). 1945; 1990. 1 omslag.

⁶⁹ De oorspronkelijke nota bevindt zich op het SOMA (het vroegere Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, Brussel).

⁷⁰ Hugo Van de Perre was een tijd redactiesecretaris van *Hier Dinaso!*, meer bepaald in de periode dat Frantz Van Dorpe hoofdredacteur was van het blad (ca. 24 aug. 1940-jan. 1941). Zie ook G. KWANTEN. *August-Edmond De Schryver. 1898-1991. Politieke biografie van een gentleman-staatsman*. – KADOC-Studies 28, Leuven, 2001, p. 259.

⁷¹ In hoeverre de nota en de notities, waarin o.m. het probleem van de jeugdvorming aan bod kwam, bij de vergaderingen aansloten is onduidelijk.

3.6. Varia bezetting en collaboratie

- Kennisgeving van boete wegens overtreding Van Bilsen tegen de verordening op de verduistering, laissez-passers, legitimatiekaart Van Bilsen als lid Orde van Advocaten bij het Hof van Beroep te Brussel (1943-1944), schema van lezing (*Conférence rédactionnelle donnée au "Soir" le vendredi 3 septembre par M. Raymond De Becker, rédacteur en chef*)⁷², persknipsels (o.m. *Der Burgundische Vertrag*, in: *Brüsseler Zeitung*, 15 december 1940; P. COLIN. *Le cas Roosevelt*, in: *Le Nouveau Journal*, 21 sep. 1942), losse nummers *De Vlag* (Kultuurraadnummer, dec. 1940), *Brüsseler Zeitung*, *Le Soir* en *Das Reich. Deutsche Wochenzeitung*, brochure *Mit offenen Augen durch Belgien* (Brussel, z.d.; uitg. Propaganda Abteilung Belgien, drukkerij Steenlandt), notitie (Duits citaat). 1940-1944 en z.d.

- Sociaal-economische aangelegenheden/Economische samenwerking met Duitse bedrijven. Notitie (*Nota Delaunoy-[Luc] Van Dieren-Brufina*), nota's betreffende overeenkomst tussen Société Commerciale d'Ougrée-Marihaye (baron Paul de Launoit) en Firma Otto Wolff in Keulen en tussen Société Belge de Fibrane (baron Emmanuel Janssen) en Zellwoll und Kunstseide Ring Berlin. 1940-1942.⁷³

- (Geannoteerde) publicaties. C. MAURRAS. *La seule France. Chronique des jours d'épreuve* (Lyon, 1941)⁷⁴, D.J. DE GEER. *De synthese in den oorlog* (Rotterdam, 1942)⁷⁵, BOISOT. *De wedergeboorte van het koninkrijk* (Londen, 1942), L. VAN DER ESSEN en G.J. HOOGWERFF. *Le sentiment national dans les Pays Bas* (Brussel, 1943).

3 omslagen.

3.7. Inschrijving aan de ULB voor licentiaat in de Koloniale Wetenschappen (academiejaar 1941/1942) en contact met secretaris-generaal van Ministerie van Koloniën, evenals inschrijving aan de K.U. Leuven voor licentiaat in de Politieke Diplomatie (academiejaar 1942/1943)

Bewijzen van inschrijving, brief. 1942. 3 stukken.

⁷² N.a.v. driejarig bestaan 'gestolen' *Le Soir*.

⁷³ Naar alle waarschijnlijkheid wordt met "Delaunoy" in feite de eveneens vermelde Paul de Launoit bedoeld, vooraanstaand aandeelhouder van de holding Brufina en directeur van de Luikse staalfabriek Ougrée-Marihaye (W. DE BOCK. *De mooiste jaren van een generatie*, p. 110-111, 113; E. VERHOEYEN. *België bezet. 1940-1944. Een synthese*. Brussel, 1993; G. HOFMANS. *Het probleem van de economische kollaboratie. De houding van de Groep de Launoit tijdens de tweede wereldoorlog*, in: *Bijdragen Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*. 15, dec. 1992, p. 5-52).

⁷⁴ Bevat eveneens briefkaart van Franse priester P. Salvat aan Van Bilsen, 17 aug. 1942, met verwijzing naar Van Bilsens "odyssee" in Frankrijk (cf. nummer 3.3.1.).

⁷⁵ Vooraan schreef Van Bilsen: "6 febr. 1941 [sic] terug in Nederland". De andere annotaties zijn naoorlogs, t.t.v. Van Bilsens memoires.

3.8. Lid inlichtingendiensten "Othello" en "Zero" (lijn "Athos", codenaam voor Fernand Cannoot), verzetsactiviteiten in Nederland ("Inlichtingendienst NB")⁷⁶, arrestatie en naoorlogse liquidatie NB

(Naoorlogse) briefwisseling (o.m. met Jan P. De Cooman, Jef Staels, Gaston Vandermeerssche van de gewezen "Dienst Wim", Fernand Cannoot, Andrée De Jongh van de gewezen dienst "Comète" en William Ugeux, gewezen chef van "Zero")⁷⁷, activiteitsrapport NB (15 sep. 1943-1 maart 1944), hotelrekening, identiteitsbewijs Belgische Militaire Inlichtingen 'Athos Dienst' met pasfoto, brevet Van Bilsen als inlichtingen- en actieagent, curriculum vitae Ugeux, getuigschrift Groot Erekrus met Plaque in de (Nederlandse) Kroonorde, fotokopieën uit het op het SOMA bewaarde archief van Ugeux (zoals overgemaakt door Etienne Verhoeyen), prospectus publicatie Ugeux. 1943-1949; 1980-1981; 1984; 1990-1991; 1993; 1996 en z.d. 1 omslag.

3.9. Commandant Belgisch Leger/Armée Belge-Geheim Leger/Armée Secrète, onder codenaam "Luitenant Ballot" (einde februari-15 oktober 1944)

- 3.9.1. Dienstnota's Grégoire (codenaam van Daniël ("Benoit") Ryelandt), rapporten Ballot (*Les combats du 23 août 1944 (...) Le sac des Vautours et les combats du 24; Rapport sur les sabotages; Rapport sur les parachutages; Au commandant du Secteur V (betreffende "Groupe D")*), *Gebed tot Onze Lieve Vrouw moeder der verstekelingen*, gebeden Witte Pater Leon Leloire *A Notre-Dame du Maquis*, briefwisseling na de bevrijding met Robert M. Taylor, Georges Casiers, Jean Renkin, Joseph Steins (codenaam "d'Artagnan"), Camille Petit, A.E. den Haan (codenaam "Negus"), P. Lifrange, evenals met Léon (?) Anciaux van het Instituut voor Tropische Geneeskunde Prins Leopold Antwerpen/Institut de Médecine Tropicale Prince Léopold Anvers (o.m. verwijzing naar verzetsacties Camille Van Deyck en Norbert Laude), fotokopie van brief van Bert Van Bilsen (codenaam "Lt. Pumelot") betreffende dood Paul Bollingh (codenaam "Charlie"), naoorlogs opsporingsbericht AS-lid Albert de Badrihayé, brochures *Armée Secrète. Groupe d'Orchimont (A.S.-Zone 5-Secteur V-Groupe D)* (Ukkel, z.d.), twee video's over het maquis van Orchimont (met getuigenis Jef Van Bilsen)⁷⁸, doodsprentjes Paul Staes en Joseph d'Orchymont, attest met o.m. verwijzing naar Paul Persyn, nota betreffende Van Bilsen, Marc Ryelandt (codenaam "Lt. Matthieu") en Cecile Moors (codenaam "Korporaal Pauline), notulen gemeenschappelijke vergadering Kamer en Senaat (19 september 1944). 1944-1945; 1947-1949; 1987-1988; 1991 en z.d. 1 omslag.
- 3.9.2. Erkenning Van Bilsen als gewapend weerstander. Briefwisseling, curricula vitae, persbericht, attest. 1947-1948; 1950 en z.d. 1 omslag.

⁷⁶ NB staat voor Nederland-België.

⁷⁷ De naoorlogse briefwisseling was grotendeels t.b.v. Van Bilsens memoires.

⁷⁸ De video's worden bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KVB250-251.

- 3.9.3. Dossier Jan Daelemans, gesneuveld verzetsstrijder. O.m. briefwisseling, doodsprentjes, omzendbrief herdenkingscomité, in memoriams. 1944; 1949; 1969; 1987. 1 omslag.
- 3.9.4. Naoorlogse contacten met Daniël ("Benoit") Ryelandt. Briefwisseling, memoires Ryelandt (als kabinetsmedewerker Charles de Broqueville, Charles du Bus de Warnaffe en August De Schryver; "Carnet de route" van mei 1940 tot 16 januari 1941; *Leopold III. Sankt-Wolfgang 1945. Gstaad 1946. Témoignage personnel*), notities, memorandum betreffende amnestie (1976), biografische nota, in memoriams leden Geheim Leger (Henri Buffet, Albert Van Bilsen, Joseph Gustin en Harold d'Aspremont Lynden), nota's *Au Bivouac en Le camp de Blaireaux et le maquis de l'Armée Secrète dans la région de la Basse-Semois. 1943-1944* (uitg. Fraternelle de l'Armée Secrète), persbijdragen Ryelandt (*Des détails sur la captivité du souverain. Le Roi et les siens furent durement traités par les S.S. Nulle ne pouvait connaître l'endroit de leur détention*, in: *Nation Belge*, 27-28 mei 1945; *Berchtesgarden ou le joyeux sacrilège* en *Les chasseurs ardennais dans le maquis* (vervolgartikel), evenals *Maquisards ardennais et Américains. Le combat de Vivy. 6 septembre 1944*, in: *La Libre Belgique*, 24 juli 1945 en 2 april, 17 april, 2 augustus en 3 augustus 1946; *De la défaite au maquis. Témoignage personnel* en *Deux souvenirs de guerre*, in: *Revue Générale Belge*, resp. mei 1947 en december 1951). 1940; 1945-1948; 1951-1952; 1967; 1975-1977; 1980; 1982 en z.d. 2 omslagen.⁷⁹
- 3.9.5. Naoorlogs dossier generaal Jacques de Bollardièrè. Briefwisseling, diverse fotokopieën dienaangaande (o.m. van bijdrage over de Bollardièrè in *Non-Violence. Actualité*, april 1986), los nummer *Non-Violence. Actualité* met prospectus, los nummer *Le Nouvel Observateur* betreffende discussie generaal Massu-generaal de Bollardièrè aangaande Algerije, publicatie G. BOUBAULT, B. GAUCHARD en J.-M. MULLER. *Jacques de Bollardièrè. Compagnon de toutes les libérations – Non-Violence Actualité: Dossier n° 4*, persknipsel J. de BOLLARDIERE. *Jeune pour la vie*, in: *Le Monde*, 13 juli 1983. 1971; 1981; 1983; 1986-1987 en z.d. 1 omslag.
- 3.9.6. Briefwisseling met Nederlands psycholoog G.B.M.L. Koene betreffende "Groupe d'Orchimont". 1984. 1 omslag.
- 3.9.7. Varia. Briefwisseling met Fraternelle de l'Armée Secrète, Harold d'Aspremont Lynden en echtbaar Stephan en Gertrude Strasser⁸⁰, lidkaart Fraternelle de l'Armée Secrète, knipsels, brochure *Route du Maquis* (Namen, z.d.), (staf)kaarten, prospectus H. VANVRECKOM. *De l'aurore au crépuscule de la pensée. Soevenirs-Réflexions. 1990-1991*. 1949; 1980-1981; 1988; 1993 en z.d. 1 omslag.

⁷⁹ Bevat ook een knipsel van een anoniem auteur: *La "Question Royale". Les déclarations de M. Dierckx provoquent des réactions en sens divers*, in: *La Libre Belgique*, 14 nov. 1948.

⁸⁰ Tijdens de bezetting hielp Van Bilsen het joodse zontje George Strasser onderduiken. Inzake hulp aan joden, zie ook: 3.17.1. (Elias Chanania).

3.10. Anonieme aanklacht tegen Van Bilsen als zogeheten 'collaborateur'

(Fotokopieën van) briefwisseling. 1944-1945. 1 omslag.

3.11. Mobilisatie bij de Tweede Directie van het ministerie van Landsverdediging: "Mission Betty" (december 1944-half januari 1945)

Identiteitskaart Belgisch militair, dienstorders, deelnemerslijst met operatiegebieden, rapport, doorgangsbewijzen, BELGA-bericht over toestand in Groot-Hertogdom Luxemburg, specimens van rekwisitie-formulieren, onkostennota, notities, foto's van "agenten" Emile Kariger, Octave Goffinet en Alphonse Tagnon.⁸¹ 1944-1945. 1 omslag.

3.12. Perikelen met het leger aangaande huwelijk met Maria (Miet) Claessens (januari-augustus 1945)

Briefwisseling, attesten, nota. 1945. 1 omslag.

3.13. Secretaris Belgisch Rijncomité/Comité Belge du Rhin (° ca. 5 februari 1945)

Vertrouwelijke nota, briefwisseling met dhr. le Clément de Saint-Marcq (PSC-Commission des Affaires Etrangères). [1945]-1946. 3 stukken.⁸²

3.14. Mobilisatie bij de Belgische Militaire Missie/Mission Militaire Belge: toegevoegd verbindingsofficier aan het Amerikaans leger (22 maart-juni 1945)

Affectatie, dienstorders, laissez-passers, toegangsbewijs Mess Officer, nota's van Bilsen betreffende een aantal Displaced Persons, ontvangstbewijs militaire uitrusting, menukaarten, briefwisseling, dankgebed chaplain Arthur Carl Piepkorn n.a.v. Duitse capitulatie (*V-E Day Prayers*), nota betreffende tiende bataljon fusiliers (*Situation du bataillon au point de vue véhicules, armes, munitions, habillement*), samenstelling Belgische militaire kolonne, Transport Work Ticket, attest benoeming tot luitenant (26 maart 1945), betalingsbewijzen, kennisgevingen van krediet, notities, brochure betreffende kentekens Amerikaans leger, Passierschein/Safe Conduct voor Duitse soldaten die zich wensen over te geven, typoscripten en knipsels van persbijdragen (*In bezet West-Duitschland, Langs de Duitse wegen, De colonnes der bevrijden op weg naar het vaderland, Pech aan den wagen* en *In een mess van de*

⁸¹ Het is onduidelijk of de notities betrekking hebben op "Mission Betty". De foto's worden bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KFA39526-39528.

⁸² De organisatie werd opgericht door senator Pierre Nothomb. Voorzitter was prins Louis de Merode. Volgens zijn ongepubliceerde memoires nam Van Bilsen aan de vergadering van 20 april 1945 deel. Zijn getuigschrift voor Jan Rutten van 17 maart 1945 ondertekende Van Bilsen met "Secretaris van het Belgisch Rijncomité" (cf. nummer 4.1.1.3.).

Amerikanen, in: *De Nieuwe Standaard*, resp. 21 en 28 april, 1, 2 en 3 mei 1945; *Naar Berchtesgaden met de Yankees en München, zoals het er thans uitziet*, in: *De Spectator. Weekendblad van "De Nieuwe Standaard"*, resp. 10 en 17 juni 1945), manuscripten (*Memorial Day, Tusschen oorlog en vrede, V-E Day ergens in Duitschland*), biografische nota betreffende Hobart Ames Spalding, toeristische folders Berchtesgaden, met de hand getekend wegeplannetje Altenburg-Ostheim. 1945 en z.d. 1 omslag.

3.15. Agent Belgische Staatsveiligheid: verbindingsofficier bij het Bureau Nationale Veiligheid in Den Haag (ca. 1 juli 1945-april 1946)⁸³

- 3.15.1. Algemeen. Briefwisseling, vergunningen tot toegang Nederland, zendingsbevelen, rantsoenkaart, nota's, lijst Nederlandse kranten, notities voor memoires, fragment memoires, briefje en adreswijziging F. en Winnie Jockin-Blom, foto Maria Nijssens⁸⁴. 1945-1947; 1949 en z.d. 1 omslag.
- 3.15.2. Losse nummers periodieke pers: *Je Maintiendrai; Indonesia. Twee-Wekelijks Tijdschrift uitgegeven door de Perhimpoean Indonesia (Indonesische Vereniging); De Bevrijding* (uitg. Indonesische Vereniging Perhimpoean Indonesia); *De Opdracht. Tijdschrift gewijd aan het Nieuwe Indië; De Vlam. Weekblad voor Vrijheid en Cultuur; Vrij Nederland; Christofoor; Het Vrije Volk. Democratisch-Socialistisch Dagblad; Paraat; De Baanbreker. Onafhankelijk Weekblad voor Socialistische Politiek en Cultuur; Het Parool. Onafhankelijk Dagblad; Op Wacht. Weekblad voor den Wederopbouw van het Koninkrijk; Trouw; De Schouw. Een Modern Staatkundig en Cultureel Weekblad; De Pen Gun. Weekblad voor de Nederlandsche Strijdkrachten; De Nieuwe Standaard; Spectator. Weekeindblad van "De Nieuwe Standaard"; De Nieuwe Eeuw. Weekblad voor Nederland; De Baanbreker. Onafhankelijk Socialistisch Weekblad voor Politiek en Cultuur; Ons Volk. 1945-1946. 2 omslagen.*
- 3.15.3. Rapporten "Balot" (sic) (Jef Van Bilsen), BELGA-berichten, bijdragen voor *De Nieuwe Standaard/De Spectator* over Nederland⁸⁵
- 3.15.3.1. Algemene politieke situatie in Nederland (o.m. betreffende repressie, kolonie, regering Schermerhorn, socialistische partij, Nederlandse Volksbeweging, communisme, annexatie Duits grondgebied) en verhouding Bureau Inlichtingen (BI) en Bureau Nationale Veiligheid (BNV). Eveneens brochure S.G. DE GRAAF. *De organisatie van den vrede. Enkele gedachten* (Amsterdam, 1945), evenals enkele nota's Van Bilsen aan kapitein van Buylaere en vice versa en nota *Koning Leopold en Nederland*. 1945 en z.d. 1 omslag.

⁸³ Van Bilsens taak bestond er ook in de 'Inlichtingendienst NB' te vereffenen. Daarover: nummer 3.8.

⁸⁴ Foto bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39469. Het is onduidelijk in hoeverre Maria Nijssens met Van Bilsens Nederlandse missie te maken had.

⁸⁵ De losse nummers van de periodieke pers (3.15.2.) werden door Van Bilsen als achtergrondinformatie gebruikt en bevatten ook een aantal bijdragen van Van Bilsen, geschreven onder diverse schuilnamen.

-
- 3.15.3.2. Annexatie Duits grondgebied. Eveneens brief F. Bakker Schuit en brochure *Oostland: Ons land. Annexatie of geannexeerd worden* (Amsterdam, [1945?]; uitg. "De Accu" en "Christofoor"). 1945. *1 omslag*.
- 3.15.3.3. Nederlands-Indië. Eveneens brief met nota aan Frederik Carel Gerretson. 1945. *1 omslag*.
- 3.15.4. Dossier Nederlandse Volksbeweging (NVB). Pamfletten, aanmeldingsformulier voor lidmaatschap, programmabrochures. [1945]. *5 stukken*.
- 3.15.5. Nederlands-Vlaamse Vereniging Noord en Zuid. Omzendbrief. 1945. *1 stuk*.
- 3.16. "Inquirer" bij de Tweede Commissie voor Oorlogsmisdaden/
Commission des Crimes de Guerre (14 juli 1945)**
- Briefwisseling, laissez-passer. 1945. *1 omslag*.
- 3.17. Getuigschriften van Van Bilsen voor 'vaderlands gedrag'/
burgertrouw/ verzetsactiviteiten tijdens bezetting, evenals
getuigenissen ter ontlaste⁸⁶**
- 3.17.1. Elias Chanania (contacten met verzet). Briefwisseling met Camille Van Deyck. 1950. *3 stukken*.
- 3.17.2. Familie de Bièvre (contacten met verzet; eveneens o.m. een verwijzing naar Albert Claessens). Verklaring. 1945. *1 stuk*.
- 3.17.3. Michel Losseau (dienst "Othello"). Attest. 1949. *1 stuk*.
- 3.17.4. André Moyen ("kapitein Freddy"; dienst "Zero"). Attest. 1945. *1 stuk*.
- 3.17.5. Maurits Naessens. Ontwerp van attest. 1945. *1 stuk*.
- 3.17.6. Jozef Staels (diensten "Othello" en "Athos"). Biografische notitie. Z.d. *1 stuk*.
- 3.17.7. Jacques Van der Gught (Geheim Leger). Verklaring. 1947. *1 stuk*.
- 3.17.8. Michel Van Meensel (o.m. lid DeVlag). Brief van schoonbroer Van Meensel, verweerschrift Van Meensel. 1948-1949. *2 stukken*.
- 3.17.9. Jef Van Pelt (contacten met verzet). Briefwisseling, getuigschriften. 1948-1949. *1 omslag*.
- 3.17.10. Pierre Van Obbergen. Brief Van Bilsen aan Auditoraat-Generaal. 1945. *3 exemplaren*.

⁸⁶ Zie ook tussenkomsten ten gunste van oud-dinaso's (nummers 5.1.).

Afdeling 4. Naoorlogse herinneringen aan Nieuwe Orde, Verdinaso, collaboratie en verzet

4.1. Neo-dinasobeweging en contacten met en herinneringen aan oud-dinaso's en sympathisanten

- 4.1.1. Getuigschriften van Van Bilsen voor 'vaderlands gedrag'/burgertrouw/verzetsactiviteiten tijdens bezetting, evenals getuigenissen ter ontlaste
- 4.1.1.1. Hervé Nélisten. Briefwisseling. 1945. *1 omslag*.
- 4.1.1.2. Paul Persyn. Verklaring. [1945 (?)]. *1 stuk*.
- 4.1.1.3. Jan Rutten. Brief, verklaringen. 1945-1946. *3 stukken*.
- 4.1.1.4. Ernest Vandenberghe. Briefwisseling. 1947. *2 stukken*.
- 4.1.1.5. Gerardus-Wilhelmus van der Horst. Verklaring, evenals latere brief en auto-graaf met opdracht. 1945; 1948 en z.d. *2 stukken*.
- 4.1.1.6. [?] Van Mechelen. Brief, certificaten. 1944-1945. *4 stukken*.
- 4.1.1.7. G.N. Westerouen van Meeteren. Briefwisseling, verklaring. 1949. *4 stukken*.
- 4.1.2. Omzendbrief betreffende 'repressie' tegenover Verdinaso. [1945]. *1 stuk*.
- 4.1.3. Plannen tot heropstarten Vereniging Nederland-België-Luxemburg. Briefwisseling met Staf Vermeire en Léon Van der Essen. 1945. *2 stukken*.
- 4.1.4. Joris Van Severen
- 4.1.4.1. Principieel akkoord Van Bilsen voor schrijven Van Severen-biografie. Briefwisseling met Jean-Louis Duchêne (secretaris-generaal Les Presses de Belgique, Brussel). 1945. *2 stukken*.
- 4.1.4.2. Varia (eveneens betreffende Verdinaso in het algemeen). Recensie Van Severen-biografie Luc Delafortrie, omzendbrieven Nationaal Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen, briefwisseling met Lut Moolaert (eveneens vragenlijst voor interview betreffende Van Severen), Rudi Pauwels en Jef Werkers (ook o.m. betreffende Julien Verplaetse en fotoarchief Willy Kessels), uitnodigingen VZW Stichting Joris Van Severen, losse nummers *Ter Waarheid over Joris Van Severen*, persknipsel (L. MOULAERT, *Van Severen hardnekkige mythe*, in: *De Standaard*, 26 juni 1990), notities ten behoeve van memoires, fotokopieën uit *Hugo Verriest en Joris Van Severen* (Wakken, 1984), typoscript van studie Lode Wils *Joris Van Severen. Een aristocraat verdwaald in de politiek* (1994), losse nummers *Campuskrant* en *Omtrent. Maandelijks Magazine van het Davidsfonds* betreffende verschijnen studie Wils over Van Severen, evenals uitnodiging voor de gelijklopende tentoonstelling over Van Severen. 1983-1987; 1989-1990; 1992-1994 en z.d. *3 omslagen*.

-
- 4.1.5. Juul Declercq. Briefwisseling met zoon (Robrecht Declercq-Vanden Berghe), brochure V. EGGERMONT. *Juul Declercq. De vurige Vlaming* (Aartselaar, 1992; uitg. Nationaal Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen), overdruk met curriculum vitae Jean-Marie Lermyte (J.-M. LERMYTE, *Een gedenksteen voor Juul Declercq*, in: *Ten Mandere*, 1992, nr. 94). 1992-1993. 5 stukken.
- 4.1.6. Noël Dobbelaere. Briefwisseling. 1987. 3 stukken.
- 4.1.7. Pierre H. Dubois. Briefwisseling, notities, persknipsel. 1987; 1990-1991. 5 stukken.
- 4.1.8. Raoul Hoornaert-Nasousky en Rachel Baes. Briefwisseling met o.m. Jacques-Arnold Croquez (eveneens verwijzing naar Ruanda) en William Ugeux, biografische nota Baes. 1960; 1990. 5 stukken.
- 4.1.9. Willy Kessels. Briefwisseling met Musée de la Photographie Charleroi, persknipsel (F. TAS, *Grauwe ellende op kunstfoto's. Willy Kessels met Storck en Ivens in de Borinage (1932)*, in: *De Standaard*, 8 februari 1985) met notities. 1985 en z.d. 1 omslag.
- 4.1.10. L.C.J.M. ("Wiet") Knitel. Briefwisseling (eveneens fotokopieën van briefwisseling Knitel met Toine van Boxel), fotokopie van artikel van Boxel (*Het Diets nationaalsolidarisme in Nederland 1933-1940*, in: *Spiegel Historiael*, februari 1984), notities. 1945; 1984; 1986-1987; 1990-1991. 1 omslag.
- 4.1.11. Pol Le Roy. Persknipsels uit *De Standaard* (in memoriam en aankondiging postume dichtbundel). 1983-1984. 2 stukken.
- 4.1.12. Willem Melis. Briefwisseling, doodsprentje, knipsel van in memoriam. 1983-1984. 4 stukken.
- 4.1.13. Karel Morael. Briefwisseling, adreskaartje. 1986. 3 stukken.
- 4.1.14. Jos. Schotsmans. Briefwisseling. 1984. 2 stukken.
- 4.1.15. Frantz Van Dorpe. Brief Brigitte Raskin, fotokopieën van in memoriams. 1986; 1990. 4 stukken.
- 4.1.16. André Belmans en Roger Liefoghe. Los nummer *Nieuwsbrief van "Verenigde Provinciën"*, knipsel. 1983. 2 stukken.
- 4.1.17. Joris Lannoo. Fotokopieën uit Lannoo-biografie van Romain Vanlandschoot (eveneens verwijzing naar memorandum Emiel Thiers en verwickelingen tijdens Tweede Wereldoorlog). 1 stuk.
- 4.1.18. Jef François. Briefkaart François. 1990. 1 stuk.
- 4.1.19. Lodewijk (Lou) Alexandra Maria Stolte. Overlijdensbericht, brief Van Bilsen aan weduwe Stolte, notitie. 1990. 3 stukken.⁸⁷
- 4.1.20. Emiel Thiers. Brief Thiers. 1952. 1 stuk.
- 4.1.21. Léon Van der Essen. Briefwisseling met Jan Grootaers, S. Derk en B. Reijnen. 1995. 1 omslag.
- 4.1.22. Pol Van Herzeele. Briefwisseling met Jan Creve, notitie. 1995. 3 stukken.

⁸⁷ Zie ook nummer 4.1.10. (Knitel).

- 4.1.23. Henri Bruning. In memoriam-bijdrage in *De Standaard*. 1984. 1 stuk.
- 4.1.24. Lode Claes. L. CLAES. *Van Severen herdenken en her-denken*, ID. *Op zoek naar een (tweede) vaderland* en ID. *Geopolitiek: van waar wordt Europa beheerst?*, in: *De Standaard*, resp. 16/17 mei 1981, 28 en 29 augustus 1989; G. DURNEZ. *Lode Claes, een konfliktualist. Waar is onze meerderheid?*, in: *De Standaard*, 13-14 oktober 1984, notities bij L. CLAES. *Verdrongen verleden*. 1981; 1984; 1989 en z.d. 5 stukken.
- 4.1.25. Fragment van los nummer *De Solidarist. Strijdblad van de Solidaristische Beweging* (bevat uittreksel uit gepubliceerde licentiaatsverhandeling Remy Van den Bossche *De maatschappijleer van het Verdinaso en zijn katholieke achtergrond* (Leuven, 1977; uitg. Nationaal Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen)). [Ca. 1977]. 1 stuk.
- 4.2. Lezingen, interviews, briefwisseling over Nieuwe Orde, Verdinaso, collaboratie en verzet⁸⁸**
- 4.2.1. Radiolezing Van Bilsen *De boodschap der bevrijding*, n.a.v. de negende verjaring van de bevrijding, 3 september 1953. Briefwisseling, contract, persknipsels, typoscripten en tweetalige stencils. 1953. 1 omslag.
- 4.2.2. Deelname aan Kongres van het Vlaams Verzet, Antwerpen, 6-7 december 1958. Typoscript lezing Van Bilsen *Zin en verantwoording van het verzet*, fotokopieën uit de *Handelingen* (lezingen Hendrik Borginon, *Zin en motieven van de kollaboratie*, en Jef Van Bilsen). 1958. 2 stukken.
- 4.2.3. Artikel A.A.J. VAN BILSEN, *Sens et responsabilités de la resistance*, in: *La Revue Nouvelle*, januari 1959. Fotokopie en exemplaar van het *La Revue Nouvelle*-nummer. 1959. 2 stukken.
- 4.2.4. Interview met Luk Kongs en Etienne Verhoeyen betreffende Verdinaso, 25 april 1977. Briefwisseling, vragenlijst, schema van lezing Kongs. 1977. 4 stukken.
- 4.2.5. Medewerking aan BRT-reeksen (hoofdzakelijk van Maurice Dewilde). Briefwisseling, vragenlijst met notities, persknipsels en losse nummers tijdschriften met besprekingen reeks *De Nieuwe Orde* en interviews met Van Bilsen en André Moyer (alias kapitein Freddy). 1980-1986 en z.d. 1 omslag.
- 4.2.6. Medewerking aan RTBF-uitzendingen. Briefwisseling (o.m. met Patricia Janssens), vragenlijst, notities. 1982; 1984; 1990. 1 omslag.

⁸⁸ Eveneens foto Van Bilsen tijdens herdenkingsplechtigheid voor graf gesneuvelden, bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39523.

- 4.2.7. Contacten met Piet Tommissen betreffende Victor Leemans, Fernand Deschamps, Edgar De Bruyne, prof. Haesaert en Carl Schmitt. Briefwisseling, schema van gesprek Tommissen-Van Bilsen, typoscript P. TOMMISSEN. *Carl Schmitt face au nazisme* (z.d.), overdruk P. TOMMISSEN. *Leemans, Victor Louis*, in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, Dl. XII, (Brussel, 1987), fotokopie van nota H. FAYAT. *Carl Schmitt's "Voelkerrechtliche Grossraumordnung"* (1942), notities betreffende Schmitt en Leemans⁸⁹, persknipsels betreffende oorlogsarchief Leemans. 1982-1984; 1987; 1990 en z.d. 1 omslag.
- 4.2.8. Nota's en notities voor interview (?) "*Anders gestart*" betreffende ideologische 'recht-links' verschuiving. [Ca. 1980]. 1 omslag.
- 4.2.9. Notities voor interview (?). Z.d. 3 stukken.⁹⁰
- 4.2.10. Contacten met Lieven Saerens. Bijdragen Saerens over het Verdinaso en het Katholiek Bureau voor Israël. 1986-1987. 5 stukken.
- 4.2.11. Contacten met Jan Creve betreffende bijdragen voor de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* (lemma's Jef Van Bilsen, Pol Van Herzeele, *Hier Dinaso!*, Juul Declercq en *De Dinaso-Student*). Brief, typoscripten, notitie. 1995. 1 omslag.

⁸⁹ Notities Van Bilsen ten behoeve van zijn memoires.

⁹⁰ Het is onduidelijk of de notities bij vorig nummer (4.2.8.) aansluiten.

Afdeling 5. Onmiddellijke naoorlogse activiteiten inzake Afrika (ca. 1945-1950)

5.1. Uitgesteld examen Koloniale School Brussel (oorspronkelijk sessie 1939/1940)

Briefwisseling. 1945. 3 stukken.

5.2. Vertegenwoordiger van BELGA in Kongo/Afrika (4 mei 1946-oktober 1947) en dossier koloniale pers

5.2.1. Voorafgaande contacten en diverse informatie over Kongo. Briefwisseling met Albert de Vleeschauwer, minister van Defensie (betreffende toelating in Kongo te verblijven) en Orde van Advocaten bij het Hof van Beroep te Brussel (betreffende weglating uit Tabel der Orde), redevoering gouverneur-generaal Pierre Ryckmans n.a.v. 58ste verjaardag proclamatie onafhankelijke Kongostaat (*Oproep tot eendracht*, 1 juli 1943), nota apostolisch vicaris van Katanga Jean Felix de Hemptinne (*Mémoire adressée à Monsieur le Premier Ministre et à Monsieur le Ministre des Colonies sur les "Malentendus" nationaux et coloniaux*, 15 december 1943), nota betreffende territoriale organisatie Kongo (juli 1945) en betreffende vliegveld Leopoldstad (met kaart, z.d). 1943; 1945-1946 en z.d. 1 omslag.

5.2.2. Administratief en medisch dossier. Medische certificaten, lidkaarten Union des Médecins de Léopoldville, financiële documenten (o.m. berichten van overschrijving, formulieren voor verzendingen, rekeningen, nota's Daniël Ryelandt (= D.R.), rekeninguittreksel Nationale Kas voor Bediendenpensioenen), overzichtslijst inboedel huis. 1946-1947. 1 omslag.

5.2.3. Briefwisseling met schoonouders Claessens. 1947. 2 stukken.

5.2.4. - Reportage in Zuid-Afrika (februari 1947). Briefwisseling (o.m. met Lou A.M. Stolte, Teddy (Théodore) d'Oultremont, Norbert Laude, Jo Gérard, Albert Van Bilsen), getuigschriften Jan De Spot en Daniël Ryelandt, nota's, notities, ontvangstbewijs, persknipsel, persberichten, visitekaartjes. 1946-1947. 1 omslag.

- Latere contacten met Zuid-Afrika (o.m. betreffende samenwerking tussen BELGA en SAPA). Briefwisseling, persknipsels, omzendbrief met rapport VN-debatten over Zuid-West Afrika (1950), (fotokopieën van) publicaties (o.m. biografische artikelen over Jozef Van Wing (s.j.), William Malcolm Hailey en Emiel Hullebroeck en Zuid-Afrika, brochure *Apartheid et Sionisme* (Brussel, z.d.)), briefwisseling (o.m. met David Gould), notities, nota's. 1947-1948; 1951; 1957; 1963; 1967; 1970-1971; 1975; 1977-1978; 1980; 1983; 1986-1987; 1991; 1994 en z.d.

3 omslagen.

- 5.2.5. Terug in Leopoldstad en terugkeer echtgenote Miet Claessens naar België. Briefwisseling tussen het echtpaar, evenals briefwisseling met D. De Wachter, Frantz Van Dorpe, Daniël (Benoit) Ryelandt en [?] De Bièvre. 1947. 1 omslag.
- 5.2.6. Algemeen dossier over Afrikaanse pers (eveneens verwijzingen naar pers in Nederlands-Indië). Nota's (o.m. *La presse au Congo Belge*), notities, losse nummers periodieke pers, brief Louis C.D. Joos, brochure *Geschiedenis van het Agentschap BELGA* (Z.pl., 1970). 1945; 1947-1948; 1970 en z.d. 1 omslag.

5.3. Varia periode einde 1947-1950⁹¹

- 5.3.1. Briefwisseling met Antoine Rubbens en Michael Scott, los nummer *Association des Intérêts Coloniaux Belges* (december 1947), notities, fotokopie van artikel van Bilsen in *La Revue Nouvelle (Le Congo. Le plan décennal, 1949)*, toegangkaart Koninklijke Bibliotheek van België (met pasfoto), lidkaarten Vlaamse Automobilistenbond, Vlaamse Toeristenbond en Algemene Belgische Persbond, nota's Albert Chômé over Raymond-Jean Cloquet en diens uitwijzing uit Kongo n.a.v. artikel *Le cri d'une conscience* (1948). 1947-1950 en z.d. 1 omslag.
- 5.3.2. Medewerking aan *De Vlaamse Linie*. Briefwisseling (o.a. met Karel Vertommen en Karel Van Isacker), overschrijvingsstrookjes. 1949-1950. 1 omslag.

⁹¹ Tot einde 1949 was Van Bilsen koloniaal redacteur van BELGA in België, om vervolgens Vlaams secretaris van het "Harmelcentrum" (cf. nummer 6.1.) te worden.

Afdeling 6. Politieke carrière, Groupe Marzorati, Harvard University

6.1. Vlaams secretaris van het "Harmelcentrum" (4 oktober 1949 e.v.)

(Centrum voor Onderzoek voor de Nationale Oplossing van de Maatschappelijke, Politieke en Rechtskundige Vraagstukken in de Vlaamse en Waalse Gewesten/Centre de Recherche pour la Solution Nationale des Problèmes Sociaux, Politiques et Juridiques en Régions Wallones et Flamandes) (4 oktober 1949-7 november 1950). Nota Van Bilzen. 1953. 1 stuk.

6.2. Adjunct-kabinetschef van minister van Openbaar Onderwijs Pierre Harmel (8 november 1950-26 april 1954)

6.2.1. Het taalvraagstuk in het onderwijs in de Brusselse agglomeratie. Parlementaire vragen en antwoorden minister Harmel, briefwisseling met statistieken, persknipsel, wetsvoorstel houdende wijzigingen der wet van 14 juli 1932 op de taalregeling in het lager en in het middelbaar onderwijs (1937), nota's. 1937; 1951-1954. 1 omslag.

6.2.2. Varia. Briefwisseling (hoofdzakelijk met Harmel, evenals o.m. brief Van Bilzen aan Théo Lefèvre betreffende subsidiëring katholiek middelbaar onderwijs), 21 juli-toespraak Harmel, fotokopie *Belgisch Staatsblad* betreffende Grondwetsherziening van 1953, benoemingsbesluit Van Bilzen tot officier in de Leopoldsorde. 1952-1954; 1982. 1 omslag.

6.3. Medewerking aan Service de Documentation et d'Informations ("Centrum voor Afrikaanse Studies", ° 1954) - Groupe Marzorati pour l'Etude des Problèmes Africains (° ca. 1955)⁹²

6.3.1. Administratief dossier en algemene contacten met directeur Yves de Brouwer en secretaris-generaal André Offergeld van GAZELEC (Compagnie Générale de Gaz et d'Electricité). Briefwisseling, nota's (hoofdzakelijk financiële en betreffende abonnementen en honoraria), notities, huurcontract, specimens van briefpapier Groupe Marzorati. 1954-1957; 1960-1961. 1 omslag.

6.3.2. Dertigjarenplan en diverse forums en contacten Van Bilzen. Schema van lezing Van Bilzen voor Instituut voor Koloniale Sociale Vorming (Brussel, 4 oktober 1954), losse nummers *Atlas Général du Congo/Algemene Atlas van Congo*⁹³ met factuur, fotokopie artikel Van Bilzen (*La joyeuse entrée du Roi et l'avenir du Congo*, in: *La Revue Générale Belge*, juli, 1955)⁹⁴, losse nummers *L'Avant-Garde* en *La Relève*, fotokopieën van bijdragen Albert de Vleeschauwer over Kongo, telexbericht betreffende Union Minière Katanga, briefwisseling (o.a.

⁹² Beide studiecentra (Service de Documentation en Groupe Marzorati) waren in de Parochiaanstraat 11 te Brussel gevestigd.

⁹³ Bewaard op de Afdeling Bibliotheek onder het nummer KLZ10.

⁹⁴ N.a.v. Kongo-reis koning Boudewijn, de zgn. "Bwana Kitokoreis".

- met Hubert Beuve-Méry (directeur *Le Monde*), Jean Stengers, Jean Ghilain, Paul-Marie (?) de Launoit, Pierre Harmel, Antoine Rubbens, Maurice Brasseur en Margaret M. Feeny, evenals met Theo Lefèvre aangaande artikel in *La Gauche* en met de vice-gouverneur van Ruanda-Urundi, Jean-Paul Harroy, aangaande artikel in *Temps Nouveaux d'Afrique*, overdrukken van artikelen (o.m. A.A.J. VAN BILSEN, *Pour l'étude des problèmes africains*, in: *Synthèses*, januari-februari 1958), rapport Africa Committee of the Sword of the Spirit betreffende conferentie *The future of Africa* (1958), telegrammen, schema van lezing Van Bilsen voor de Section Coloniale et Maritime van de Brusselse Jeune Barreau (10 januari 1959), uittreksel van lezing voor Sword of the Spirit (25 januari 1959), brochure *United States foreign policy. Africa* (Washington, 1959), fotokopie van artikel CRISP over *La Relève*, fragment *Le Phare*, waarin verslag van lezing Georges Housiaux voor Jeune Barreau over hervorming Kongoleze instellingen, nota's (o.m. *Euromarkt-vrijhandelszone en Afrika* (uitg. Afrika Instituut Rotterdam, november 1957), *Mouvement National Conscience Africaine. Projet d'organisation pratique*), adreskaartjes Hans-Jürgen Porcher, persknipsels (o.m. *Reprendre l'initiative. Un bock avec le professeur Van Bilsen. Auteur (... en 1954) du "Plan de trente ans"...*, in: *Pourquoi Pas?* (?), 4 december 1959; A. GILLIS. *Portrait. Maurice Brasseur. Gouverneur et président du Conseil économique wallon*, in: [?]). 1954-1960; 1985; 1989-1990; 1993-1995 en z.d. 2 omslagen.
- 6.3.3. Dossier Lovanium. Verslagen van kabinetsvergaderingen Minister van Koloniën Auguste Buisseret en Eerste Minister Achiel Van Acker, uittreksels uit *Parlementaire Handelingen*, briefwisseling Buisseret en André Dequae met rector Honoré Van Waeyenbergh, nota *Convention Gouvernement-Lovanium*. 1950-1954. 1 omslag.
- 6.3.4. Studiereizen in Afrika (1954-1955). Reisverslagen (o.m. *Note sur les services de l'Agence BELGA au Congo*, *Notes sur les pêcheries de Pemarco et la concurrence Sapak, Albertville, Ruanda Urundi, Centrale de la Ruzizi, Uganda, Kenya, Soudan, Côte d'Ivoire, Congo II*), notities. 1954-1955 en z.d. 1 omslag.
- 6.3.5. Deelname aan Harvard International Summer Seminar ("Kissingerseminarie"; juli-augustus 1956), incident met minister Auguste Buisseret en geplande publicatie over Kongo. Deelnemerslijst, notitieschriften, fotokopie van notulen Raad van Beheer Universitair Instituut voor Overzeese Gebieden (UNIVOG, Antwerpen)/Institut Universitaire des Territoires d'Outre Mer, briefwisseling (o.m. met Henry Kissinger, Norbert Laude en Auguste Buisseret), notities (o.m. betreffende gesprek met Jules Moch tijdens heenreis naar New York), nota *General conception of a book on the Congo*, persberichten, schema van lezing, publicatie betreffende Harvard University. 1955-1957; 1963; 1983; 1993 en z.d. 1 omslag.
- 6.3.6. Publicatie J. VAN BILSEN, *Vers l'indépendance du Congo belge et du Ruanda-Urundi. Reflexions sur les devoirs et l'avenir de la Belgique en Afrique centrale* (Kraainem, 1958 en Kinshasa, 1977²) en mogelijke Nederlandse editie. Briefwisseling, ontwerp van voorwoord, notities, bestellingen, prospectussen. 1959-1961; 1970; 1976-1977. 1 omslag.

- 6.3.7. Contacten met Kongolezen/Kongolese studenten in België. Nota, notities, persknipsels, verslag van stichtingsvergadering Association des Etudiants Noirs du Congo Belge et du Ruanda-Urundi en Belgique, briefwisseling, adressenlijsten, specimens van briefpapier Cartel (ABAKO-PSA-MNC-Parti du Peuple-ABANZI)⁹⁵. 1958-1959 en z.d. 1 omslag.
- 6.3.8. Studiereis in Afrika en contacten met Pierre Harmel, Joseph Kasa-Vubu, Joseph Yumbu, generaal Dinjaert, Antoine Rubbens, Patrice Lumumba en Paul-Marie (?) de Launoit (juli-december 1959). Briefwisseling, reisverslagen (o.m. betreffende Somalië, "elites africaines", *Nigeria House près du Trafalgar Square à Londres*), nota's (o.m. *Note extraite du rapport De Voghel du mois d'octobre 1959 sur les répercussions économiques de l'indépendance du Congo sur la Belgique*, *Note au sujet du message du 16 octobre 1959*, (betreft minister August De Schrijver) en *Projet d'accord que M. Kasavubu et ses amis étaient prêts à signer, le 10.12.1959*), persknipsel, notities, straatplannen Lusaka en Salisbury, 1955; 1959-1960 en z.d. 3 omslagen.
- 6.3.9. Rondetafelconferentie betreffende onafhankelijkheid Kongo (19 januari-20 februari 1960). Persknipsels, telexbericht, los nummer *Lettre de Brazzaville*, fotokopie van artikel (A.A.J. VAN BILSEN, *Het politiek ontvoeringsproces*, in: *De Nieuwe*, 1960). 1960. 2 omslagen.
- 6.3.10. Reis naar Kongo en de zetel van de Verenigde Naties in New York (18 maart-15 april 1960). Briefwisseling (o.m. met Pierre Ryckmans en Joseph Kasa-Vubu), certificaat voor betreden Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi (met pasfoto), reisverslagen, gezantbrief Kasa-Vubu voor Van Bilsen en Joseph Mumbu. 1959-1960. 1 omslag.
- 6.3.11. Eerste Kongolese verkiezingen (mei 1960). Brieven Van Bilsen aan Moïse Tshombe, Patrice Lumumba en Joseph Kasa-Vubu. 1960. 4 stukken.
- 6.3.12. Reis naar Kongo (11-22 juni 1960). Reisverslagen, perscommuniqué, wetsvoorstel (*Proposition de loi tendant à modifier l'article 7 de la loi fondamentale relative aux structures du Congo, du 19 mai 1960, et permettant la création de nouvelles provinces*), ontwerpbrief Joseph Kasa-Vubu aan Patrice Lumumba, brief Van Bilsen aan Lumumba. 1960. 1 omslag.
- 6.3.13. Proefschrift van Ingeborg Vijgen over Alfred Marzorati. Paper, briefwisseling, notities. 1995-1996. 1 omslag.

6.4. Periode rond onafhankelijkheid Kongo (30 juni 1960-ca. mei 1961)

- 6.4.1. Politiek raadgever president Joseph Kasa-Vubu⁹⁶. Briefwisseling met o.m. Patrice Lumumba, Pierre Harmel, Moïse Tshombe, Verenigde Naties, André Molitor, W.C. Klein, Raymond Scheyven, Maurice Basseur, Justin Bomboko, Joseph Kasa-Vubu, A. Mertens, Jef Staels, Jason Sendwe, Philibert Luyeye, kabinetschef van de koning R. Lefébvre, Dominique Ryelandt, Anne Evrard (echtgenote Spitaels), generaal Servais, Robert Gardiner, Jos De Saeger, Cléophas Kamitatu, Simon Nzeza-Kuyula, C. Nzau en Joseph Yumbu; manu-

⁹⁵ De Cartel-groep was op het adres van de Groupe Marzorati gevestigd.

⁹⁶ Vanaf 1 juli 1960 was Van Bilsen officieel als politiek raadgever aan het kabinet van Kasa-Vubu verbonden.

scripten van bijdragen Van Bilsen over Kongolese onlusten van juli 1960 en de moord op Lumumba, interviews Van Bilsen met BBC en NIR, klankcassette van interview met RTBF-journalist Robert Stéphane⁹⁷, toespraak Kasa-Vubu voor Dag Hammarskjöld, (fotokopieën van) persknipsels, afschrift van artikel W.C. Klein over Nieuw Guinea, fotokopie van artikel Lode Bostoen in *De Maand* over Kongolese onafhankelijkheid (1960), telegrammen, Kongolese verblijfsvergunningen Van Bilsen (o.m. met pasfoto), nota's (o.m. van Harold d'Aspremont Lynden en 1945-1960. *Historique d'une décolonisation mal faite*), (ontwerpen van) perscommuniqué's, rapporten Van Bilsen over reis naar zetel Verenigde Naties in New York (14-19 september 1960) en over situatie in Kongo (oktober 1960), rapport ambassade van de Verenigde Staten in Brussel over Van Bilsen, notities, losse nummers *La Fronde. Organe du Comité du Salut Public* (8 oktober 1960) en *Memo from Belgium* (december 1961; betreffende telegrammen tussen Paul-Henri Spaak en U Thant over Katanga), overdruk H. A. KISSINGER. *The new cult of neutralism*, in: *The Reporter*, 24 november 1960, schema van lezing Van Bilsen voor Cercle Gaulois (20 december 1960), kerst- en nieuwjaarswensen Kasa-Vubu, schema van interpellatie Van Bilsen op colloquium te Bologna over buitenlandse politiek Verenigde Staten (24 april 1961), lezing Léopold Senghor *Où va l'Afrique?* (z.d.). 1960-1961. 3 omslagen.

- 6.4.2. Dossier VN-operatie in Kongo (30 juni 1960-31 december 1965). Resoluties VN-Veiligheidsraad (juli-augustus 1960), nota's, rapport Banque Centrale du Congo Belge et du Ruanda-Urundi (*Rapports d'activité sur les opérations civiles de l'ONU au Congo entre la mi-juillet à la fin de décembre 1960*), verklaring secretaris-generaal in Veiligheidsraad (8 augustus 1960), los nummer *Le Monde* (23 augustus 1960), rapport Wereldgezondheidsorganisatie (S. BTESH. *A report on the health services and health situation in the Congo Republic and recommendations for the future*, oktober 1960), uitnodiging voor debatavond in Ukkel (25 mei 1961), open brief Arthur Pinzi (19 juli 1961), briefwisseling met Benjamin Nimer, Dominique Ryelandt en George Ivan Smith, persknipsel, publicaties (*Les Nations Unies au Congo. Chronologie des événements. ONUC: 30 juin 1960-30 juin 1964. ONU/BAT: 1er juillet 1964-31 décembre 1965* (Kinshasa, 1966; uitg. VN); B. NIMER. *The UN Force in the Congo: a political analyse* (Washington, z.d.); E. VAN DEN HAAG. *The war in Katanga. The United Nations in the Kongo. Report of a mission* (New York, z.d.); J. GÉRARD-LIBOIS. *Le rôle de la Belgique dans l'opération des Nations Unies au Congo (1960-1964)* (Brussel, 1965; uitg. CRISP); J. VAN DE GAER. *De operatie van de Verenigde Naties in Kongo. Een analyse naar de doeleinden en de resultaten* (licverh. Staatswetenschappen RU Gent, 1966; promotor A.A.J. Van Bilsen)), fotokopie van recensie memoires Franse ambassadeur Armand Bérard. 1960-1962; 1964-1967 en z.d. 3 omslagen⁹⁸.
- 6.4.3. Latere contacten met en herinneringen aan Thomas Kanza. Briefwisseling. 1962; 1989. 3 stukken.
- 6.4.4. Latere contacten met Cléophas Kamitatu. Briefwisseling. 1966; 1991. 1 omslag.

⁹⁷ Klankcassette bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KMAC379.

⁹⁸ Zie ook nummers: 6.4.1. (contacten met Kasa-Vubu) en 6.10. (secretaris-generaal DOS).

- 6.4.5. Latere contacten met en herinneringen aan Joseph Kasa-Vubu, Justine Mpoyo-Kasa-Vubu, echtpaar Adolphe en Georgine Kasa-Vubu-Pola Nzila en hun zoon Joseph en dochter Tania Kasa-Vubu. Briefwisseling, fotokopie van rouwbevestigingen bij overlijden Joseph Kasa-Vubu, fotokopieën van recensie biografie Justine Kasa-Vubu over haar vader Joseph Kasa-Vubu en van interview met Justine Kasa-Vubu in *Knack*, notities. 1966; 1969; 1983-1985; 1988-1993; 1995. 1 omslag.
- 6.4.6. Latere contacten met Matota-Ndongala-Masinda (s.j.). Briefwisseling. 1978-1979; 1981. 3 stukken.
- 6.4.7. Latere contacten met professor Dikonda. Brief Ronald Van den Bogaert betreffende politiek asiel Dikonda. 1982. 1 stuk.
- 6.4.8. Latere contacten met Monique Kande-Tshibanda. Briefwisseling, nota. 1990. 1 omslag.
- 6.4.9. Latere contacten met Jean-Marie Ntendayi wa Ntendayi. Briefwisseling, nota's (o.m. *Pourquoi notre groupe de réflexion et d'actions*). 1992-1993. 1 omslag.
- 6.4.10. Latere contacten met Joseph Yumbu. Briefwisseling. 1993-1994 en z.d. 1 omslag.
- 6.4.11. Contacten met politiek vluchteling Gabriel Lusangu. Briefwisseling. 1992-1993. 3 stukken.
- 6.4.12. Latere contacten met George Ivan Smith. Briefwisseling, persknipsel. 1980-1981; 1984-1985. 1 omslag.
- 6.4.13. Herinneringen aan Patrice Lumumba. Briefwisseling (o.m. met Jacques Brassine en Jean Van Lierde), notities, nota *Questionnaire Lumumba (29 juin 1960-17 janvier 1961)*, fotokopieën uit publicaties (hoofdzakelijk M.G. KALB. *The Congo Cables. The Cold War in Africa. From Eisenhower to Kennedy* (New York, 1982); J. GERARD-LIBOIS en B. VERHAEGEN. *Congo 1960*. DI. II – Les Dossiers du C.R.I.S.P., Brussel, z.d.), publicatie met opdracht (J. VAN LIERDE, *Patrice Lumumba. La dimension d'un tribun*, - *Collection "Consciencés" nr. 3*, Charleroi, 1988), fotokopie van interview met Jean Van Lierde in *Humo*, losse nummers *Intermediair. Het Weekblad voor Jonge Kaderleden* met interview Van Bilsen over o.m. Lumumba (1993), persknipsel E. de BELLEFROID. *Trente ans plus tard, Lumumba hante toujours le Zaïre*, in: *La Libre Belgique*, 13 nov. 1990. 1961-1962; 1987-1991; 1993-1994 en z.d. 1 omslag.⁹⁹

6.5. Belgische politiek en Beweging voor de Europese Federatie

Felicitatiebrieven n.a.v. verkiezing Omer Vanaudenhove tot voorzitter Liberale Partij en Jos De Saegher tot voorzitter van de Vlaamse CVP-vleugel, briefwisseling en nota Van Bilsen betreffende zgn. "Vrije Europese verkiezingen" van 21-22 oktober 1961. 1961. 1 omslag.

⁹⁹ Zie ook: 6.4.1. (contacten met Kasa-Vubu) en 6.10. (secretaris-generaal DOS).

- 6.6. Voor een politiek van Ontwikkelingshulp/Pour une politique de coopération au développement, rapport-Van Bilsen in opdracht van de minister van Buitenlandse Handel en Technische Bijstand Maurice Brasseur (30 augustus 1961) en oprichting Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS)¹⁰⁰**
- 6.6.1. Briefwisseling en telegrammen (o. m. Brasseur, Théo Lefèvre, Robert Gardiner (United Nations Organization in the Congo), André Molitor, Benoit Verhaegen, Lode Bostoën, P. van Ypersele de Strihou, J. Van Wing (s.j.)), nota's, notities, fotokopieën van persknipsel en publicaties, rapporten. 1957; 1960-1962. *8 omslagen.*
- 6.6.2. Varia ontwikkelingssamenwerking.¹⁰¹ Notities, briefwisseling (o.m. Théo De Dobbeleer en Louis Colot met minister van Buitenlandse Zaken Pierre Wigny over steun USSR aan ontwikkelingslanden), nota's, rapporten Internationale Arbeidsconferentie, toespraak eerste minister Théo Lefèvre voor Nouvelles Equipes Internationales, los nummer *La Relève*. 1959-1962. *1 omslag.*
- 6.7. Gast van de Harvard University, als research associate bij het Center for International Affairs (6 september 1961-1 april 1962)¹⁰²**
- 6.7.1. Publicaties, knipsels, nota's en notities betreffende Harvard University (eveneens plattegrond), Council on Foreign Relations (The Harold Pratt House, New York), African Studies (Northwestern University, Evanston en University of Wisconsin, Wisconsin), African Studies Center (University of California, Los Angeles), African-American Institute (New York), Quincy House, Ford Foundation. 1958-1960; 1962; 1975 en z.d. *1 omslag.*
- 6.7.2. Administratief dossier. O.m. briefwisseling, verzekeringen, vliegtuigtickets, lidkaarten Harvard University Department of Athletics en The Harvard Cooperation Society, Social security account card. 1961-1962. *1 omslag.*
- 6.7.3. Briefwisseling (o.m. met Ruth Schachter, Robert R. Bowie, David Heaps, Rupert Emerson (eveneens R. EMERSON. *Self-determination revisited in the era of decolonization* – Occasional Papers in International Affairs Number 9, Harvard University, dec. 1964), Jef Staels, Jacques van Overbergh, Gaëtan Sebudandi (Ruanda), Jacques Rapoport, Maurits Naessens, Benoit Verhaegen, vader Adrien Van Bilsen, Charles Ferdinand Nothomb, Antoine Rubbens, Robert Gardiner, Dominique Letourneur, Betsie Hollants, Jacques van Ypersele de Strihou, Carl G. Rosberg jr. (met typoscript C.G. ROSBERG jr. *Democracy and the new african states*), Paul-Ernest Joset), telegrammen, nota's Van Bilsen betreffende projectaanvraag, attest. 1960-1962; 1964. *2 omslagen.*
- 6.7.4. Seminars. Nota's betreffende Center for International Affairs, programma's, papers en rapporten ([?]. *The development of a labor force in sub-saharan Africa*; M. YUDELMAN. *Some aspects of agricultural development in sub-*

¹⁰⁰ De nummers 6.6., 6.7., 6.8. en 6.10. overlappen elkaar.

¹⁰¹ De documenten zijn afkomstig uit een aantal ongeklasseerde dozen m.b.t. ontwikkelingssamenwerking (ca. 1959-jaren 1990).

¹⁰² Van Bilsen zou er een boek voorbereiden over Kongo.

saharan Africa; E.S. MASON. *Problems of economic and political development in Africa*; D. WALKER. *The economic development of East Africa*; A.A.J. VAN BILSEN. *Some background notes on the Congo*; W.O. JONES. *Food in Africa*; J.D. NYHART. *Notes on entrepreneurship in Africa*; R.I. ROTBERG. *The rise of african nationalism: a preliminary view*; R. EMERSON. *Crucial problems involved in nation-building in Africa*; M.L. KILSON. *Analysis of african political parties*; E. COLSON. *Traditional elements in african life*; J. LINDEMAN. *Government and business in Burma*; A. VAN BILSEN. *The political situation in the Congo*; H.B. CHENERY e.a. *Proposed long-term programming guidance*; G.B. BALDWIN. *Iran mss... First draft*; C.D. NACE. *Organization for national military command*; G.A. KENT. *On the interaction of opposing forces under possible arms agreements*; W.J. COATS. *Strategy, tactics and national security*; U.K. GHOSAL. *Mansions of many chambers: some problems of intramural conflicts in development*). 1961-1962. 5 omslagen.

- 6.7.5. Lezingen Van Bilsen
- 6.7.5.1. Boston Committee on Foreign Relations, 30 oktober 1961. Schema's van lezing over Kongoleze onafhankelijkheid, briefwisseling. 1961. 1 omslag.
- 6.7.5.2. Philadelphia, 1 november 1961. Schema van lezing *Development problems of a modern Nation with special reference to the Congo*. 1961. 1 stuk.
- 6.7.5.3. Worcester Committee on Foreign Relations, 6 november 1961. Briefwisseling. 1961. 4 stukken.
- 6.7.5.4. Midwest (Omaha Committee on Foreign Relations, St. Paul Minneapolis Committee on Foreign Relations en Des Moines Committee on Foreign Relations), 4-6 december 1961. Briefwisseling. 1961. 1 omslag.
- 6.7.5.5. Louisville Committee on Foreign Relations, 8 januari 1962. Briefwisseling, aanwezigheidslijst. 1961-1962. 1 omslag.
- 6.7.5.6. Nashville Committee on Foreign Relations, 9 januari 1962. Briefwisseling. 1961. 2 stukken.
- 6.7.5.7. Birmingham Committee on Foreign Relations, 10 januari 1962. Briefwisseling. 1961-1962. 1 omslag.
- 6.7.5.8. Providence Committee on Foreign Relations, 17 januari 1962. Briefwisseling. 1961-1962. 4 stukken.
- 6.7.5.9. Boise Committee on Foreign Relations, [?] april 1962. Brief. 1 stuk.
- 6.7.6. Diverse notities Van Bilsen en visitekaartjes. 1961-1962 en z.d. 1 omslag.
- 6.7.7. Diverse persknipsels (hoofdzakelijk *The New York Times*) en losse nummers *The Nation* en *The New Republic*. 1960-1962; 1971 en z.d. 1 omslag.
- 6.7.8. Latere contacten met en herinneringen aan Harvard. Briefwisseling met Carl G. Rosberg, Henry A. Kissinger, George Armstrong Kelly, Robert L. West, Joseph S. Nye, Mark Talisman, Paul M. G. Levy, Judith M. Heimann; lijst Harvard-gasten, uitnodiging voor conferentie *Global dilemmas: the world of the 1980s* met dagorde, (fotokopieën van) bijdragen over en karikatuur van Kissinger, notities, persknipsel met verwijzing naar Robert R. Bowie en CIA. 1964; 1968-1969; 1971-1972; 1983 en z.d. 1 omslag.

6.8. Publicatie A.A.J. VAN BILSEN, *L'Indépendance du Congo* (Doornik, 1962)

Briefwisseling met o.m. Jean Delfosse en André Molitor, notities, fragmenten van typoscript, bibliografie, contract. 1961-1962; 1969; 1972. *1 omslag.*

6.9. Vergadering Maleisië (14 juni 1962)

Schema van tussenkomst Van Bilsen met beschouwingen over "Gelijkheid, Vrijheid, Stabiliteit, Democratie". 1962. *1 stuk.*

6.10. Secretaris-generaal van de Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS)/Office de la Coopération au Développement (OCD) (1 juli 1962-1971)

KB's (oprichting DOS, statuut secretaris-generaal voor Ontwikkelingssamenwerking en benoeming Van Bilsen), (fotokopieën van) persknipsels, briefwisseling, wetsontwerp betreffende de overzeese sociale zekerheid, rapporten Raymond Scheyven en A.A.J. Van Bilsen t.a.v. minister Maurice Brasseur, rapport DOS betreffende technische samenwerking met Kongo, ontwerp-rapport Etienne de la Vallée Poussin voor Raad van Europa betreffende ontwikkelingssamenwerking, notities, nota's, schema van uiteenzetting Van Bilsen voor Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking/Conseil Consultatif de la Coopération au Développement, (voorontwerp van) advies van diezelfde Raad van Advies, notities, telexberichten, persknipsels, publicaties. 1962-1965; 1967 en z.d. *8 omslagen.*

6.11. Regeringscrisis na ontslag regering-T. Lefèvre-P.-H. Spaak (24 mei 1965) en Van Bilsen commissaris van de Koning voor de Ontwikkelingssamenwerking (30 juli 1965-10 maart 1966)

Briefwisseling, persknipsels, nota's (o.m. nota Van Bilsen *Note au sujet du volume de la coopération belge au développement et sur quelques orientations suggérées*), notities, KB's betreffende bezoldiging en ter beschikkingstelling Van Bilsen, losse nummers tijdschriften met bijdragen over Kongo (J. RYCKBOST, *L'Assistance technique belge au Congo: un problème d'évaluation*, in: *Les Dossiers de l'Action Sociale Catholique*, juli-augustus 1965; M. RAE, *A propos de la Constitution de la République Démocratique du Congo du 1er août 1964*, in: *Eur Africa. Tribune du Tiers-Monde*, november-december. 1965). 1965-1966; 1991 en z.d. *3 omslagen.*

6.12. Knipseldossier betreffende ontwikkelingssamenwerking en beleid Van Bilsen als secretaris-generaal DOS/OCD en commissaris van de Koning ("Persoonlijk dossier")

1961-1966 en z.d. *4 omslagen.*

6.13. Kabinetschef van minister van Buitenlandse Zaken Pierre Harmel (19 maart 1966-15 juli 1968)

- 6.13.1. Algemeen. Briefwisseling, nota's, notities, persknipsels, fotokopie van karikatuur Harmel door Alidor (Paul Jamin), losse nummers *La Libre Belgique* en *C.R.I.S.P.*, regeringsprogramma voor het beleid inzake ontwikkelings-samenwerking, telexberichten, KB's en MB betreffende benoeming, ontslag en ter beschikkingstelling Van Bilzen en kabinetstoelage. 1966-1968. *4 omslagen.*
- 6.13.2. "Persoonlijk dossier". Hoofdzakelijk persknipsels aangaande Van Bilzen en o.m. schema's van interviews, nota's betreffende loonbarema secretaris-generaal en Van Bilzen eerste kandidaat-rector RUCA. 1966-1967. *1 omslag.*
- 6.13.3. Dossier Moïse Tshombe. Briefkaart Jan Hollants, fotokopieën van persknipsels¹⁰³ en publicaties, notities. 1967; 1969-1970; 1992 en z.d. *1 omslag.*
- 6.13.4. Varia ontwikkelingssamenwerking.¹⁰⁴ (Fotokopieën van) publicaties, notities, nota's, foto's¹⁰⁵. 1966-1968. *1 omslag.*

6.14. Opnieuw secretaris-generaal van de DOS/OCD en Belgisch ambassadeur (1968-1970)¹⁰⁶

- 6.14.1. Nota Pierre Harmel inzake ontwikkelingssamenwerking aan regeringsformateur (13 juni 1968); moeilijkheden binnen de regering als secretaris-generaal DOS en problematiek benoeming tot ambassadeur en tot hoogleraar in Antwerpen. Briefwisseling met Pierre Harmel en Raymond Scheyven, nota, notities, persknipsels. 1968-1970. *1 omslag.*
- 6.14.2. Algemeen (o.m. hervorming DOS). Briefwisseling, nota's (o.m. *Organisation et gestion de l'office de la coopération au développement*), notities, (fotokopieën van) persknipsels, (fotokopie van) bijdragen (R. SCHEYVEN. *Nieuwe aanpak van de hulp aan de onderontwikkelde landen*, in: *Teksten en Documenten*, augustus 1968 en [?]. *Congo: un combat d'avant-garde*, in: *La Revue Nouvelle*, 12 december 1969); parlementaire vraag Lucien Outers betreffende DOS, (ontwerp-) KB's, schema van Kongo-lezing Paul Sibille tijdens Congrès de l'International Fiscal (Montevideo, oktober 1968), schema van Afrika-lezing Franz Ansprenger tijdens Congrès de Relations Internationales de Quebec (11-13 september 1970), los nummer *Pan*. 1968-1970. *2 omslagen.*

¹⁰³ Eveneens betreffende dood VN-secretaris-generaal Dag Hammarskjöld.

¹⁰⁴ De documenten zijn afkomstig uit een aantal ongeklasseerde dozen m.b.t. ontwikkelings-samenwerking (ca. 1959-jaren 1990).

¹⁰⁵ De foto's worden bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KFA24768; KFB3996-4000.

¹⁰⁶ Als ambassadeur werd Van Bilzen belast met een bijzondere zending inzake de supervisie van de bilaterale samenwerkingsakkoorden en coördinatie van de standpunten die de Belgische afvaardiging bij de internationale en regionale organisaties zouden innemen op het niveau van de technische bijstand. Op DOS werd Van Bilzen tijdelijk vervangen door Gaston Derkinderen.

- 6.14.3. Opdrachten in en contacten met Azië, in het bijzonder betreffende Economische Commissie (van de Verenigde Naties) voor Azië en het Verre Oosten (ECAFE). Briefwisseling, nota's, schema van lezing R.L. Harry *Het Commonwealth 1966, gezien vanuit Zuidoost-Azië*, rapporten, adreskaartjes. 1966; 1968-1970 en z.d. *1 omslag*.
- 6.14.4. Ontwikkelingssamenwerking tussen België en Indonesië. Verslag van vergadering Groupe Intergouvernemental d'Aide à l'Indonésie (Rotterdam, 22-24 april 1968), briefwisseling, notities. 1968-1969 en z.d. *1 omslag*.
- 6.14.5. - Reis naar Abidjan (Ivoorkust) en Oost-Afrika (november 1968-februari 1969), in het kader van Economische Commissie (van de Verenigde Naties) voor Afrika (ECA). Notitieschrift, folders inzake voedselproject Ethiopië. 1968-1969.
- Dossier Ethiopië. Nota's *Bilateral assistance to Africa* en *Rapport sur l'atelier de ceramique d'Addis Abeba*, briefwisseling, schema van bezoek Van Bilsen aan Ethiopië, telefoonnummers, adreskaartjes, lijst genodigden Belgische ambassade. 1965-1966; 1969-1972 en z.d.
- 2 omslagen*.
- 6.15. Permanent Vertegenwoordiger van België bij de Internationale Economische Conferenties/Adjunct-Vast Vertegenwoordiger/ Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur (25 november 1970-1 december 1972) en benoeming tot gewoon hoogleraar RUG (1 december 1972)**
- 6.15.1. Algemeen. KB van benoeming, briefwisseling, (fotokopieën van) persknipsels, nota's (o.m. betreffende UNCTAD-conferenties in de periode 1964-1971 en betreffende tweede zitting ECA-ministerconferenties te Accra, 19-23 februari 1973), fotokopieën van vervolgartikel J. BRASSINNE, *La coopération technique entre la Belgique et le Congo. 1968-1970*, in: *CRISP*, 17 en 24 september 1971, fotokopie van telexbericht, los nummer *Pan*. 1970-1973. *1 omslag*.
- 6.15.2. Derde UNCTAD-conferentie, Santiago de Chili, 13 april-21 mei 1972 en documentatiedossier Salvador Allende. Verslagen van vergaderingen, persknipsels, losse nummers dagbladen en tijdschriften, UNO-rede Allende (4 december 1972), briefwisseling, nota's Van Bilsen aan de betrokken Belgische ministers. 1972-1973; 1975; 1977; 1984 en z.d. *4 omslagen*.
- 6.16. Varia jaren 1970**
- 6.16.1. Voorzitter ASDOC/CEDAF (Afrikaans Studie en Documentatiecentrum; januari 1970). Typoscript van artikel, notities. 1976 en z.d. *2 stukken*.
- 6.16.2. Voorzitter Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN) en latere contacten. Briefwisseling, affiche, schema's van lezingen Lelio Basso (*De totalitaire staat*) en Johan Galtung (*Poor countries vs. rich; poor people vs. rich. Whom will NIEO benefit?*), notities voor Algemene Vergadering van 22 oktober 1977, verslag van vergadering, voorstel tot wijziging van de statuten, uitnodigingen

- met dagordes, specimen van briefpapier VVN. 1974; 1977-1978; 1984 en z.d. *1 omslag*.
- 6.16.3. Kandidatuur Van Bilzen als opvolger Paul-Marc Henry, voorzitter van het Development Center bij de OESO (Parijs). Briefwisseling, notities, klankcassette van lezing Henry¹⁰⁷. 1976-1977 en z.d. *1 omslag*.
- 6.16.4. Reis naar Tanzania Van Bilzen en J. Bosmans; staatsbezoek Tanzaniaanse president Mwalimu Julius K.Nyerere (25-28 november 1975) aan België. Briefwisseling, plattegrond paleis Nyerere, reisverslag en advies, samenstelling van de wagenstoet. 1975. *1 omslag*.
- 6.16.5. Staatsbezoek Zambiaanse president Kaunda (31 mei-3 juni 1977) aan België. Programma, redevoering koning Boudewijn, samenstelling van de wagenstoet, nota commandement Koninklijk Paleis. 1977. *4 stukken*.
- 6.16.6. Belgisch Afrika-beleid 1978, in het bijzonder houding Eerste Minister Leo Tindemans. Notities, persknipsels, ontwerp van open brief, klankcassette van debat tussen Tindemans en Van Bilzen (BRT-radio *Actueel*, 28 juni 1978)¹⁰⁸. 1978 en z.d. *1 omslag*.
- 6.16.7. Rondetafel 'Interfuturs', in kader OESO-studie "De toekomstige evolutie van de industrieel gevorderde landen in harmonie met deze van de ontwikkelingslanden" (Koning Boudewijnstichting, Brussel, 29-30 oktober 1979). Uitnodiging, deelnemerslijst, programma, notities, omzendbrief. 1979. *1 omslag*.
- 6.16.8. Algemene briefwisseling en diverse nota's betreffende ontwikkelingssamenwerking, in memoriam Théo Lefèvre. 1972-1975; 1977; 1979 en z.d. *1 omslag*.

¹⁰⁷ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KMAC396.

¹⁰⁸ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KMAC381.

Afdeling 7. Docent en gewoon hoogleraar

7.1. Universitair Instituut van de Overzeese Gebieden (UNIVOG)/Institut Universitaire des Territoires d'Outre Mer (UNITOM) (1950-1961)

O.m. als titularis *Cessions, concessions, mines, main d'oeuvre et législation sociale du Congo belge et du R.U.* Benoemingsbesluiten, briefwisseling (o.m. met Maurice Brasseur). 1951-1952; 1961; 1987. 1 omslag.

7.2. Rijkshandelshogeschool Antwerpen (1951-1968 (?))

Briefwisseling (o.m. met Benoît Verhaegen), schema en samenvatting van toespraak Van Bilsen *Beschouwingen over ontwikkelingssamenwerking* t.g.v. opening academiejaar 1962-1963, evenals persknipsel dienaangaande. 1956; 1961-1963 en z.d. 1 omslag.

7.3. Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) (1965-1982)

Briefwisseling (o.m. met Jef Rens en Benoît Verhaegen), notities, voorstelling Van Bilsen als eerste kandidaat-rector RUCA, verslag van vergadering Raad van Beheer, KB van ontslag. 1968-1969; 1973; 1975; 1985; 1988 en z.d. 1 omslag.

7.4. Universitaire Instelling Antwerpen (UIA) (1962-1983)

Schema's van cursus *Sociologie van de ontwikkelingssamenwerking*, notities, identiteitsbewijs met pasfoto. 1977-1978 en z.d. 1 omslag.¹⁰⁹

7.5. Rijksuniversiteit Gent (RUG): docent en gewoon hoogleraar aan de Rechtsfaculteit, leerstoel *Problemen van de Derde Wereld*; evenals colleges voor Interfacultair Studie- en Vormingscentrum voor Ontwikkelingssamenwerking (ISVO) (1962-1983)

7.5.1. Administratief dossier. Briefwisseling, benoemingsbesluiten, nota's, notulen van vergaderingen Raad van Beheer RU Gent. 1957; 1961-1963; 1965; 1967-1977; 1979; 1981; 1995. 2 omslagen.

7.5.2. Cursussen Van Bilsen

7.5.2.1. *Politieke vraagstukken in Afrika*. Manuscript syllabus. 1963. 1 omslag.

7.5.2.2. Diverse cursussen inzake ontwikkelingssamenwerking. (Handgeschreven) syllabi. 1969; 1974; 1976; 1982-1983 en z.d. 2 omslagen.

¹⁰⁹ Allicht ging het om een gastcollege. Van Bilsen gebruikte de cursus evenzeer voor zijn leerstoel aan de RU Gent.

- 7.5.2.3. *Ontwikkelingssamenwerking. Doctrines – beleid – organisatie; Politieke problemen van nieuwe staten; Inleiding tot de economische, sociale en politieke leerstelsels.* 1970-1971 en z.d. 3 syllabi in 1 archiefdoos.
- 7.5.3. Algemeen dossier. Briefwisseling (o.m. met David J. Gould en Jean Van Lierde, evenals met Idriss Jazairy betreffende oprichting Association Belgo-Algérienne), studentenlijsten Van Bilsen (1968-1970; 1981), programma van studiedag, affiche Universitaire Vredesdagen (1982), deelnemerslijsten en programma's conferenties European Discussion Center (EDC; 1973-1974), (fotokopieën van) publicaties, notities (o.m. als lid examencommissie bij proefschrift Kathleen Steel en bij lezing Naim Khader over joden en Palestijnen), nota's, toespraak prins Albert n.a.v. zijn eredoctoraat in de ontwikkelingssamenwerking en laudatio C. Sys (10 oktober 1988), in memoriam David J. Gould, licentiaatsverhandeling A. STAS. *De positie van de vrouw in de traditionele maatschappijen van Zaire* (Gent, 1972). 1970-1974; 1976-1986; 1988-1989; 1992; 1995. 2 omslagen.
- 7.5.4. Contacten met oud-studenten
- 7.5.4.1. Paul De Maeseneer. Briefwisseling, briefkaarten, nota Van Bilsen en De Maeseneer *Belgium: aid quantity and quality*, overlijdensbrief, schema van misviering, doodsprentje, typo- en manuscript Van Bilsen voor postuum *Liber amicorum*. 1980; 1983; 1991-1993. 1 omslag.
- 7.5.4.2. Ruddy Doom. Briefwisseling, notities, typoscript van artikel voor *Vooruit*, schema van lezing voor 8 mei-herdenking, syllabus (?) *Politieke problemen van nieuwe staten* (z.pl., z.d.), los nummer *De Maand* met artikel Doom (R. DOOM. *Het "dertigjarenplan" (1955) voor Kongo's onafhankelijkheid. Enkele kritische nabeschouwingen*, in: *De Maand*, maart 1971), fotokopie van artikel R. DOOM. *Wereldburger worden om Vlaming te zijn*, in: [?], knipsel van interview met *Knack*. 1971; 1983-1984; 1986; 1990-1991; 1994 en z.d. 1 omslag.
- 7.5.4.3. Vita Foutry. Licentiaatsverhandeling en overdruk (V. FOUTRY. *Belgen in Kongo 1920-1940. Immigratiepolitiek – Profiel – Reactie op de gebeurtenissen in 1940*, licverh. Gent, 1981; ID. *Belgisch-Kongo tijdens het interbellum: een immigratiebeleid gericht op sociale controle*, in: *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 1983, nr. 3-4), brief, nota's betreffende Maximilien de Bethune. 1981; 1983; 1993 en z.d. 1 omslag.
- 7.5.4.4. Toon en Elly De Baets-De Roo. Notitie De Baets betreffende *De Drie werelden volgens Mao*, uitnodiging om in examencommissie doctoraat De Baets te zetelen, schema van inleidende toespraak De Baets bij zijn doctoraatsverdediging *Beeldvorming over niet-Westerse culturen. De invloed van het geschiedenisboek op de publieke opinie in Vlaanderen. 1945-1984* (Gent, 1988), briefwisseling (hoofdzakelijk betreffende memoires Van Bilsen, ook o.m. verwijzing naar Patrice Lumumba), (fotokopieën van) artikelen De Baets (*De Belgische publieke opinie over de Derde Wereld. 1945-1964*, in: in *Spiegel Historiael*, februari, 1981; *De historiciteit van de onderontwikkeling*, in: *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 1981 (typoscript); *Eenheid en verscheidenheid van de Derde Wereld*, in: D.F.J. BOSSCHER, H. RENNER, R.B. SOETENDORP en R. WAGNAAR (red.) *De wereld na 1945. – Aula-boeken* (Utrecht, 1992) met notities Van Bilsen), knipsel van recensie memoires Van Bilsen, typoscript artikel (?) Van Bilsen *Het 'verdriet van Afrika'?*,

klankcassette met Afrikaanse muziek¹¹⁰. 1979; 1988; 1992-1994; 1996 en z.d. 1 omslag.

- 7.5.5. Emeritaat. Notulen van Academieraad en KB met mededeling emeritaat Van Bilsen, schema van afscheidstoespraak, (fotokopieën van) persknipsels betreffende huldiging en huldealbum *De mensen van de houten vis. 18 opstellen over ontwikkeling*, los nummer *Knack* met afscheidsinterview (E. BONTE. "Wij zagen een profeet in u". *De Derde Wereld van Jef Van Bilsen*, in: *Knack*: 22 dec. 1982), autobiografische nota's. 1982-1983 en z.d. 1 omslag.

7.6. Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie/Institut Royal Supérieur de Défense

Briefwisseling, schema's van cursus Noord-Zuid verhoudingen, werkdocumenten. 1980; 1982-1987 en z.d. 1 omslag.

7.7. Diverse cursussen (?)

Schema's, manu- en typoscripten, persknipsels, fotokopie van artikel M. WALRAET. *Congo. Décolonisation et indépendance, d'après l'ouvrage de Crawford Young (1965)*, folders, prospectus. 1966; 1981; 1984; 1993-1994 en z.d. 1 omslag.

¹¹⁰ Bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KMAC448.

Afdeling 8. Lezingen, interviews en publicaties, hoofdzakelijk m.b.t. Afrika en ontwikkelingsbeleid

8.1. Lezingen en interviews Van Bilsen¹¹¹

- 8.1.1. Schema van lezing over Kongo te Leuven, 29 november 1948. *1 stuk.*
- 8.1.2. Schema van lezing *De toekomst der koloniën* aan Instituut voor Koloniale Sociale Vorming te Brussel, 4 oktober 1954. *1 stuk.*
- 8.1.3. Fotokopieën van persknipsels betreffende rel met Auguste Buisseret. 1956. *1 omslag.*
- 8.1.4. Fotokopieën van persknipsels. 1957. *1 omslag.*
- 8.1.5. Fotokopieën van persknipsels. 1958. *3 stukken.*
- 8.1.6. Fotokopieën van persknipsels. 1959. *2 stukken.*
- 8.1.7. Interview met INR, fotokopieën van persknipsels. 1960. *1 omslag.*
- 8.1.8. Fotokopieën van persknipsels, briefwisseling, interview T. TEN BENSEL, *Ik vloog naar Tsjombé en Kongo leek gered. Pijnlijke onthulling door Kasavoebes' adviseur Prof. Van Bilsen*, in: *De Post*, 5 feb. 1961. 1961. *1 omslag.*
- 8.1.9. Briefwisseling, lijst van lezingen, schema's van lezingen betreffende Kongo en ontwikkelingssamenwerking, fotokopie van persknipsel, affiche Volkshogeschool voor Kunst en Wetenschap. 1962. *1 omslag.*
- 8.1.10. Overdruk van schema van lezing *Kan ons land doeltreffend aan technische bijstand doen?* voor Volkshogeschool 'Instituut Emile Vandervelde', 27 februari 1964; lijst van lezingen (1966); schema van lezing voor Centrum voor Militaire Psycho-Sociologie, 2 maart 1967. 1965-1967. *3 stukken.*
- 8.1.11. The Lebanese Association of Political Sciences: Fifth International Conference of Political Sciences, Beiroet, 22-25 april 1968; Centre Universitaire de l'Etat à Anvers. Collège des pays en voie de développement. Colloque International sur la Coopération et l'Intégration Régionale au niveau des Pays en voie de développement, Antwerpen, 6-11 mei 1968. Schema's van lezing Van Bilsen *Quelques réflexions à propos de l'évolution politique et administrative des Etats nouveaux d'Afrique*, programma. 1968. *1 omslag.*
- 8.1.12. Los nummer *C.R.I.S.P.* met persknipsel n.a.v. RTB-interview Van Bilsen (*Télé-Mémoires Van Bilsen*, in: *Etudes Africaines du Crisp*, 30 nov. 1971), persknipsel betreffende VUB-colloquium '25 jaar Verenigde Naties'; brief Werkgroep voor Ontwikkelingssamenwerking Federatie Zaventem. 1970-1972. *4 stukken.*

¹¹¹ Zie ook nummers 4.2.1., 4.2.2., 6.3.2., 6.4.1., 6.4.13., 6.7.5., 6.13.2., 6.16.6., 7.2., 7.5.5., 9.3.4.

-
- 8.1.13. Lezingen over Salvador Allende en tribalisme en nationalisme. Briefwisseling, schema's van lezingen, pamflet, los nummer *La Relève* met bespreking publicatie Van Bilsen over de UNCTAD. 1973. 1 omslag.
- 8.1.14. Briefwisseling, schema's van lezingen betreffende ontwikkelingsproblematiek. 1973-1974. 1 omslag.
- 8.1.15. Briefwisseling, uitnodiging, schema's van lezingen betreffende ontwikkelings-samenwerking (UNCTAD). 1975. 1 omslag.
- 8.1.16. Briefwisseling, uitnodigingen met programma's, schema's van lezingen betreffende ontwikkelingslanden, lijst genodigden. 1976. 1 omslag.
- 8.1.17. Briefwisseling, schema's van lezingen betreffende ontwikkelingslanden, nota's. 1977. 1 omslag.
- 8.1.18. Briefwisseling, lijst van lezingen, schema's van lezingen betreffende ontwik-kelingslanden, Verenigde Naties, ontwapening, verhouding België-Zaire, losse nummers tijdschriften (met o.m. artikel Paul De Maeseneer over de door Van Bilsen opgerichte UNCTAD-schriften), programma's, affiche. 1978. 1 omslag.
- 8.1.19. Schema's van lezingen betreffende Noord-Zuid verhoudingen, ontwikkelings-samenwerking, Afrika en Zaire. 1979. 1 omslag.
- 8.1.20. Medewerking aan BRT-televisieprogramma *Curriculum* 26 september 1980. Briefwisseling, notities, script van het interview (met o.m. verwijzingen naar het Verdinaso, Tweede Wereldoorlog, Patrice Lumumba). 1979-1980. 1 omslag.
- 8.1.21. Briefwisseling, schema's van lezingen betreffende ontwikkelingssamenwerking, overdruk *Kongo. Schoolvoorbeeld van Kolonialisme. 1960. Een gesprek op 30 juni 1980 van W. Blondeel, V. Foutry en F. Van Mensel met Prof dr. A.A.J. Van Bilsen, R.U.G.*, in: *AVRUG-Bulletin*, september-december 1980, uitno-digingen. 1980. 2 omslagen.
- 8.1.22. Brief met schema van radio-interview voor *Het Vrije Woord*, schema van lezing over Kongoleze onafhankelijkheid aan het Seminarie Internationaal Recht van de K.U. Leuven, verhandeling studenten Economische Hogeschool Limburg over Zairebeleid met begeleidende brief. 1980-1981. 1 omslag.
- 8.1.23. Briefwisseling, lijst van lezingen, schema's van lezingen betreffende ontwik-kelingssamenwerking, notities (o.m. betreffende project BRT-televisie uit-zending Jan Neckers over Kongo). 1982. 1 omslag.
- 8.1.24. Brief, schema van lezing voor VN-Informatiecentrum en Verbindingsbureau te Brussel *De Derde Wereld, de VN en wij*, inleidende toespraak op lezing Jan Pronk. 1983. 1 omslag.
- 8.1.25. Briefwisseling, schema van interview voor Humanistisch Verbond, P. AWOUTERS. *Profiel. Professor Jef Van Bilsen. "Aan studenten heb ik meer genoeg beleefd dan aan hoge ambtenaren, diplomaten en staatslieden"*, in: *Het Belang van Limburg*, 2-3 juni 1984, nota voor debatuitzendingen RTBF-serie *Boula Matari*. 1984. 1 omslag.

-
- 8.1.26. Notities bij vergadering Verenigde Naties (New York, september 1985), interview G. POPPE. *Jef Van Bilsen: 'loslaten en houden'*, in: *De Nieuwe Maand*, juni-juli 1985, briefwisseling betreffende 21ste verjaardag Vereniging voor Internationale Relaties. 1985. 1 omslag.
- 8.1.27. Briefwisseling, notities voor BRT-televisie interview over Patrice Lumumba, K. LELIÈVRE-DAMIT, "Mijn eerste kateder was een café-tafel". *Jef Van Bilsen vertelt over het Verdinaso, het verzet, Kongo en de universiteit*, in: *Knack*, 24 dec. 1986 met verbeterde kopij. 1985-1986. 1 omslag.
- 8.1.28. Schema's van lezingen over oorlogsbelevissen en ontwikkelingssamenwerking (o.m. voor Orde van den Prince), fotokopie van typoscript recensie R. COOLSAET. *Buitenlandse Zaken. De geschiedenis van de Belgische diplomatie* (Leuven, 1987), besprekingen rapport RU Gent over ontwikkelings-samenwerking o.l.v. Van Bilsen, uitnodiging en schema van toespraak Van Bilsen t.g.v. persvoorstelling L. JORIS. *Terug naar Kongo* (Leuven-Amsterdam, 1987). 1987. 1 omslag.
- 8.1.29. Briefwisseling, BRT-contract Van Bilsen als studiogast, programma zitting Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen, uitgetypte versie radio-uitzending *Actueel* met notities Van Bilsen. 1988. 1 omslag.
- 8.1.30. Briefwisseling met (ontwerp-)interviews (*Van Bilsen bepleit scheiding exportbelangen en ontwikkelingshulp*, interview voor BELGA-net, 23 januari 1989; [?]. *Professor Van Bilsen onderstreept gedeelde Zairese verantwoordelijkheid. België moet ontwikkelingshulp scheiden van exportbelangen*, in: *Gazet van Antwerpen*, 30 jan. 1989; P. LEEMANS. *Van Bilsen over Congo*, in: *Het Belang van Limburg*, 11-12 februari, 1989; P. LEEMANS. *De (derde) wereld volgens Jef Van Bilsen*, in: *Het Belang van Limburg*, 17 februari 1989; A. VAN DE CATSYE. *Interview met Van Bilsen. 'De toestand is ginder zo rampzalig dat er geen kranen meer dicht te draaien vallen'*, in: *De Morgen*, 27 februari 1989). 1989. 1 omslag.
- 8.1.31. Uitreiking Internationale Koning Boudewijnprijs voor Ontwikkelingssamenwerking. Brief, uitnodiging met doorgangsbewijs, reglement, schema van toespraak (?) Van Bilsen (1990 (?)). 1982; 1988; 1990. 1 omslag.
- 8.1.32. Debat over Zaire tussen Van Bilsen en Manu Ruys voor tijdschrift *Kultuurleven* (M. HEIRMAN. *Definitief afscheid van Zaire? Verleden en toekomst van de Belgisch-Zairese betrekkingen*, in: *Kultuurleven*, mei 1992). Briefwisseling, schema's van vragen en antwoorden, los nummer *Kultuurleven*. 1992. 1 omslag.
- 8.1.33. - Voorstelling debuutroman Marcus LEROY *Afrika retour* (Leuven, 1993). Briefwisseling, typoscript, persmap, recensie Axel Buyse in *De Standaard*. 1993.
- Studiedag Landelijke Bediendencentrale, 21 juni 1993, en artikel voor *Kultuurleven*. Briefwisseling. 1993-1994.
- 1 omslag.
- 8.1.34. (Ontwerp-)interview (W.V.D.V. 'Het materiaal is aanwezig voor een fantastische elite van een groot land'. *Van Bilsen vraagt nieuw ontwikkelingsplan op lange termijn voor Zaire*, in: *De Financieel Economische Tijd*, 11-12 februari 1995), briefwisseling met AVRO. 1995. 5 stukken.

8.2. Publicaties Van Bilsen¹¹²

- 8.2.1. ANTOINE ARNOLD [= J. VAN BILSEN]. *Le Congo: La controverse du colonat*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 maart 1949. 1 stuk.
- 8.2.2. **L'Afrique Belge devant les Nations Unies*, in: *La Revue Nouvelle*, mei 1949.
- 8.2.3. *Le Congo. Le plan décennal*, in: *La Revue Nouvelle*, september 1949.¹¹³
- 8.2.4. *Au Congo: La question linguistique*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 januari 1950. 1 stuk.
- 8.2.5. **De industrialisatie van Kongo, een twistappel tussen moederland en kolonie?*, in: *Mededelingen van het Afrika-Instituut*, april 1950.
- 8.2.6. **L'affaire des couvertures*, in: *La Revue Nouvelle*, mei 1950.
- 8.2.7. **Le sort du Sud-Ouest Africain*, in: *La Revue Nouvelle*, juni 1950.
- 8.2.8. **Rond het comité special du Katanga*, in: *Mededelingen van het Afrika-Instituut*, augustus 1950.
- 8.2.9. **De Union Minière du Haut-Katanga*, in: *Mededelingen van het Afrika-Instituut*, september 1950.
- 8.2.10. *Au Congo: La grande féodalité du Katanga*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 oktober 1950. 1 stuk.
- 8.2.11. **Chroniques de l'actualité congolaise*, in: *Zaire*, 1949 en 1950.
- 8.2.12. *Pour une politique coloniale de mouvement en Afrique*, in: *La Revue Nouvelle*, november 1954. 1 stuk.
- 8.2.13. *Au Congo: L'enseignement des indigènes*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 maart 1955. 1 stuk.
- 8.2.14. *Après un voyage en Afrique Noire*, in: *La Revue Générale Belge*, april 1955. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.15. *La joyeuse entrée du Roi et l'avenir du Congo*, in: *La Revue Générale Belge*, juli 1955.¹¹⁴
- 8.2.16. *Een dertigjarenplan voor de politieke ontvoogding van Belgisch Afrika*, in: *De Gids op Maatschappelijk Gebied*, december 1955. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.17. *Un plan de trente ans pour l'émancipation politique de l'Afrique Belge*, in: *Les Dossiers de l'Action Sociale Catholique*, februari 1956. Eveneens overdrukken. 3 stukken.
- 8.2.18. **La pétition de l'Urundi*, in: *La Relève*, 3, 11 et 18 februari 1956.

¹¹² De met een asterisk (*) aangeduide publicaties bevinden zich niet in het archief. Zie ook nummers 5.3.2. en 7.5.4.4.

¹¹³ Zie nummer 5.3.1.

¹¹⁴ Zie nummers 6.3.2. en 9.3.2.2.

- 8.2.19. * *Les conditions et objectifs de l'émancipation politique de l'Afrique Belge.* [Communication faite au colloque de la Société d'Etudes Politiques et Sociales (Louvain), le 24 mars 1956, publiée dans la brochure "L'Avenir de l'Afrique", éditée par cette Société¹¹⁵].
- 8.2.20. * *Un Fonds Africain des Etudes*, in: *La Relève*, 7 april 1956.
- 8.2.21. * *A propos des budgets coloniaux. Pour une politique congolaise nouvelle*, in: *La Revue Générale Belge*, april 1956.
- 8.2.22. * *De ontvoogding der koloniën. Externe aspecten*, in: *Politica-Berichten*, oktober, 1956.
- 8.2.23. * *De ontvoogding van Kongo. Pleidooi voor het Dertigjarenplan*, in: *De Gids op Maatschappelijk Gebied*, december 1956.
- 8.2.24. *La question congolaise. Plaidoyer pour un plan de trente ans*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 februari 1957. Eveneens overdruk. 4 stukken.
- 8.2.25. * *Amener des africains en Belgique*, in: *La Gauche, La Relève, Témoignage Chrétien, Congo, Temps Nouveaux d'Afrique*, 9 augustus 1957.
- 8.2.26. * *Réplique a une critique du général Moulaert*, in: *La Relève*, 28 september 1957.
- 8.2.27. * *Le statut syndical au Congo*, in: *La Relève*, 6 et 13 april 1957.
- 8.2.28. Res-Kpn Cdt A.A.J. VAN BILSEN, *De informatie in oorlogstijd. Thesis van kandidaat reserve-major van de Territoriale Verbindingsdienst, 3e sessie, Krijgsschool, Brussel*, Brussel, 1 juni 1957.¹¹⁶
- 8.2.29. * *Persvrijheid en verkiezingen in Kongo*, in: *De Maand*, januari 1958.
- 8.2.30. *Pour l'étude des problèmes africains. Une tentative: le groupe Marzorati*, in: *Synthèses*, januari-februari 1958. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.31. *Rond de verkiezingen. Nadere beschouwingen. Naar een belgisch travaillisme.*, in: [?], mei 1958. Eveneens typoscript. 2 stukken.
- 8.2.32. * *La question scolaire en afrique Belge*, in: *La Relève*, 3 mei 1958.
- 8.2.33. * *Het kolonialisme voorbij: op losse schroeven*, in: *De Maand*, mei 1958.
- 8.2.34. * *Quatre années de politique congolaise*, in: *La Revue Nouvelle*, mei 1958.
- 8.2.35. *Essai de programme réaliste pour une politique africaine*, in: *La Revue Nouvelle*, 15 juni 1958. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.36. * *Pétillon ou la dépolitisation*, in: *La Relève*, 12 juli 1958.
- 8.2.37. * *Le point crucial*, in: *La Presse Africaine*, 30 augustus 1958.
- 8.2.38. *Zin en verantwoording van het verzet*, in: *Problemen der Kollaboratie, Repressie en Amnestie. Handelingen van het Kongres van het Vlaams Verzet. Antwerpen 6 en 7 december 1958*, Antwerpen, 1958.¹¹⁷

¹¹⁵ Aldus A.A.J. VAN BILSEN, *Vers l'indépendance au Congo en du Ruanda-Urundi*, [Krainem], 1958, p. 296.

¹¹⁶ Zie nummer 3.2.

-
- 8.2.39. A.A.J. VAN BILSEN, *Vers l'indépendance du Congo et du Ruanda-Urundi. Réflexions sur les devoirs et l'avenir de la Belgique en Afrique Centrale*, Kraainem, [1958].¹¹⁸
- 8.2.40. *The Belgian Congo. The Growth of Nationalism, - The Sword of the Spirit*. Catholic International Outlook, nr. 195 [25 januari 1959]. 1 stuk.
- 8.2.41. A.A.J. VAN BILSEN, *Sens et responsabilités de la résistance*, in: *La Revue Nouvelle*, januari 1959.¹¹⁹
- 8.2.42. *La Belgique devant le problème du Congo*, in: *La Revue Générale Belge*, februari 1959. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.43. A.A.J. VAN BILSEN. *Au Congo: Il faut négocier la détente en ID. Après le message de M. De Schryver*, in: *La Réleve*, okt. 1959¹²⁰.
- 8.2.44. A.A.J. VAN BILSEN. *Het politiek ontvoogdingsproces*, in: *De Nieuwe*, 1960¹²¹.
- 8.2.45. A.A.J. VAN BILSEN. *La déclaration tardive*, in: [?]¹²².
- 8.2.46. *Politieke Perspectieven*, in: *De Maand*, maart 1961. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.47. *Kaders en technische hulp aan ontwikkelingslanden*, in: *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht*, september-oktober 1961. 1 stuk.
- 8.2.48. *Some aspects of the Congo problem*, in: *International Affairs*, januari, 1962. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.49. A.A.J. VAN BILSEN. *L'indépendance du Congo*, Doornik, 1962. Eveneens notities. 4 stukken.
- 8.2.50. *De Kongokrisis: enkele achtergronden*, in: *Internationale Spectator. Tijdschrift voor Internationale Politiek*, jrg. XVI, nr. 15, 8 september 1962. Eveneens overdruk. 2 stukken.
- 8.2.51. J. VAN BILSEN. *Hoopgevend*, in: *De Standaard*, 31 januari 1965. Knipsel. 1 stuk.
- 8.2.52. *Le Congo à la loupe*, in: *Le Monde Diplomatique*, juni 1970. Fotokopie. 1 stuk.
- 8.2.53. J. CEULEERS en J. VAN BILSEN. *"Un parti fort et uni". Een gesprek met BSP-voorzitter E. Leburton*, in: *De Nieuwe Maand*, [?] 1971. 2 stukken.
- 8.2.54. *Nationalisme en tribalisme in Afrika*, in: *Kroniek van Afrika*, 1971, nr. 1. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.55. *Unctad III - Nabeschouwingen*, in: *Internationale Spectator*, 8 september 1972. Eveneens overdruk. 2 stukken.

¹¹⁷ Zie nummer 4.2.2.

¹¹⁸ Zie nummer 6.3.6.

¹¹⁹ Zie nummer 4.2.3.

¹²⁰ Zie nummer 9.3.2.2.

¹²¹ Zie nummer 6.3.9.

¹²² Zie nummer 9.3.2.2.

-
- 8.2.56. *De diepere achtergronden van de ontwikkelingsproblematiek*, in: *Politieke Dokumentatie van het Instituut voor Staatskundige Vorming*, december 1972. 1 stuk.
- 8.2.57. A.A.J. VAN BILSEN e.a. *Unctad*. – Unctad-Schriften 1. Gent, 1973 (omslagontwerp van Rita Van Bilsen). Eveneens overdrukken. 3 stukken.
- 8.2.58. *Historiek van onderontwikkeling en ontwikkelingssamenwerking*, in: *Intermediair. Tijdschrift voor Leidinggevende personen*, 1-11 jan. 1974. 4 stukken.
- 8.2.59. **De Derde Wereld en de zee*, - UNCTAD-Schriften 2, Gent, 1974.
- 8.2.60. "Second National Development Research Conference" (20-22 september 1973, East Anglia University, Norwich), in: *Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen. Meded. der Zittingen*, 1974, 2. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.61. *De les van Allende*, in: [?]. 1 stuk.
- 8.2.62. [A.A.J. VAN BILSEN e.a.] *Vers une association européenne des instituts de recherche et de formation pour le développement. Beknopt Verslag over de voorbereidende werkzaamheden en de eerste conferentie te Gent (26-27 september 1974)*. Gent, 1975 (uitg. Voorlopig Comité van de Europese Vereniging; omslagontwerp Rita Van Bilsen). 1 stuk.
- 8.2.63. **Naar de vierde wereldconferentie voor handel en ontwikkeling? Suiker en petroleum: elementen voor een grondstoffendossier*, - UNCTAD-Schriften 4, Gent, 1976.
- 8.2.64. *Vers l'indépendance du Congo et du Ruanda-Urundi. Réflexions sur les devoirs et l'avenir de la Belgique en Afrique Centrale*, Kinshasa, 1977². Geannoteerd en tevens losse notities. 1 omslag.
- 8.2.65. *Woord vooraf*, in: K. STEEL, D. VAN DEN BULCKE en C. VAN DER VAEREN. *Buitenlandse handel, hulp, investeringen, en regionale integratie in de Derde Wereld*. – UNCTAD-Schriften 5. Gent, 1977 (omslagontwerp Rita Van Bilsen). 1 stuk.
- 8.2.66. *Machtsverhoudingen in Afrika*, in: *Alternatief. Contactblad voor de Leraars Maatschappelijke Vorming en Menswetenschappen*, juni 1979. 1 stuk.
- 8.2.67. *Le Zaïre après deux décennies...*, in: *Demain le Monde*, 3 juli 1980. Eveneens briefwisseling, typoscript, notities. 1 omslag.
- 8.2.68. **Algerije: Mohammed of Marx?*, Gent, 1980 (uitg. Oxfam-Wereldwinkels).
- 8.2.69. A.A.J. VAN BILSEN. *Structurele aspecten van de ontwikkelingsamenwerking. I: Het donorbeleid*, z.pl., 2 dln., [ca. 1986]. 2 stukken in 2 omslagen.
- 8.2.70. Recensie publicatie Louis-François Vanderstraeten. *De Kongokrisis van juli 1960. Aantekeningen bij een recent werk*, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 1987, nr. 4. Overdruk. 1 stuk.
- 8.2.71. AAJ. VAN BILSEN. *Een dekolonisatievoorstel*. Z.pl., 1989. 1 stuk.
- 8.2.72. *Een dekolonisatievoorstel*, in: *Congo 1955-1960. Verzameling studies*, Brussel, 1992 (uitg. Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen). Overdruk. 1 stuk.

- 8.2.73. J. VAN BILSEN. *De dood van een jonge vriend*, in: *Een stem voor de Derde Wereld. Vrienden over Paul De Maeseneer*. Gent, 1993.¹²³
- 8.2.74. J. VAN BILSEN. *Kongo 1945-1965. Het einde van een kolonie*, Leuven, 1993 (met opdracht Davidsfonds-voorzitter Lieven Van Gerven en handgeschreven verbeteringen Van Bilsen; Franse uitg. 1994, bij CRISP, met voorwoord Jules Gerard-Libois). 1 stuk.¹²⁴
- 8.2.75. *Zairese puinhoop*, in: *Het Volk*, 31 maart 1993.¹²⁵
- 8.2.76. *Jef Van Bilsen in confrontatie met Gaston Eyskens. De afscheiding van Katanga*, in: *Omtrent. Maandelijks Magazine van het Davidsfonds*, januari 1994.¹²⁶
- 8.2.77. Recensie publicatie Jacques Vanderlinden. *Pierre Ryckmans, een uitzonderlijke biografie*, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, nr. 74, 1996, 74. Eveneens briefwisseling (o.m. met Vanderlinden), typoscript, proefdruk, (postume) overdrukken. 1989; 1991; 1994-1997. 1 omslag.
- 8.2.78. A.A.J. VAN BILSEN, P. VANDEN BUSSCHE, E. TROCH en F. MAES. *Een Panel-discussion in de Redactiekamer. Vier stemmen op één band*, in: [?]. Eveneens in memoriam E. Troch (pseudoniem van Luc Vandeweghe). 1985 en z.d. 2 stukken.

8.3. Publicaties met verwijzingen naar Van Bilsen

Why Belgium quit the Congo, in: *Fortune*, nov. 1960 (met foto Van Bilsen); *Why Belgium quit the Congo*, in: *Life International*, 5 dec. 1960; P. DAVISTER, 'De grâce, M. Spaak, n'y touchez plus', in: *Spécial*, 5 aug. 1965; M. AZOURY, *Le Vème Congrès International des Sciences Politiques. "L'évolution politique et administrative dans les pays en voie de développement"*, in: *La Revue du Liban*, 27 apr. 1968. 4 stukken.

¹²³ Zie nummer 7.5.4.1.

¹²⁴ Zie ook nummer 9.3.

¹²⁵ Zie nummer 9.3.4.

¹²⁶ Zie nummer 9.3.4.

Afdeling 9. Memoires Van Bilzen

9.1. Algemeen schema van de memoires

Notities. Z.d. 1 omslag.

9.2. Ongepubliceerd gedeelte

9.2.1. Manu- en typoscripten

9.2.1.1. Inleiding. Manuscript. Z.d. 1 omslag.

9.2.1.2. Hoofdstuk I: *Vondeling*. Notities, typoscripten. Z.d. 1 omslag.

9.2.1.3. Hoofdstuk II: *Het dorp*. Notities, manu- en typoscripten. Z.d. 3 omslagen.

9.2.1.4. Hoofdstuk III: *Oorlog*. Typoscripten. Z.d. 2 omslagen.

9.2.1.5. Hoofdstuk IV: *Gelukkige jaren twintig*. Typoscripten. Z.d. 2 omslagen.

9.2.1.6. Hoofdstuk V: *Moeilijke jaren '30*. Typoscripten met enkele notities, fragment van manuscript. Z.d. 3 omslagen.

9.2.1.7. Hoofdstuk VI: *Een odyssee in de marge van de veldtocht*. Typoscripten met enkele notities. Z.d. 1 omslag.

9.2.1.8. Hoofdstuk VII: *Naar Berlijn en terug*. Typoscripten, notities. Z.d. 2 omslagen.

9.2.1.9. Hoofdstuk VIII: *Teloorgang van het Verdinaso en mislukking van Hendrik De Man*. Typoscripten, enkele notities. Z.d. 1 omslag.

9.2.1.10. Hoofdstuk IX: *De Herbert-beweging*. Typoscripten, notities. Z.d. 2 omslagen.

9.2.1.11. Hoofdstuk X: *De geheime oorlog, of: topjes van een ijsberg*. Typoscripten, notities, fotokopieën uit publicaties betreffende Englandspiel. Z.d. 3 omslagen.

9.2.1.12. Hoofdstuk XI: *Met de US-army naar Duitsland*. Typoscript, enkele notities (voor volgend hoofdstuk?). Z.d. 1 omslag.

9.2.1.13. Hoofdstuk XII: *Wittebroodsweken in verlost Nederland*. Typoscripten. Z.d. 1 omslag.

9.2.1.14. Slot van Hoofdstuk XV van de memoires, betreffende docent- en hoogleraarschap aan de RU Gent (*De mensen van de houten vis*). Typoscript. Z.d. 1 omslag.

- 9.2.2. Gegevens voor familiechroniek en jaren 1920¹²⁷
- 9.2.2.1. Fotokopieën uit publicatie Jean Govaerts over familiegeschiedenis (z.pl., z.d.).
1 omslag.
- 9.2.2.2. Fichier. Biografische steekkaarten en adressen. Z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.3. Familie Van Bilsen: verwantschap met Polus, Van Schoenwinkel, Hendrickx, Froyen, Craeybeckx. Briefwisseling, notities, fotokopieën van akten, doodsprentjes en knipsels betreffende hoeves, foto's Bokrijk en prentkaart Kolen. 1835; 1859-1860; 1865; 1875; 1891; 1893-1894; 1897; 1900; 1903; 1944; 1983-1985; 1988; 1996 en z.d. *3 omslagen.*
- 9.2.2.4. Families Hendrickx en Froyen. Briefwisseling, notities, nota's, doodsprentje Marie-Sidonie-Clémentine Bartholoméus (echtgenote van Joseph Moreaux), akten openbare toewijzing erfenis kinderen Wilhelmus Hendrickx. 1904; 1928; 1983-1984; 1988; 1990 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.5. Memoires pastoor Clement Hendrickx (Ulbeek 1899-Erpekom 1978). (Fotokopieën van) typoscripten, briefwisseling, overlijdensbrief. 1977-1978; 1980 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.6. Familie Froyen. Brief, nota's, notities, brief, overlijdensbrief Marie-Louisa Neven (weduwe van Joannes Froyen en Felix Hendrickx). 1950; 1985 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.7. Varia, hoofdzakelijk m.b.t. familie Froyen. Nota's, notities. 1985 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.8. Familie Polus (Zepperen). Briefwisseling, notities, nota, (fotokopieën van) publicaties over Bokrijk en het klooster Mariënhof in het Oude Land van Loon. 1983; 1987 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.9. Genealogie van de families Craeybeckx en Van Langenacker (Ulbeek). Publicatie H.-G. DE TILLIOUX. *Généalogies des familles Craeybeckx et Van Langenacker de la commune d'Ulbeek* (Brussel, 1915). *2 omslagen.*
- 9.2.2.10. Familie Van Langenacker. Notities, stamboom, affiches, briefwisseling, fotokopieën uit publicatie, knipsel. 1983-1985 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.11. Familie Craeybeckx. Notities, briefwisseling, fotokopieën van doodsprentjes Pieter-Livinus Vandersmissen (weduwnaar van Philomena Vanbilsen), Maria-Catharina Claes (weduwe van Lambert Vanbilsen), Elisabeth Vanbilsen (weduwe van Jan-Laurens-Louis Hayen), Maria-Anna Craeybeckx (weduwe van Joannes Vanbilsen) en Maria Catherina Polus (weduwe van Arnold Van Bilsen), fotokopieën van publicaties, stambomen. 1884; 1903; 1910; 1982-1984; 1988-1989; 1993 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.12. Voorvader-vondeling Jan Baptiste Pusilian en informatie over vondelingenhuizen. Briefwisseling, notities, fotokopieën van publicaties en onkostennota's. 1815; 1819; 1822; 1826; 1829; 1893; 1983-1984; 1987-1988 en z.d. *1 omslag.*
- 9.2.2.13. Ulbeek: pastoors. Notities, nota's, briefwisseling. 1984 en z.d. *1 omslag.*

¹²⁷ Een aantal klankcassettes worden bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KMAC383-398.

-
- 9.2.2.14. Ulbeek: het dorp. Briefwisseling, notities, fotokopieën van publicaties, fotokopie van verkoopakte. 1874; 1910; 1983; 1989 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.15. Ulbeek: de (familie)hoeve. Notities, briefwisseling, stamboom, nota's, afschriften van akten. 1912; 1983-1984 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.16. Ulbeek (o.m. familiereünie, 1996). Briefwisseling, uitnodiging, notities, stafkaarten. 1995-1996 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.17. Pachtland in Ulbeek (Beursstraat). Briefwisseling, notities, plattegrond. 1974; 1977 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.18. Pachtland in Ulbeek en erfenissen na overlijden vader Adrien Van Bilzen en andere familieleden. Briefwisseling, notities, overlijdensbrief, ontvangstbewijzen, inventarissen, rekeninguittreksel. 1963; 1965-1967; 1973-1974 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.19. Ulbeek: hoeve en land. Verhuurcontract, briefwisseling, notities, nota's. 1938; 1969; 1982; 1984 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.20. Studie Willem Driesen (Zepperen) over 'Ulbeek 1844'. Fotokopieën met notities. Z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.21. Herent. Notities, briefwisseling, foto van Virginie Pusilian en Marie Vande Sande (zuster Alphonse van de zwartzusters)¹²⁸. 1935; 1982-1983 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.22. Leuven. Fotokopieën uit publicaties, notities, briefwisseling, attest huwelijk Louis Swevers met Virginie Pusilian te Leuven in 1887 en hun afschrijving naar Diest in 1888, fotokopie van huwelijksacte. 1983-1984; 1987 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.23. Rotselaar, Beversluis. Notities, plattegrond, nota's, briefwisseling, brochure *Geschiedenis van de Heerlijkheid Rotselaar* (Rotselaar, 1948). 1948; 1983; 1987 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.24. Limburg. Notities, fotokopieën van publicaties, knipsel. 1984 en z.d.
- 9.2.2.25. Borgloon. Notities. Z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.26. Tongeren (Rutten). Notities. Z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.27. Hasselt. Briefwisseling, notities. 1951; 1983-1984; 1988-1990 en z.d. *2 omslagen*.
- 9.2.2.28. Huis Stellingwerff in Hasselt. Briefwisseling, notities, publicatie. 1980; 1984 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.29. Brouwerijen Hagen. Notities. Z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.30. (Prinsbisdom) Luik. Briefwisseling, notities, fotokopieën uit publicaties. 1983-1984; 1988 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.31. Glons en omstreken, o.m. Boirs en Houtain Saint-Siméon. Briefwisseling, fotokopieën uit bevolkingsregister, nota. 1861; 1870; 1873; 1880; 1983-1984 en z.d. *1 omslag*.

¹²⁸ Foto bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFA39650.

- 9.2.2.32. Rijksarchief in Limburg (Maastricht). Briefwisseling, notities. 1984; 1988 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.33. Koninklijke Bibliotheek Brussel (Albertina). Bibliografische notities betreffende literatuur "jaren 20". Z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.34. Willemsfonds en Davidsfonds. Briefwisseling, notities, fotokopie van publicatie. 1983 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.35. Bijeenkomsten te Meerhout op 8 november 1983 en 25 november 1984 m.b.t. kroniek familie Claessens. Notities, stambomen, trouwboekje echtpaar Joannes Franciscus Claessens en Anna Maria Peeters, foto's, overlijdensberichten, klankcassettes¹²⁹. 1875; 1921; 1946; 1953; 1956; 1960; 1968-1969; 1971-1972; 1975; 1979; 1981; 1983-1984. *1 omslag*.
- 9.2.2.36. Diverse overlijdensbrieven "Diest". Maria-Franciscus-Egide Alenus (1863-1940); Maria-Stephania Baeckelmans (1879-1933); Anastasie Bertens (1856-1929); congreganiste van O. L. Vrouw Henriette-Maria-Antoinette-Emilie Bruyninck (1896-1917); Theresia-Maria Devos (1849-1926), weduwe van Franciscus Beken; Théophile-Marie-André Guinée (1874-1920), echtgenoot van Anna-Maria Florentina Philippina Hermans; Petrus-Florentinus Hermans (1845-1918), weduwnaar van Gertrudis-Aldegondis-Florentina Corsouls; Constantia Luts (1889-1954), weduwe van Jacob Scharf; Polydoor Philippen (1882-1933), echtgenoot van Marie Janssens; Simonne Schellens (1909-1938), echtgenote van Edgard Mol; Eugene Uten (1868-1936), echtgenoot van Clotilde Uytterhoeven; Felix Van Boxmeer (1869-1937), echtgenoot van Irma De Hovre; Stephanie Vander Elst (1873-1916), echtgenote van Cornelius-Camilius Verbinnen; Desiré Vandermolen (1862-1915); Johannes-Ludovicus Van Hacht (1860-1927), echtgenoot van Johanna-Stephania Snellinx; Virginie Van Steenbroek (1840-1921), weduwe van Jacobus Baeckelmans. *1 omslag*.
- 9.2.2.37. Documentatie prijzen en lonen. Notities, fotokopieën uit publicatie, briefwisseling. 1983-1984 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.38. Diverse financiële stukken (o.m. betreffende "familietwist" Froyen en verdeling grond tussen Adrien Van Bilzen en andere familieleden). 1706; 1816-1817; 1850-1851; 1854; 1863; 1985 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.2.39. Diest (geschiedenis in het algemeen, evenals gegevens over Belgische spoorwegen). O.m. briefwisseling (o.m. met Jos Philippen), notities, typoscript, persknipsels, (fotokopieën van) publicaties. 1960-1961; 1966-1969; 1972; 1978; 1980; 1982-1989 en z.d. *2 archiefdozen*.
- 9.2.2.40. Ongeklasseerd. Hoofdzakelijk briefwisseling en notities, alle m.b.t. hogergenoemde onderwerpen. 1983-1986; 1988; 1990. *2 archiefdozen*.
- 9.2.2.41. Klankcassettes van familiale gebeurtenissen en gesprekken met familieleden als achtergrondinformatie bij memoires. 1970-1974; 1983.¹³⁰

¹²⁹ Klankcassettes bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KMAC396-398.

¹³⁰ Klankcassettes bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de nummers KMAC383-395. Zie ook KMAC396-398.

- 9.2.3. Gegevens m.b.t. Eerste Wereldoorlog: algemene informatie, o.m. betreffende soldaten en officieren waarmee de gemobiliseerde familieleden Van Bilsen in contact kwamen, activisme, Frontbeweging en "Teutoonse furie". Hoofdzakelijk briefwisseling, dagboekfragmenten en memoires (o.m. van dokter August Fierens en Cl. Hendrickx), notities, typoscripten, knipsels, publicaties (o.m. los nummer *The War Pictorial*, augustus 1916), nota Van Bilsen *Begeleidende nota bij "Oorlog"*. O.m. 1916-1917; jaren 1980 en z.d. *2 archiefdozen*.
- 9.2.4. Gegevens m.b.t. jaren 1930 en Tweede Wereldoorlog
- 9.2.4.1. Curzio Malaparta en varia Italië (Benito Mussolini, Gianfranco Fini, Luigi Barzini, Nicola Sacco en Bartolomeo Vanzetti). Notities (o.m. bij L. BARZINI. *From Caesar to the Mafia. Sketches of Italian life* (Londen, 1971)), fotokopieën van publicaties Malaparta (*Kaputt* en *Technique du coup d'état*), persknipsels. 1966; 1987; 1994 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.4.2. Varia Frankrijk en diverse knipsels uit Franse kranten (hoofdzakelijk Franse Revolutie, anarchisme, Saint-Simon, Pierre Joseph Proudhon, Charles Péguy, Charles Baudelaire, Parijse rellen van 6 februari 1934, Front Populaire, bolsjewisme, Vichy-regime, François Mauriac, Pierre Drieu La Rochelle, Pierre Brasillach, Jacques Bainville, Charles Maurras, Louis Ferdinand Céline, André Gide, Charles de Gaulle, René Pleven, Raymond Aron, Bertrand de Jouvenel, Emmanuel Mounier, George Orwell, Léon Daudet, dokter Martin, Jacques Benoist-Méchin, Jean-Marie Le Pen, democratie en extreem-rechts, *1939-1940. L'année terrible*, collaboratie en verzet, landing in Normandië). Persknipsels, notities. 1973; 1980-1990; 1993-1995 en z.d. *2 omslagen*.
- 9.2.4.3. François Mitterand. Persknipsels, losse nummers tijdschriften, notities. 1981; 1985; 1994-1996 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.4.4. Adolf Hitler, nazi-Duitsland, Martin Heidegger, Karl Marx. Persknipsels. 1971; 1983-1984; 1986; 1988-1990; 1994. *1 omslag*.
- 9.2.4.5. Antisemitisme. Persknipsels, prospectus, notities (eveneens betreffende PLO), eveneens nota *Het fascisme* met brief Lode Claes. 1973; 1976; 1982; 1987-1988; 1990; 1994-1995 en z.d. *1 omslag*.
- 9.2.4.6. Vlaanderen/België/Groot-Nederland (katholieken en Nieuwe Orde in jaren 1930, Katholieke Actie en collaboratie, fascisme versus democratie, 'vijfde kolonne', Duitse inval, collaboratie en verzet, repressie, Ardennenoffensief, koningskwestie, socialisme, Belgische Staatsveiligheid en communisme, studenten-aantallen aan Gentse universiteit, geschiedenis *De Standaard*, Leo Vindevogel, Robert Poulet, José Streel, Jozef Weyns, Werumeus Buning, Ernest Van der Hallen, Ferdinand Berckelaers (pseudoniem Michel Seuphor), Cyriel Buysse, Maurits Geerardyn, Edgar De Bruyne, Jean-Charles Snoy et d'Oppuers, Hendrik Fayat, Henri Storck, Pieter Geyl, Jan Romein, Reïmond Tollenaere, Gerard Romsée, Hendrik Borginon, Hendrik J. van de Wijer en concentratie-idee, Florent Peeters, Josse Mertens de Wilmars, August De Schryver, Pierre Harmel, Hilarion Thans, Jacques Willequet (m.b.t. zijn studies over fascisme¹³¹)). Persknipsels, notities, prospectussen, brief, bijzonder nummer *Le*

¹³¹ Bevat ook notities bij interview Jacques Willequet, Lode Claes en Louis Van Brusselen door RTBF, 19 april 1982.

Soir Un siècle d'histoire (1987). 1960; 1962; 1980; 1982-1990; 1992-1995 en z.d. 2 omslagen.

- 9.2.4.7. Contacten met Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Briefwisseling met Wim Meyers betreffende Franz Thedieck, Harry von Craushaar, Werner Reese, Rolf Wilkening, Lutz Pesch, Max Liebe, Kurt Bährens, dr. Paulus, Nabelsberg, Jean Del Marmol, François De Kinder en André Frantzen. 1990. 1 omslag.
- 9.2.4.8. Diverse (fotokopieën van) publicaties over fascisme/Nieuwe Orde, Tweede Wereldoorlog en collaboratie (o.m. betreffende José Streeel, culturele/litteraire collaboratie, Britse archieven over België in 1940, William Ugeux, koningskwestie, Charles de Gaulle, AKVS, Vlaamse studentenbeweging te Leuven, Karel Van Isackers *Mijn land in de kering* (met notities)), eveneens knipsel van in memoriam Jacques Willequet. 1963; 1967; 1971; 1975; 1976; 1980; 1982; 1984-1986; 1991, 1993 en z.d. 1 archiefdoos.
- 9.2.4.9. Diverse notities. Z.d. 2 omslagen.
- 9.3. Gepubliceerd gedeelte: Kongo 1945-1965. Het einde van een kolonie (Leuven, 1993)**
- 9.3.1. Contacten met uitgevers en tussenpersonen
- 9.3.1.1. Uitgeverij Lannoo (31 juli 1990 e.v.). Briefwisseling, schema van inhoud memoires, notities. 1990. 1 omslag.
- 9.3.1.2. Nichtje Agnes [?] (Sint-Niklaas). Brief en notities met kritische bedenkingen bij het manuscript. 1988; 1991; 1993 en z.d. 1 omslag.
- 9.3.1.3. Gaston Durnez (5 oktober 1990 e.v.). Briefwisseling, notities, schema van inhoud. 1990-1993; 1995. 1 omslag.
- 9.3.1.4. Uitgeverij Kritak (12 april 1991 e.v.)
- 9.3.1.4.1. Briefwisseling, schema's van inhoud memoires, notities, prospectus, nota Van Bilsen *Vertrouwelijke kroniek van een zoektocht naar een uitgever*. 1991-1992. 1 omslag.
- 9.3.1.4.2. Typoscripten van de volledige memoires zoals in 1992 aan Kritak bezorgd, met bijhorende briefwisseling. 1991-1992. 6 omslagen.
- 9.3.1.5. Uitgeverij Davidsfonds (ca. september 1991 e.v.)
- 9.3.1.5.1. Briefwisseling, notities, nota's, prospectussen, foto van persvoorstelling¹³². 1991-1995. 2 omslagen.
- 9.3.1.5.2. Typoscripten van de volledige memoires zoals bezorgd aan Davidsfonds. 1 archiefdoos.
- 9.3.1.6. Franstalige uitgeverij Duclot (einde juli 1991 e.v.)
- 9.3.1.6.1. Briefwisseling, notities. 1991-1992. 1 omslag.

¹³² Foto bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KFB4586.

- 9.3.1.6.2. Typoscripten van de memoires m.b.t. Afrikaperiode, zoals bezorgd aan Duclot in september 1991. *1 omslag.*
- 9.3.1.7. Franstalige uitgeverij CRISP, evenals contacten met André Molitor en Xavier Mabilie (ca. jan. 1992 e.v.). Briefwisseling, schema's van inhoud memoires, notities, nota's, overdruk J.-C. WILLIAME. *Le Congo dans la guerre: la Coopération Économique Belgo-Alliée de 1940 à 1944*, in: *Bijdragen over Belgisch-Congo tijdens de Tweede Wereldoorlog* (Brussel, 1983), diverse fotokopieën betreffende Kongo, fragmenten van Franse vertaling, curriculum vitae Van Bilsen, prospectus, recensie, klankcassette van interview RTBF-journalist François Rijckmans met Jef Van Bilsen n.a.v. verschijnen Franse vertaling¹³³. 1983; 1992-1994. *2 omslagen.*
- 9.3.1.8. Diverse notities, nota en brief. 1988; 1990 en z.d. *1 omslag.*
- 9.3.2. Historische achtergrondinformatie
- 9.3.2.1. Briefwisseling (o.m. Frans Bontinck (cicm), Jacques Brassine, Ria Heremans, Jef Bockaert, Luc Dhoore, Herman Liebaers, Rudy Doom, Henk Van Daele, Gaston Durnez, Jacques Vanderlinden) met enkele fotokopieën van publicaties. 1985; 1991-1996 en z.d. *1 omslag.*
- 9.3.2.2. Notities (o.m. betreffende André Molitor (eveneens betreffende vooroorlogse periode), memoires Gaston Eyskens), nota's, (fotokopieën van) publicaties (o.m. A.A.J. VAN BILSEN. *Au Congo: Il faut négocier la détente* en ID. *Après le message de M. De Schryver*, in: *La Relève*, okt. 1959; A.A.J. VAN BILSEN. *La déclaration tardive*, in: [?]; A.A.J. VAN BILSEN. *La joyeuse entrée du Roi et l'avenir du Congo*, in: *La Revue Générale Belge*, juli, 1955). 1946; 1955-1957; 1959-1960; 1963; 1968; 1973; 1985; 1989-1990-1992 en z.d. *6 omslagen.*
- 9.3.2.3. Persknipsels. 1979; 1985; 1990-1994 en z.d. *1 omslag.*
- 9.3.3. Illustringmateriaal. Briefwisseling, nota's, foto's (Van Bilsen op stap met ABAKO-leiders in de Beneden-Kongo, juni 1960; ontvangst delegatie Zimbabwe African National Union van Mugabe te Brussel, 1977; twee foto's van ontvangst Van Bilsen te Lemfu in juni 1960; ontmoeting Van Bilsen als hoofd van de DOS met Golda Meir, 1964/1965; voorstelling memoires Van Bilsen bij Davidsfonds in 1993)¹³⁴. 1992-1993 en z.d. *1 omslag.*

¹³³ Klankcassette bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder het nummer KMAC382.

¹³⁴ Foto's bewaard op de Afdeling Audiovisuele Documentatie onder de respectieve nummers KFA39470-39473, KFA39475 en KFB4586.

- 9.3.4. Recensies, algemene reacties op publicatie, interviews (G. DURNEZ. *Voortrekker in Vlaamse strijd werd wereldburger. Jef Van Bilsen (80) brengt verslag uit over zijn levenslang engagement*, in: *De Standaard*, 27/28 feb. 1993; E. DANIÉLS. *Kongo had geen zwarte universitaires nodig. Van Bilsen: 'Dertigjarenplan was onbespreekbaar'* en ID. *Patrice Lumumba werd gesataniseerd. Belgisch establishment blunderde op alle fronten*, in: *Intermediair. Het Weekblad voor Jonge kaderleden*, 6 en 13 apr. 1993; H. VERHAEGEN. *Dekolonisering heeft gevolgen tot op de dag van vandaag*, in: *De Wereld Morgen*, mei 1993; J. VAN BEURDEN. *Oud-commissaris voor ontwikkelingssamenwerking Jef Van Bilsen: België wilde Afrikaanse onderdanen dom houden*, in: *Internationale Samenwerking. Maandblad van de Voorlichtingsdienst Ontwikkelingssamenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken*, juni 1994), bijhorende briefwisseling (eveneens met o.m. Pierre Harmel en Joost Lonçin), lijsten boeken-toptiens, felicitaties, bijdragen Van Bilsen (*Zairese puinhoop*, in: *Het Volk*, 31 maart 1993; *Jef Van Bilsen in confrontatie met Gaston Eyskens. De afscheiding van Katanga*, in: *Omtrent. Maandelijks Magazine van het Davidsfonds*, januari 1994). 1993-1995. 2 omslagen.

Afdeling 10. Varia

10.1. Documentatie, hoofdzakelijk betreffende Afrika/Kongo en ontwikkelingsproblematiek

- 10.1.1. Diverse publicaties (hoofdzakelijk ontwikkelingssamenwerking)
 - 10.1.1.1. 1912; 1948; 1950; 1953; 1957-1958; 1960-1962; 1964-1969 en z.d. *2 archiefdozen.*
 - 10.1.1.2. 1970-1972; 1974-1979. *1 archiefdoos.*
 - 10.1.1.3. 1980-1981; 1983-1984; 1986; 1988-1989. *1 archiefdoos.*
 - 10.1.1.4. 1990-1996. *2 archiefdozen.*
- 10.1.2. Diverse persknipsels (hoofdzakelijk ontwikkelingssamenwerking)
 - 10.1.2.1. Jaren 1960. *1 omslag.*
 - 10.1.2.2. Jaren 1970. *1 omslag.*
 - 10.1.2.3. Jaren 1980. *3 omslagen.*
 - 10.1.2.4. 1990; 1992-1993. *1 omslag.*
 - 10.1.2.5. Zonder datum. *1 omslag.*
- 10.1.3. Nota's, notities, briefwisseling, persknipsels en (fotokopieën van) publicaties betreffende o.m. onderzoeksproject Evaluatie Belgische Ontwikkelingssamenwerking, Lomé, Noord-Zuid¹³⁵
 - 10.1.3.1. (Hoofdzakelijk) jaren 1970. *2 archiefdozen.*
 - 10.1.3.2. (Hoofdzakelijk) jaren 1980. *4 archiefdozen.*
 - 10.1.3.3. (Hoofdzakelijk) jaren 1990. *1 archiefdoos.*
- 10.1.4. Dossier Reviewing the International Order (RIO)¹³⁶. Publicaties, nota's, notities, vergaderstukken Belgische afdeling Club van Rome (9 februari 1982). 1975; 1977-1978; 1982; 1984-1985 en z.d. *1 omslag.*

¹³⁵ Op een van de oorspronkelijke verhuisdozen stond ook vermeld *Onderzoeksproject ca. 1983-1985 "Structurele aspecten van Donorbeleid". De Noordelijke landen*. Het betrof dus het RUG-onderzoeksproject *Onderzoek naar de organisatie van de ontwikkelingssamenwerking in de receptor en donor-landen, en in de internationale en intermediaire instellingen*.

¹³⁶ Allicht opgesteld in kader lidmaatschap Van Bilsen van Belgische afdeling (° 1970) Club van Rome (° 1968).

- 10.1.5. Ontwikkelingssamenwerking en Noord-Zuidverhoudingen. Briefwisseling, diverse artikels, toespraken en nota's vooral over het beleid terzake van België (in het bijzonder van minister Mark Eyskens), Nederland, Verenigde Naties, OESO, Britse Gemenebest enz., licentiaatsverhandeling over de prille Belgische ontwikkelingssamenwerking. 1961 (?); 1963-1964; 1966; 1969; 1971; 1974; 1976; 1979-1982; 1985-1986; 1991. *5 omslagen*.
- 10.1.6. ABOS. Briefwisseling, verslag van vergadering Bijzondere Commissie belast met de Opvolging van de Problemen van het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking, KB's, persknipsel. 1972; 1985-1986; 1996. *1 omslag*.
- 10.1.7. Kongo-Zaïre en Rwanda. Brief Charles Ferdinand Nothomb, fragment van brief, uitnodiging voor 25 jaar onafhankelijkheid Zaïre, fotokopieën van publicaties over Mobutu en Rwandese instellingen, los nummer *NCOS Nieuws* betreffende colloquium over de Belgisch-Zaïrese samenwerking, schema van toespraak Mobutu over geboorte derde Zaïrese republiek, nota Edwin J. Bourgeois over Rwandees onderwijs. 1968; 1973; 1985; 1989-1991 en z.d. *1 omslag*.
- 10.1.8. Conferentie over ontwikkelingssamenwerking, Oslo, juli 1989. Notitieschrift Van Bilsen. 1989. *1 stuk*.

10.2. Diverse contacten, hoofdzakelijk met vrienden en kennissen

- 10.2.1. Dossier Betsie Hollants en Ivan Illich. Fotokopieën bijdragen over Illich in *Streven*, interviews Gaston Durnez en Evita Neefs met Hollants in *De Standaard*, briefwisseling, persknipsels betreffende Illich en Jan Hollants Van Loocke. 1977; 1983-1987; 1991; 1993-1996 en z.d. *1 omslag*.
- 10.2.2. Dossier Bernard Delfgauw. Briefwisseling, schema's van lezing Delfgauw over democratie, fragment uit liber amicorum Delfgauw, fotokopieën van interviews Delfgauw en Joep Mommersteeg over hun "fout" verleden, schema van BRT-reportage Kees Middelhof, publicaties Delfgauw met opdracht (B. DELFGAUW. *Thomas van Aquino. Een kritische benadering van zijn filosofie*. Bussum, 1980 en J. BOELENS. *Filosofen met Bernard Delfgauw*. Kampen, 1992) . 1980-1982; 1987; 1990-1993. *1 omslag*.
- 10.2.3. Naoorlogse contacten met André Molitor. Briefwisseling, notities. 1985; 1989; 1993. *1 omslag*.
- 10.2.4. Contacten met echtpaar Olive en Thaddée Bagaragaza (Kigali), Epa Ngirumpatse (Kigali), Joseph Twahirwa (ex-Rwanda), D. Manti. Briefwisseling, nota's. 1980; 1982; 1987-1988; 1991; 1994-1996. *1 omslag*.
- 10.2.5. Contacten met J.-L. Van Bellingen en Jean Comhaire (o.m. betreffende Van Bellinghens artikel *Belgium and Africa* voor een publicatie van Stanford University Press en betreffende gepubliceerde memoires Van Bilsen). 1988; 1993. *1 omslag*.
- 10.2.6. Contacten met Jean Bossuyt (European Centre for Development Policy Management/Centre Européen de Gestion de Politiques de Développement). Briefwisseling (o.m. betreffende memoires Van Bilsen). 1992-1993. *4 stukken*.

- 10.2.7. Contacten met echtpaar Ben en Fe Arcinas (Manilla). Briefwisseling. 1976-1977; 1980-1986 en z.d. *1 omslag*.
- 10.2.8. Contacten met Vital Haesaert (o.m. betreffende aanvraag Belgisch paspoort).¹³⁷ Briefwisseling. 1949-1950. *1 omslag*.
- 10.2.9. Algemene briefwisseling en dienstbetoon (o.m. Martin Kilson, Suzy Brouns, Jacques Brassine, Annie Deruyttere, George Ivan Smith, Luk Kongs, bisschop Jules V. Daem, Bert Maes, mevr. Han Suyen (China), Special Forces Club London, Wilfried Martens, Tilly Stuckens, Lut Ketele, Marie-Louise Dierickx, Frans van Ermengem ("dit François Maret"), Brigitte Raskin, kolonel N. (?) Gauthier, Jan Grootaers, Jan-Lodewijk Grootaers, Koen Raes, Rik Vermeire, Marie-Louise Vanherk, weduwe Antoine Allard); uitnodiging en voorschriften bij staatsbezoek koningin Beatrix en prins Claus van Nederland, nota's betreffende pendelaars naar Brussel en communautaire problematiek, doodsprentje Louis Roppe, doodsbrieven Adriaan Albéric Marie Scharpé. 1959-1962; 1965; 1969-1970; 1977; 1980-1987; 1989-1990; 1992-1994; 1996 en z.d. *1 omslag*.

10.3. Secretaris-generaal van Wit-Gele Kruis

Briefwisseling, nota's, notities, rapport, verslagen van vergaderingen. 1957-1959. *1 omslag*.

¹³⁷ Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Haesaert een van de zeven 'Sublieme Deserteurs'. Van Bilsen had Haesaert o.m. ontmoet als verbindingsofficier bij het Bureau Nationale Veiligheid in Den Haag (cf. nummers 3.15. en 9.2.1.13).

Klapper

- Aartselaar: 9
- ABAKO: 6.3.7. / 9.3.3.
- ABANZI: 6.3.7.
- Abidjan: 6.14.5.
- Accra: 6.15.1.
- Action Française: 2.2.3.2.4.
- Activisme: 1.3.4. / 9.2.3.
- Adons, Catharina Leontina: 1.7.
- Adons, Florentine: 1.7.
- Adons, Maria-Aldegondis: 1.7.
- Aequatoria (Centre de Recherches Culturelles Africanistes): 1.14.2.
- Africa Committee of the Sword of the Spirit: 6.3.2.
- African-American Institute: 6.7.1.
- African Studies: 6.7.1.
- African Studies Center: 6.7.1.
- Afrika: 6 / 7 / 10 / 11 / 5. / 6.3. / 6.7.4. / 6.14.2. / 6.14.5. / 6.16.2. / 6.16.4.-6.16.6. / 7.5.2.1. / 7.5.4.4. / 8. / 8.2. / 9.3.1.6.2. / 10.1. / 10.2.5.
- Afrika Instituut Rotterdam: 6.3.2.
- Afrikaans Studie- en Documentatiecentrum (ASDOC): 7 / 6.16.1.
- Agnes (nichtje): 9.3.1.2.
- Albert (prins): 7.5.3.
- Alenus, Maria-Franciscus-Egide: 9.2.2.36.
- Algemeen Bestuur voor Ontwikkelings-samenwerking (ABOS): 8 / 10.1.6.
- Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS): 2 / 9 / 2.1.3. / 9.2.4.8.
- Algemeen Vlaamsch Studentenverbond (AVS): 2 / 9 / 2.1.3.
- Algemene Belgische Persbond: 5.3.1.
- Algerije: 7 / 3.9.5 / 7.5.3. / 8.2.68.
- Alidor: 6.13.1.
- Allard, Antoine (weduwe): 10.2.9.
- Allende, Salvator: 6.15.2. / 8.1.13. / 8.2.61.
- Alphonse (zuster): zie Marie Vande Sande.
- Amerikaans leger: 6 / 3.14. / 9.2.1.12.
- Amnestie: 3.9.4. / 8.2.38.
- Amnesty International: 7
- Anarchisme: 9.2.4.2.
- Anciaux, Léon (?): 3.9.1.
- Ansprenger, Franz: 6.14.2.
- Antisemitisme: zie joden.
- Antwerpen: 7 / 1.12.7. / 3.4.7.1. / 6.13.2. / 6.14.1. / 7.2.-7.4. / 8.1.11. / 8.2.38.
- Arcinas, Ben: 10.2.7.
- Arcinas, Fe: 10.2.7.
- Ardennenoffensief: 9.2.4.6.
- Armée Secrète: zie Geheim Leger.
- Aron, Raymond: 9.2.4.2.
- Association Belgo-Algérienne: 7 / 7.5.3.
- Association Belge pour les Nations Unies (ABNU): voetnoot 20
- Association des Etudiants Noirs du Congo Belge et du Ruanda-Urundi en Belgique: 6.3.7.
- Association Nationale de la Culture: 3.4.7.1.
- Athos (Dienst): 3.8. / 3.17.6.
- Auditoriaat-Generaal: 3.17.10.
- AVRO: 8.1.34.
- Awouters, Désiré: 1.7.
- Awouters, Louis: 1.4. / 1.7.

- Azië: 6.14.3.
- Baeckelmans, Jacobus: 9.2.2.36.
- Baeckelmans, Maria-Stephania: 9.2.2.36.
- Baes, Rachel: 4.1.8.
- Bagaragaza, Olive: 10.2.4.
- Bagaragaza, Thaddée: 10.2.4.
- Bährens, Kurt: 3.4.7.1. / 9.2.4.7.
- Bainville, Jacques: 9.2.4.2.
- Bakker Schuit, F.: 3.15.3.2.
- Banque Centrale du Congo Belge et du Ruanda-Urundi: 6.4.2.
- Bartholoméus, Marie-Sidonie-Clémentine: 9.2.2.4.
- Barzini, Luigi: 9.2.4.1.
- Basso, Lelio: 6.16.2.
- Baudelaire, Charles: 9.2.4.2.
- BBC: 6.4.1.
- Beatrix (koningin): 10.2.9.
- Beckers, Frans: 1.3.2.
- Beiroet: 8.1.11.
- Beken, Franciscus: 9.2.2.36.
- BELGA: 6 / 10 / 3.11. / 3.15.3. / 5.2. / voetnoot 90 / 6.3.4. / 8.1.30.
- Belgisch Gesticht voor Verminkte Soldaten (Port-Villez): voetnoot 36
- Belgisch-Kongo: zie Kongo.
- Belgisch-Palestijnse Vereniging: 7
- Belgisch Rijncomité: 6 / 3.13.
- Belg voor Alles: 1.4.
- Bellingen, J.-L.: 10.2.5.
- Belmans, André: 3 / 3.4.7.1. / 4.1.16.
- Benoist-Méchin, Jacques: 9.2.4.2.
- Bérard, Armand: 6.4.2.
- Berchtesgaden: 3.14.
- Berckelaers, Ferdinand: 9.2.4.6.
- Berlijn: 4 / 3.4.6. / 9.2.1.8.
- Bertens, Anastasie: 9.2.2.36.
- Bessemans, Jozef-Theofiel: 1.7.
- Beuve-Méry, Hubert: 6.3.2.
- Beverluis: 9.2.2.23.
- Beweging voor de Europese Federatie: 6.5.
- Beyaert, L.: 2.2.3.2.2.
- Beyers-Bell, Janine: 3.5.1.1.
- Birmingham Committee on Foreign Relations: 6.7.5.7.
- Bockaert, Amaat: 3.3.2.
- Bockaert, Jef: 9.3.2.1.
- Bogaerts (sj): 2.1.3.
- Boijen, Richard: 3.1.
- Boirs: 9.2.2.31.
- Boise Committee on Foreign Relations: 6.7.5.9.
- Bokrijk: 9.2.2.3. / 9.2.2.8.
- Bollingh, Paul: 3.9.1.
- Bologna: 6.4.1.
- Bomboko, Justin: 6.4.1.
- Bontinck, Frans: 9.3.2.1.
- Boonen, Stefanie: 1.7.
- Borginon, Hendrik: 4.2.2. / 9.2.4.6.
- Borgloon: 9.2.2.25.
- Bosmans, J.: 6.16.4.
- Bosquet, Armand: 1.7.
- Bossuyt, Jean: 10.2.6.
- Bostoën, Lode: 6.4.1. / 6.6.1.
- Boston Committee on Foreign Relations: 6.7.5.1.
- Boudewijn (koning): voetnoot 21 / voetnoot 93 / 6.16.5.
- Bourgeois, Edwin J.: 10.1.7.
- Bowie, Robert R.: 6.7.3. / 6.7.8.
- Branding (kring): 2

- Brasillach, Pierre: 9.2.4.2.
- Brasseur, Maurice: 7: voetnoot 16 / 6.3.2. / 6.4.1. / 6.6. / 6.10.
- Brassine, Jacques: 6.4.13. / 9.3.2.1. / 10.2.9.
- Brouns, Suzy: 10.2.9.11.
- BRT: 4.2.5. / 6.16.6. / 8.1.20.; 8.1.22.- 8.1.23. / 8.1.27. / 8.1.29. / 10.2.2.
- Brufina: voetnoot 72
- Bruning, Henri: 4.1.23.
- Brussel: 3 / 4 / 5 / 6 / voetnoot 20 en 21 / 2.2.3.2. / voetnoot 50 / voetnoot 52 / 3.4.4. / 3.4.7.1. / 3.6. / 5.1.; 5.2.1. / 6.2.1. / 6.3.2. / 8.1.2. / 8.1.12. / 8.1.24. / 9.2.2.33. / 9.3.3. / 10.2.9.
- Bruyninck, Henriette-Maria-Antoinette-Emilie: 9.2.2.36.
- BSP: 8.2.53.
- Bucinx: Lodewijk: 1.7.
- Buffet, Henri: 3.9.4.
- Buisseret, Auguste: 8.1.3.
- Buning, Werumeus: 9.2.4.6.
- Bureau Inlichtingen (BI): 3.15.3.1.
- Bureau Nationale Veiligheid: 6 / 3.15.
- Buisseret, Auguste: 6.3.3. / 6.3.5.
- Buysse, Cyriel: 9.2.4.6.
- Buyse, Axel: 8.1.33.
- Bytebier, A.: 3.4.7.1.
- Cartel: 6.3.7.
- Casiers, Georges: 3.9.1.
- Cannoot, Fernand: 3.8.
- Céline, Louis Ferdinand: 9.2.4.2.
- Center for International Affairs: 6.7.
- CENTRADA: 1.13.
- Centre d'Etudes pour la Réforme de l'Etat (CERE): zie Studiecentrum tot Hervorming van de Staat.
- Centre Européen de Gestion de Politiques de Développement: zie European Centre for Development Policy Management.
- Centrum voor Afrikaanse Studies: zie Service de Documentation et d'Informations.
- Centrum voor Militaire Psycho-Sociologie: 8.1.10.
- Cercle Gaulois: 6.4.1.
- Ceulemans, L.: voetnoot 11
- Ceuppens, Jos: 9
- Chanania, Elias: 3.17.1.
- Charleroi: 4.1.9.
- Chilli: 6.15.2.
- China: 10.2.9.
- Chôme, Albert: 5.3.1.
- CIA: 6.7.8.
- Claes, Lode: 3 / 4.1.24. / 9.2.4.5.; voetnoot 131
- Claes, Maria-Catharina: 9.2.2.11.
- Claessens, Albert: 3.17.2.
- Claessens (familie): 9.2.2.35.
- Claessens, Joannes Franciscus: 9.2.2.35.
- Claessens, Maria (Miet): 6 / 3.12. / 5.2.5.
- Claessens (schoonouders): 5.2.3.
- Claeys-Van Haegendoren, Mieke: 3.4.7.1.
- Claus (prins): 10.2.9.
- Claykens, Johan Vincent: 1.4.
- Claykens, Oscar: 1.7.
- Cleeren, Maria Barbara: 1.7.
- Cloquet, Raymond-Jean: 5.3.1.
- Club van Rome (De): 7 / 10.1.4.
- Collaboratie: 5 / 3.6. / 3.10. / 3.17. / 4. / 8.2.38. / 9.2.4.2. / 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Colot, Louis: 6.6.2.
- Comète: 3.8.
- Comhaire, Jean: 10.2.5.

- Comité Belge du Rhin: zie Belgisch Rijncomité.
- Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw: 5 / 1.12.3.
- Commissie Afrika (Pax Christi): 7
- Commissie voor Oorlogsmisdaden (Tweede): 6 / 3.16.
- Commission des Crimes de Guerre: zie Commissie voor Oorlogsmisdaden.
- Communautaire problematiek: 6.2.1. / 10.2.9.
- Communauté Nationale des Artistes (CNA): voetnoot 59
- Communisme: 9.2.4.2. / 9.2.4.6.
- Congrès de l'International Fiscal: 6.14.2.
- Congrès de Relations Internationales de Quebec: 6.14.2.
- Conseil Consultatif de la Coopération au Développement: zie Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking.
- Coolens, Juliaan: 1.7.
- Correa, Gamina: 8
- Corsouls, Gertrudus-Aldegondis-Florentina: 9.2.2.36.
- Council on Foreign Relations: 6.7.1.
- Cracco, Willy: 3.4.7.1.
- Craeybeckx (familie): 9.2.2.3. / 9.2.2.9. / 9.2.2.11.
- Craeybeckx, Maria-Anna: 9.2.2.11.
- Creve, Jan: 4.1.22. / 4.2.11.
- CRISP: 6.3.2. / 8.2.74. / 9.3.1.7.
- Croquez, Jacques-Arnold: 4.1.8.
- CVP: 6.5.
- Daelemans, Jan: 3.9.3.
- Daels, Frans: 2.2.3.2.3.
- Daem, Jules V.: 10.2.9.
- Danhier, Paul: 3.4.7.1.
- d'Aspremont Lynden, Harold: 3 / 6 / 3.4.4. / 3.4.7.1. / 3.9.4. / 3.9.7. / 6.4.1.
- Daudet, Léon: 9.2.4.2.
- Dauidsfonds: voetnoot 39 / 8.2.74. / 9.2.2.34. / 9.3.1.5. / 9.3.3.
- De Badrihayé, Albert: 3.9.1.
- De Baets, Toon: 7.5.4.4.
- Debelder, Jozef L.: 2.1.3.
- de Bethune, Maximilien: 7.5.4.3.
- de Bièvre (familie): 3.17.2. / 5.2.5.
- de Brocqueville, Charles: 3.9.4.
- de Bollardièrre, Jacques: 3.9.5.
- de Brouwer, Yves: 6.3.1.
- De Bruyne, Edgar: 4.2.7. / 9.2.4.6.
- Decleene, Natalis: 9
- De Clerck, Albert (Berten): 5: voetnoot 11
- De Clercq, E.: 3.4.7.1.
- Declercq, Juul: voetnoot 61 / 4.1.5. / 4.2.11.
- Declercq-Vanden Berghe, Robrecht: 4.1.5.
- De Cooman, Jan P.: 3.8.
- de Croij, Madeleine: 3 / 2.2.3.2.2. / 3.4.4. / 3.4.7.1.
- De Dobbeleer, Théo: 6.6.2.
- de Gaulle, Charles: 9.2.4.2. / 9.2.4.8.
- De Goeyse, Mon: 4 / 2.2.6.
- Degreef, Leona: 1.7.
- de Hemptinne, Jean Felix: 5.2.1.
- De Hovre, Irma: 9.2.2.36.
- De Jongh, Andrée: 3.8.
- De Jonghe, Edouard: 9
- de Jouvenel, Bertrand: 9.2.4.2.
- De Kinder, François: 9.2.4.7.
- Delafortrie, Luc: 4.1.4.2.
- de Launoit, Paul: voetnoot 6 / voetnoot 67 / 3.6.

- de Launoit, Paul-Marie (?): 6.3.2. / 6.3.8.
- de la Vallée Poussin, Etienne: 6.10.
- Delfgauw, Bernard: 8 / 10.2.2.
- Delfosse, Jean: 6.8.
- de Lichtervelde, Louis: voetnoot 51
- de Liedekerke, Armand: 2.2.3.2.2.
- Del Marmol, Jean: 9.2.4.7.
- Delvaux de Fenffe, Pierre: 3.4.7.1.
- De Maeseneer, Paul: 7.5.4.1. / 8.1.18. / 8.2.73.
- De Man, Hendrik: 4 / 5 / 9 / 2.2.3.2.4. / 3.4. / voetnoot 64 / 9.2.1.9.
- de Merode, Louis: voetnoot 81
- Demers, Frans: 1.3.2.
- Democratie: 9.2.4.2. / 9.2.4.6. / 10.2.2.
- Denis, L.: 3.3.1.
- Den Haag: 4 / 6 / 2.2.3.2.4. / 3.4.8.2.1. / 3.15.
- den Haan, A.E.: 3.9.1.
- Dequae, André: 9 / 6.3.3.
- Derde Wereld: zie ontwikkelingssamenwerking.
- De Ridder, C.: 3.4.7.1.
- Derk, S.: 4.1.21.
- Derkinderen, Gaston: voetnoot 105
- De Roo, Elly: 7.5.4.4.
- Dertigjarenplan (Kongo): 6 / 6.3.2. / 7.5.4.2. / 8.2.17. / 8.2.21. / 9.3.4.
- Deruyttere, Annie: 10.2.9.
- De Saeger, Jos: 6.4.1. / 6.5.
- Deschamps, Fernand: 4.2.7.
- De Schryver, August: 3.9.4. / 6.3.8. / 8.2.43. / 9.2.4.6. / 9.3.2.2.
- Des Moines Committee on Foreign Relations: 6.7.5.4.
- De Spot, Jan: 5.2.4.
- Deutsch Belgische Gesellschaft: zie Duits-Belgische Vereeniging.
- Deutsche Jugendherbergszentrale: 2
- DeVlag: 3.17.8.
- De Vleeschauwer, Albert: 4 / 9 / 5.2.1. / 6.3.2.
- Development Center: 6.16.3.
- Devos, Theresia-Maria: 9.2.2.36.
- De Wachter, D.: 5.2.5.
- De Waré, Marcelle: 1.7.
- Dewilde, Maurice: 4.2.5.
- de Wouters d'Oplinter, Guy: 1.3.3.
- Dhoore, Luc: 9.3.2.1.
- Dienst NB: zie Inlichtingendienst NB.
- Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS): 7 / 1.12.6. / 6.6. / 6.10. / 6.12. / 6.14. / 9.3.3.
- Dienst Wim: 3.8.
- Dierickx, Marie-Louise: 10.2.9.
- Dietsch Diest: zie Katholiek Vlaamsch Studentengild "Dietsch Diest".
- Diest: 2 / voetnoot 31 en 34 / 1.3.2. / 2.1. / voetnoot 47 / 9.2.2.22. / 9.2.2.36. / 9.2.2.39.
- Dikonda (prof): 6.4.7.
- Dinaso Militanten Orde (DMO): 2.2.3.1.2. / 2.2.3.2.2.
- Dinjaert (luitenant-generaal): 6.3.8.
- Dobbelaere, Noël: 4.1.6.
- Doom, Rudy: 7.5.4.2. / 9.3.2.1.
- d'Orchymont, Joseph: 3.9.1.
- Dondeyne, Albert: 2.2.6.
- Dorlant-kring: zie Pieter Dorlant-kring.
- d'Oultremont, Théodore: 5 / 5.2.4.
- Driesen, Willem: 9.2.2.20.
- Drieu La Rochelle, Pierre: 9.2.4.2.
- Dubois, Pierre H.: 4.1.7.

-
- du Bus de Warnaffe, Charles: 3.9.4.
- Duchêne, Jean-Louis: 4.1.4.1.
- Duclot (uitgeverij): 9.3.1.6.
- Duitsch-Belgische Vereeniging: 4
- Duitsland: 2 / 4 / 6 / 3.4. / voetnoot 64 / 9.2.1.12. / 9.2.4.4.
- Durnez, Gaston: 9.3.1.3. / 9.3.2.1. / 10.2.1.
- Düsseldorf, Karl: voetnoot 64
- Economische Commissie (van de Verenigde Naties) voor Afrika (ECA): 6.14.5. / 6.15.1.
- Economische Commissie (van de Verenigde Naties) voor Azië en het Verre Oosten (ECAFE): 6.14.3.
- Economische Hogeschool Limburg: 8.1.22.
- Eeckels, Guido: 3.4.7.1.
- Elsing, Johan Mark: 1.3.2.
- Emerson, Rupert: 6.7.3.
- Engeland: zie Groot-Brittannië.
- Erpekom: 9.2.2.5.
- Ethiopië: 6.14.5.
- European Association of Development Research Institutes (EADI): 7
- European Centre for Development Policy Management: 10.2.6.
- European Discussion Center (EDC): 7.5.3.
- Europese Vereniging: 8.2.62.
- Evanston: 6.7.1.
- Evrard, Anne: 6.4.1.
- Eyskens, Gaston: 8.2.76. / 9.3.2.2. / 9.3.4.
- Eyskens, Mark: 10.1.5.
- Fascisme: 9.2.4.5.- 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Fayat, Hendrik: 9.2.4.6.
- Feeny, Margaret M.: 6.3.2.
- Fierens, August: 9.2.3.
- Fondation Biermans-Lapotre en faveur des Etudiants Belges en France: 2.2.3.1.3.
- Fonteyne, Ast: 9
- Ford Foundation: 6.7.1.
- Foutry, Vita: 7.5.4.3.
- François, Jef: 5 / 9 / 3.4.7.1. / 4.1.8.
- Frankrijk: 4 / 8: voetnoot 24 / 2.2.3.1.3. / 2.2.3.2.4. / 3.3. / 3.4.4. / voetnoot 55 / voetnoot 73 / 3.9.5. / 9.2.4.2.
- Franse Revolutie: 9.2.4.2.
- Frantzen, André: 9.2.4.7.
- Frontbeweging: 9.2.3.
- Front Populaire: 2.2.3.2.3. / 9.2.4.2.
- Froyen, Aegidius: 1.7.
- Froyen, (Maria-)Agnes: 1.7.
- Froyen, Aloysius: 1.7.
- Froyen, Emma: 1.7.
- Froyen (familie): 9.2.2.3.-9.2.2.4. / 9.2.2.6.- 9.2.2.7. / 9.2.2.38.
- Froyen, Joannes: 9.2.2.6.
- Froyen, Jozef: 1.7.
- Froyen, Petrus Joannes: 1.7.
- Galtung, Johan: 8 / 6.16.2.
- Gardiner, Robert: 6.4.1. / 6.6.1. / 6.7.3.
- Gauthier, N. (?): 10.2.9.
- GAZELEC (Compagnie Générale de Gaz et d'Electricité): 6.3.1.
- Geerardyn, Maurits: 9.2.4.6.
- Geheim Leger: 5 / voetnoot 12 / 3.9. / 3.17.7.
- Gemenebest: 10.1.5.
- Genève: 8
- Gent: 7 / 8 / voetnoot 25 / 1.12.8. / 6.15. / 7.5. / 8.1.28. / 8.2.62. / 9.2.1.14. / 9.2.4.6. / voetnoot 135
- Gérard, Jo: 5.2.4.
- Gérard-Libois, Jules: 3.4.7.1. / 8.2.74.
- Gerhardus: 3.4.7.1.

- Gerretson, Frederik Carel: 3.15.3.3.
- Gestapo: 5
- Geyl, Pieter: 9.2.4.6.
- Ghilain, Jean: 6.3.2.
- Gide, André: 9.2.4.2.
- Gillis, Maria: voetnoot 34 / 1.3.5.
- Glons: 9.2.2.31.
- Goffinet, Octave: 3.11.
- Gould, David J.: 8 / 5.2.4. / 7.5.3.
- Govaerts, Alouis: 1.7.
- Govaerts, Jean: 9.2.2.1.
- Govaerts, José: 1.7.
- Govaerts, Paul: 1.7.
- Govaerts, Wilhelmus: 1.7.
- Grondwetsherziening 1953: 6.2.2.
- Grootaers, Jan: 4.1.21. / 10.2.9.
- Grootaers, Jan-Lodewijk: 10.2.9.
- Groot-Brittannië: 3.4.10. / voetnoot 64 / 9.2.1.11. / 9.2.4.8. / 10.1.5.
- Groot-Nederland: 9.2.4.6.
- Groupe Demain: 5 / 3.5.
- Groupe d'Orchimont: 5 / 3.9.6.
- Groupe Intergouvernemental d'Aide à l'Indonésie: 6.14.4.
- Groupe Marzorati pour l'Etude des Problèmes Africains: 6 / 10 / 6. / 8.2.30.
- Groupement d'Etudes Politiques (GEP): 2.2.4.
- Groupes d'Etudes pour le Statut de la Jeunesse: zie Studiekern voor het Statuut der Jeugd.
- Groven, Florentina: 1.7.
- Guerero, Perez: 8
- Gueuning, Louis: 3.4.7.1.
- Guinée, Théophile-Marie-André: 9.2.2.36.
- Gustin, Joseph: 3.9.4.
- Haesaert, Vital (?): 4.2.7. / 10.2.8.
- Hagen: 9.2.2.29.
- Hailey, William Malcolm: 5.2.4.
- Hammarskjöld, Dag: 6.4.1. / voetnoot 102.
- Halifax (Lord): 2.2.3.2.4.
- Harmel, Pierre: 3 / 6 / 7 / 2.2.5. / 6.2. / 6.3.2. / 6.3.8. / 6.4.1. / 6.13. / 6.14.1. / 9.2.4.6. / 9.3.4.
- Harmelcentrum: 6 / 10 / 1.12.4. / voetnoot 90 / 6.1.
- Harold Pratt House (The): 6.7.1.
- Harroy, Jean-Paul: 6.3.2.
- Harry, R.L.: 6.14.3.
- Harvard University: 6 / 7 / 9 / 10 / 6.
- Hasselt: voetnoot 30 en 34 / 9.2.2.27.-9.2.2.28.
- Hayen, Jan-Laurens-Louis: 9.2.2.11.
- Heaps, David: 6.7.3.
- Heidegger, Martin: 9.2.4.4.
- Heimann, Judith M.: 6.7.8.
- Hendrickx, Bertha: 1.7.
- Hendrickx, Clemens: 1.7.
- Hendrickx, Clement: 1.4. / 9.2.2.5.
- Hendrickx, Cl.: 9.2.3.
- Hendrickx, Donaat: 1.7.
- Hendrickx (familie): 9.2.2.3.-9.2.2.4.
- Hendrickx, Felix: 1.7. / 9.2.2.6.
- Hendrickx, Ignace: 1.7.
- Hendrickx, Marcel: 1.7.
- Hendrickx, Maria-Christina (Christine): 1.1.
- Hendrickx, Marie-Jozef-Albert: 1.7.
- Hendrickx, Reinhilde: 1.7.
- Hendrickx, Wilhelmus: 1.7. / 9.2.2.4.
- Henri, Paul-Marc: 8 / 6.16.3.
- Herbert, Tony: 5 / 6 / 9 / 10 / voetnoot 51 / 3.1. / 3.5. / 9.2.1.10.
- Heremans, Ria: 9.3.2.1.

- Herent: voetnoot 31 / 9.2.2.21.
- Hermans, Anna-Maria Florentina Philippina: 9.2.2.36.
- Hermans, Petrus-Florentinus: 9.2.2.36.
- Herten, Alfons: 3.4.4. / 3.4.7.1.
- Hitler, Adolf: 2.2.3.2.4. / 9.2.4.4.
- Hof van Beroep (Brussel): 6 / 3.6. / 5.2.1.
- Hollants, Betsie: 5 / 10 / 6.7.3. / 10.2.1.
- Hollants (Van Loocke), Jan: 6.13.3. / 10.2.1.
- Hoornaert(-Nasousky), Raoul: 3 / 4.1.8.
- Housiaux, Georges: 6.3.2.
- Houtain Saint-Siméon: 9.2.2.31.
- Hullebroeck, Emiel: 5.2.4.
- Humanistisch Verbond: 8.1.25.
- Ierland: 2
- Illich, Ivan: 8 / 10.2.1.
- Indonesië: 6.14.4.
- Inlichtingendienst NB: 5 / 6 / 3.8. / voetnoot 82
- INR: 8.1.7.
- Institut de Médecine Tropicale Prince Léopold Anvers: zie Instituut voor Tropische Geneeskunde Prins Leopold Antwerpen.
- Institut Universitaire des Territoires d'Outre Mer (UNITOM): zie Universitair Instituut voor Overzeese Gebieden.
- Institut Royal Supérieur de Défense: zie Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie.
- Instituut Emile Vandervelde: 8.1.10.
- Instituut voor Koloniale Sociale Vorming (Brussel): 6.3.2. / 8.1.2.
- Instituut voor Tropische Geneeskunde Prins Leopold Antwerpen: 3.9.1.
- Interfacultair Studie- en Vormingscentrum voor Ontwikkelingssamenwerking (ISVO): 7 / 7.5.
- International Conference of Political Sciences: 8.1.11.
- Internationale Arbeidsconferentie: 6.6.2.
- Internationale Economische Conferenties: 7 / 6.15.
- Internationale Koning Boudewijnprijs voor Ontwikkelingssamenwerking: 8.1.31.
- Israël: 4.2.10.
- Italië: 9.2.4.1.
- Ivoorkust: 6.14.5.
- Jamin, Paul: 6.13.1.
- Janssen, Emmanuel: 3.6.
- Janssens, Marie: 9.2.2.36.
- Janssens, Patricia: 4.2.6.
- Jazairy, Idriss: 7.5.3.
- Jehaes, Jozef: 1.7.
- Jehaes, Louis: 1.7.
- Jeune Barreau (Brussel): 6.3.2.
- Jockin-Blom, F.: 3.15.1.
- Jockin-Blom, Winnie: 3.15.1.
- Joden: 5 / 8 / voetnoot 79 / 7.5.3. / 9.2.4.5.
- Joos, C.D.: 5.2.6.
- Joset, Paul-Ernest: 6.7.3.
- KADOC: 1.14.3.
- Kamitatu, Cléophas: 6.4.1. / 6.4.4.
- Kande-Tshibanda, Monique: 6.4.8.
- Kanza, Thomas: 6.4.3.
- Kariger, Emile: 3.11.
- Kasa-Vubu, Adolphe: 6.4.5.
- Kasa-Vubu, Joseph: 7 / 6.3.8. / 6.3.10.-6.3.12. / 6.4.1. / 6.4.5. / 8.1.8.
- Kasa-Vubu (Mpoyo-), Justine: 6.4.5.
- Kasa-Vubu, Tania: 6.4.5.
- Katanga: 5.2.1. / 6.3.2. / 6.4.1. / 8.2.8.-8.2.10. / 8.2.76. / 9.3.4.
- Katholiek Bureau voor Israël: 4.2.10.
- Katholieke Actie: 9.2.4.6.

- Katholieke Kring (Diest): voetnoot 31
- Katholiek Vlaamsch Studentengild "Dietsch Diest": 2
- Kaunde, Kenneth: 8
- Kelly, George Armstrong: 6.7.8.
- Kessels, Willy: 3 / 3.4.1. / 4.1.4.2. / 4.1.9.
- Ketele, Lut: 10.2.9.
- Keulen: 3.6.
- Keynes, J.M.: 3.5.2.17.
- Kigali: 10.2.4.
- Kilson, Martin: 10.2.9.
- Kissinger, Henry A.: 6.3.5. / 6.7.8.
- Khader, Naim: 8 / 7.5.3.
- Klein, W.C.: 6.4.1.
- Knitel, L.C.J.M. (Wiet): 5 / 2: 3.4.8.1. / 4.1.10.
- Koene, G.B.M.L.: 3.9.6.
- Kolen: 9.2.2.3.
- Koloniale School Brussel: 4 / 5.1.
- Koning Boudewijnstichting: 6.16.7.
- Koningskwesitie: 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen: 8.1.29. / 8.2.60. / 8.2.72.
- Koninklijke Bibliotheek van België: 5.3.1. / 9.2.2.33.
- Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie: 50: 7.6.
- Kongo: voetnoot 4 / 4 / 6 / 7 / 8 / 9 / 10 / 11 / voetnoot 52 / 5.2. / 5.3.1. / 6.3. / 6.4. / 6.6.1. / 6.7.4. / voetnoot 101 / 6.7.5.1.-6.7.5.2. / 6.8. / 6.10.-611. / 6.14.2. / 6.15.1. / 7.1. / 7.5.4.2.-7.5.4.3. / 7.7. / 8.1.1.: 8.1.8.- 8.1.9. / 8.1.21.-8.1.23. / 8.1.27.-8.1.28. / 8.1.30. / 8.2. / 9.3. / 10.1.
- Kongs, Luk: 3.4.2. / 3.4.9. / 4.2.4. / 10.2.9.
- Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen: 7
- Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Tervuren): 9 / 1.14.1.
- Kraainem: 8
- Krijgsschool Brussel: 8.2.28.
- Kritak (Uitgeverij): 9.3.1.4.
- K.U. Leuven: 2 / voetnoot 11 / 8 / voetnoot 26 / 2.2. / 3.7. / 8.1.22.
- Kuringen: voetnoot 30
- Landelijke Bediendencentrale (LBC): 8.1.33.
- Lannoo, Joris: 4.1.17.
- Lannoo (Uitgeverij): 9.3.1.1.
- Laude, Norbert: 3.9.1. / 5.2.4. / 6.3.5.
- Lebedev (prof.): voetnoot 25
- Leburton, E.: 8.2.53.
- le Clément de Saint-Marcq: 3.13.
- Leemans, Victor: 4.2.7.
- Lefévre, R.: 6.4.1.
- Lefèvre, Théo: 10 / 6.2.2. / 6.3.2. / 6.6.1.-6.6.2. / 6.11. / 6.16.8.
- Legum, Collin: 8
- Leloire, Leon: 3.9.1.
- Lemfu: 9.3.3.
- Leopold III (koning): 3.3.1. / voetnoot 67 / 3.15.3.1.
- Leopoldstad: 6 / 5.2.1.-5.2.2. / 5.2.5.
- Le Pen, Jean-Marie: 9.2.4.2.
- Lermyte, Jean-Marie: 4.1.5.
- Le Roy, Pol: 3 / 5 / 9 / 3.4.7.1. / 4.1.11.
- Letourneur, Dominique: 6.7.3.
- Leuven: 2 / 3 / 8 / 9 / 2.2. / 8.1.1. / 8.1.22. / 8.2.19. / 9.2.2.22. / 9.2.4.8.
- Levy, Josepha (José): 1.3.5.
- Levy, Paul M.G.: 6.7.8.
- Libanese Association of Political Sciences: 8.1.11.
- Liberale Partij: 6.5.

- Liebaers, Herman: 9.3.2.1.
Liebe, Max: voetnoot 6 / 9.2.4.7.
Liefoghe, Roger: 4.1.16.
Lifrange, P.: 3.9.1.
Limburg: 8.1.22. / 9.2.2.24. / 9.2.2.32.
Fini, Gianfranco: 9.2.4.1.
Lippens, Maurice: voetnoot 4 / 4
Lomé: 10.1.3.
Lonçin, Joost: 9.3.4.
Londen: 10.2.9.
Loon (Oude Land van): 9.2.2.8.
Los Angeles: 6.7.1.
Losseau, Michel: 3.17.3.
Louisville Comittee on Foreign Relations:
6.7.5.5.
Lovanium: 6.3.3.
Lubbeek: 12: 1.2. / voetnoot 31
Luik (prinsbisdom): 9.2.2.30.
Lumumba, Patrice: 6.3.8. / 6.3.11.-6.3.12. /
6.4.1. / 6.4.13. / 7.5.4.4. / 8.1.20. /
8.1.27. / 9.3.4.
Lusaka: 6.3.8.
Lusanga, Gabriel: 6.4.11.
Luts, Constantia: 9.2.2.36.
Luxemburg (Groot-Hertogdom): 3.11.
Luyeye, Philibert: 6.4.1.
Maastricht: 9.2.2.32.
Mabille, Xavier: 9.3.1.7.
Maes, Christina: 1.7.
Maes, Bert: 10.2.9.
Malaise, Hendrik: 3.4.7.1.
Malaparta, Curzio: 9.2.4.1.
Maleisië: 6.9.
Malonne: voetnoot 34
Manilla: 10.2.7.
Manti, D.: 10.2.4.
Maret, François: 10.2.9.
Mariënhof (klooster): 9.2.2.8.
Martens, Wilfried: 10.2.9.
Martin (dokter): 9.2.4.2.
Marx, Karl: 9.2.4.4.
Marzorati, Alfred: 7 / 6.3.13. (zie ook Groupe
Marzorati)
Massu (generaal): 3.9.5.
Matota-Ndongala-Masinda (sj): 6.4.6.
Mauriac, François: 9.2.4.2.
Maurras, Charles: 3 / 9.2.4.2.
Mc. Bride, Sean: 8
Meerhout: 9.2.2.35.
Meir, Golda: 9.3.3.
Melis, Willem: 3 / 4.1.12.
Memoires Van Bilsen: 4 / 8 / 9 / 10 /
voetnoot 28 / 1.6. / voetnoot 39 /
2.1.3. / voetnoot 74 en 76 / voetnoot
81 / 3.15.1. / 4.1.4.2. / voetnoot 88 /
7.5.4.4. / 9. / 10.2.5.-10.2.6.
Mertens, A.: 6.4.1.
Mertens de Wilmars, Josse: 9.2.4.6.
Messeur, J.: 5: voetnoot 11
Meyers, Wim: 9.2.4.7.
Michiels, Marie: 1.7.
Middelhof, Kees: 10.2.2.
Midwest: 6.7.5.4.
Militärverwaltung: 5
Mitterand, François: voetnoot 24 / 9.2.4.3.
Minneapolis: 6.7.5.4.
MNC: 6.3.7.
Mobutu: 10.1.7.
Moch, Jules: 6.3.5.
Mol, Edgard: 9.2.2.36.

-
- Molitor, André: 6.4.1. / 6.6.1. / 6.8. / 9.3.1.7. / 9.3.2.2. / 1.2.3.
- Mommersteeg, Joep: 10.2.2.
- Montevideo: 6.14.2.
- Moors, Cecile: 3.9.2.
- Moraël, Karel: 4.1.13.
- Moreaux, Irma: 1.4.
- Moreaux, Joseph: 9.2.2.4.
- Moskou: voetnoot 25
- Moulaert, Lut: 4.1.4.2.
- Mounier, Emmanuel: 9.2.4.2.
- Moyen, André: 3.17.4. / 4.2.5.
- Mugabe: 9.3.3.
- Mumbu, Joseph: 6.3.10.
- Musée de la Photographie Charleroi: 4.1.9.
- Mussolini, Benito: 2.2.3.2.4. / 9.2.4.1.
- Nabelsberg: 3.4.7.1. / 9.2.4.7.
- Naessens, Maurits: 4 / 3.4.7.1. / 3.17.5. / 6.7.3.
- Nashville Committee on Foreign Relations: 6.7.5.6.
- Nationaal Socialistische Beweging in Vlaanderen (NSBiV): 3.4.7.1.
- Nationaal Werk der Oorlogsinvaliden: 1.4.
- Nationale Arbeidsdienst (NAD): 4 / 3.4.5.
- Nationale Bond-Vlaanderen (NBV): 5
- Nationale Unie: 5 / 3.4.7.1.
- Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog: 24: voetnoot 68 / 9.2.4.7.
- Neckers, Jan: 8.1.23.
- Nederland: 4 / 5 / 6 / 2.2.3.2.4. / 2.2.3.4. / voetnoot 53 / 3.4. / 3.8. / voetnoot 74 / 3.15. / 9.2.1.13. / 9.2.4.6. / 10.1.5. / 10.2.9.
- Nederlandsche Unie (De): 4 / 3.4.8.2.1.
- Nederlandse Volksbeweging (NVB): 3.15.3.1. / 3.15.4.
- Nederlands-Indië: 6 / 3.15.3.3. / 5.2.6.
- Nederlands-Vlaamse Vereniging Noord en Zuid: 3.15.5.
- Neefs, Evita: 10.2.1.
- Nélissen, Hervé: 4.1.1.1.
- Neven, (Marie-)Louisa: 1.7. / 9.2.2.6.
- New York: 6.3.5. / 6.3.10. / 6.4.1. / 6.7.1. / 8.1.26.
- Ngirumpatse, Epa: 10.2.4.
- Nieuwe Orde: 2 / 3.5.2.4. / 4. / 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Nieuw Guinea: 6.4.1.
- Nijssens, Maria: 3.15.1.
- Nimer, Benjamin: 6.4.2.
- Ninove: voetnoot 34
- NIR: 6.4.1.
- Noord-Zuid verhoudingen: 7.6. / 8.1.19. / 10.1.3.
- Normandië (landing): 9.2.4.2.
- Northwestern University: 6.7.1.
- Norwich: 8.2.60.
- Nothomb, Charles Ferdinand: 6.7.3. / 10.1.7.
- Nothomb, Pierre: 6 / voetnoot 81
- Nouvelles Equipes Internationales: 6.6.2.
- Ntendayi wa Ntendayi, Jean-Marie: 6.4.9.
- Nye, Joseph S.: 6.7.8.
- Nyerere, Mwalimu Julius K.: 8 / 6.16.4.
- Nzau, C.: 6.4.1
- Nzeza-Kuyula, Simon: 6.4.1.
- OESO: 6.16.3.: 6.16.7. / 10.1.5.
- Offergeld, André: 6.3.1.
- Omaha Committee on Foreign Relations: 6.7.5.4.
- Onderwijs: 6 / 1.12.5. / 6.2.

- Ontwikkelingssamenwerking: 6 / 7 / 8 / 9 / 10 / 11 / 1.12.6. / 6.6. / 6.10.-6.12. / 6.13.1. / 6.13.4. / 6.14. / 6.16.8. / 7.2. / 7.4.-7.5. / 7.5.3. / 7.5.4.4. / 7.5.5. / 8.1.24. / 8.1.30. / 8.2.59. / 8.2.65. / 8.2.73. / 9.3.4. / 10.1. / 10.2.1. / 10.2.6.
- Orchimont: 3.9.1. (zie ook Groupe d'Orchimont)
- Orde van Advocaten: 6 / 3.6. / 5.2.1.
- Orde van de Prince: 8.1.28.
- Orne: 1.3.4.
- Orwell, George: 9.2.4.2.
- Oslo: 10.1.8.
- Othello: 5 / 3.8. / 3.17.3. / 3.17.6.
- Oude Land van Loon: 9.2.2.8.
- Outers, Lucien: 6.14.2.
- OXFAM(-Wereldwinkels): 8 / 8.2.68.
- Palestijnen: 8 / 7.5.3. / 9.2.4.5.
- Parijs: 8 / 2.2.3.1.3. / 6.16.3. / 9.2.4.2.
- Parlementsverkiezingen 192.2.3.2.3.
- Parti du Peuple: 6.3.7.
- Pauwels, Rudi: 4.1.4.2.
- Paulus (dr.): 9.2.4.7.
- Pax Christi: 7
- Pée, Julius: 2.1.2. / voetnoot 41
- Pée, Willem: 2.1.2.
- Peeters, Anna Maria: 9.2.2.35.
- Peeters, Florent: 9.2.4.6.
- Péguy, Charles: 9.2.4.2.
- Peleman, Bert: 9
- Periodieken:
Het Algemeen Nieuws: 3.4.7.1.
Alternatief. Contactblad voor de Leraars Maatschappelijke Vorming en Menswetenschappen: 8.2.66.
Alumni Leuven: 2.2.6.
- Association des Intérêts Coloniaux Belges*: 5.3.1.
L'Avant-Garde: 6.3.2.
AVRUG-Bulletin: 8.1.21.
De Baanbreker. Onafhankelijk Weekblad voor Socialistische Politiek en Cultuur / Onafhankelijk Socialistisch Weekblad voor Politiek en Cultuur: 3.15.2.
Het Belang van Limburg: 8.1.25. / 8.1.30.
Belgisch Staatsblad: 6.2.2.
Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis: 8.2.70. / 8.2.77.
Belgisch Tijdschrift voor Militaire Geschiedenis: 3.1.
Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis: 7.5.4.3.
De Bevrijding: 3.15.2.
De Blauwvoet: 2 / 2.2.2.5.
Brüsseler Zeitung: 3.4.8.2.2. / 3.6.
Campuskrant: 4.1.4.2.
Congo: 8.2.25.
Christofoor: 3.15.2. / 3.15.3.2.
C.R.I.S.P.: 6.13.1. / 6.15.1. / 8.1.12.
Demain le Monde: 8.2.67.
Deutsche Zeitung in der Niederlanden: 3.4.8.2.2.
De Dinaso-Student: 4.2.11.
Les Dossiers de l'Action Sociale Catholique: 6.11. / 8.2.17.
Elckerlyc: 2.2.3.2.4.
Etudes Africaines du Crisp: 8.1.12.
Eur Africa. Tribune du Tiers-Monde: 6.11.
De Financieel Economische Tijd: 8.1.34.
La Fronde. Organe du Comité de Salut Public: 6.4.1.
La Gauche: 10 / 6.3.2. / 8.2.25.
Gazet van Antwerpen: 8.1.30.
De Gazet van Diest: 2.1.3.
De Gids op Maatschappelijk Gebied: 7 / 8.2.16. / 8.2.23.
Hier Dinaso!: voetnoot 7 / 3.4.4. / 3.4.7.1. / voetnoot 69 / 4.2.11.
Humo: 6.4.13.
Indonesia. Twee-Wekelijks Tijdschrift uitgegeven door de Perhimpunan Indonesia: 3.15.2.
Intermediair: 6.4.13. / 8.2.58. / 9.3.4.
International Affairs: 8.2.48.
Internationale Samenwerking. Maandblad van de Voorlichtingsdienst

- Ontwikkelingssamenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken:* 9.3.4.
Internationale Spectator. Tijdschrift voor Internationale Politiek: 8.2.50. / 8.2.55.
Knack: 6.4.5. / 7.5.4.2. / 7.5.5. / 8.1.27.
Kroniek van Afrika: 8.2.54.
Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen. Meded. der Zittingen: 8.2.60.
Kultuurleven: 8.1.32.-8.1.33.
La Libre Belgique: 6.4.13. / 6.13.1.
Jong Dietschland: 2.2.2.4.
Lettre de Brazzaville: 6.3.9.
La Libre Belgique: 3.9.4.
De Maand: 6.4.1. / 7.5.4.2. / 8.2.29. / 8.2.33. / 8.2.46.
Je Maintiendrai: 3.15.2.
Mededeelingen van de Klasse der Letteren en der Moreele en Staatkundige Wetenschappen: 3.5.2.5.
Mededelingen van het Afrika-Instituut: 8.2.5. / 8.2.8.-8.2.9.
Memo from Belgium: 6.4.1.
La Meuse: 2.2.3.2.4.
De Misthoorn: 3.4.8.2.2.
Le Monde: 3.9.5. / 6.3.2. / 6.4.2.
Le Monde Diplomatique: 8.2.52.
De Morgen: 8.1.30.
Naar Bosch en Hei: voetnoot 1
The Nation: 6.7.7.
Het Nationale Dagblad: 3.4.8.2.2.
Nation Belge: 3.9.4.
NCOS Nieuws: 10.1.7.
Nederlandsch Dagblad. Orgaan van het Nationaal Front: 3.4.8.2.2.
The New Republic: 6.7.7.
The New York Times: 6.7.7.
De Nieuwe: 6.3.9. / 8.2.44.
De Nieuwe Eeuw. Weekblad voor Nederland: 3.15.2.
De Nieuwe Maand: 8.1.26. / 8.2.53.
De Nieuwe Standaard: 6 / voetnoot 67 / 3.5.5. / 3.14. / 3.15.2.-3.15.3.
De Nieuwe Tijd: 5
Het Nieuwe Volk. Strijdblad der NSNAP: 3.4.8.2.2.
Nieuwsbrief van "Verenigde Provinciën": 4.1.16.
Nieuw Vlaanderen: 2.2.3.2.4.
Non-Violence. Actualité: 3.9.5.
Le Nouveau Journal: 3.6.
Le Nouvelle Observateur: 3.9.5.
The Observer: 2.2.3.2.4.
Omtrent. Maandelijks Magazine van het Davidsfonds: 4.1.4.2. / 8.2.76. / 9.3.4.
Ons Leven: 2 / 3 / 2.2.2.1.
Ons Leven's Oud-Studentenblad: 2.2.2.2.
Ons Leven's W.B.: 2.2.2.3.
Ons Volk: voetnoot 53 / 3.15.2.
De Opdracht. Tijdschrift gewijd aan het Nieuwe Indië: 3.15.2.
Opkomst: 2
Op Wacht. Weekblad voor den Wederopbouw van het Koninkrijk: 3.15.2.
L'Ordre Thiois: 3
Pan: 6.14.2. / 6.15.1.
Paraat: 3.15.2.
Het Parool. Onafhankelijk Dagblad: 3.15.2.
Pays-Bas Beligues: 3
Pays-Bas et Ordre!: 3
De Pen Gun. Weekblad voor de Nederlandsche Strijdkrachten: 3.15.2.
Le Phare: 6.3.2.
Politica-berichten: 8.2.22.
Politieke Dokumentatie van het Instituut voor Staatkundige Vorming: 8.2.56.
De Post: 8.1.8.
Pourquoi Pas?: 6.3.2.
La Presse Africaine: 8.2.37.
Recht door Zee. Maandelijksch Studententijdschrift: 1.3.2.
Das Reich. Deutsche Wochenzeitung: 3.6.
La Relève: 3.5. / 6.3.2. / 6.3.2. / 6.6.2. / 8.1.13. / 8.2.18. / 8.2.20. / 8.2.25.-8.2.27. / 8.2.32. / 8.2.36. / 8.2.43. / 9.3.2.2.
The Reporter: 6.4.1.
(La) Revue Générale Belge: 3.9.4. / 6.3.2. / 8.2.14.-8.2.15. / 8.2.21. / 8.2.42. / 9.3.2.2.
La Revue Nouvelle: 33: 4.2.3. / 5.3.1. / 6.14.2. / 8.2.1.-8.2.4. / 8.2.6.-8.2.7. / 8.2.10 / 8.2.12.-8.2.13. / 8.2.24. / 8.2.34-8.2.35. / 8.2.41.
De Schouw. Een Modern Staatkundig en Cultureel Weekblad: 3.15.2.
De Solidarist. Strijdblad van de Solidaristische Beweging: 33: 4.1.25.
Le Soir: 3.4.7.1. / 3.6. / 9.2.4.6.

- (*De*) *Spectator*. *Weeke(i)ndblad van "De Nieuwe Standaard"*: 3.14. / 3.15.2.-5.15.3.
- Spiegel Historiae*: 4.1.10. / 7.5.4.4.
- De Standaard*: 3.1. / 4.1.4.2. / 4.1.9. / 4.1.11. / 4.1.23.-4.1.24. / 8.1.33. / 8.2.51. / 9.2.4.6. / 9.3.4. / 10.2.1.
- Streven*: 10.2.1.
- Synthèses*: 6.3.2. / 8.2.30.
- De Telegraaf*: 3.4.8.2.2.
- Teksten en Documenten*: 6.14.2.
- Témoignage Chrétien*: 8.2.25.
- Le Temps*: 2.2.3.2.4.
- Temps Nouveaux d'Afrique*: 6.3.2. / 8.2.25.
- Ter Mandere*: 4.1.5.
- Ter Waarheid*: 2.2.3.4. / 4.1.4.2.
- Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht*: 8.2.47.
- Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*: 7.5.4.4.
- Trouw*: 3.15.2.
- De Unie. Orgaan van de Nederlandsche Unie*: 3.4.8.2.1.
- Het Vaderland. Staats- en Letterkundig Nieuwsblad*: 3.4.8.2.2.
- Le Vingtième Siècle*: 2.2.4.
- De Vlaamse Linie*: 5.3.2.
- De Vlag*: 3.6.
- De Vlam. Weekblad voor Vrijheid en Cultuur*: 3.15.2.
- Het Vrije Volk. Democratisch-Socialistisch Dagblad*: 3.15.2.
- Vrij Nederland*: 3.15.2.
- Het Volk*: 8.2.75. / 9.3.4.
- Vooruit*: 7.5.4.2.
- Vu*: 2.2.3.2.4.
- The War Pictorial*: 9.2.3.
- De Wereld Morgen*: 9.3.4.
- Zaire*: 8.2.11.
- Persyn, Paul: 4 / 5 / 3.4.7.1. / 3.9.1. / 4.1.1.2.
- Pesch, Lutz: 9.2.4.7.
- Petit, Camille: 3.9.1.
- Peters, Joanna-Catharina: 1.7.
- Philadelphia: 6.7.5.2.
- Philippen, Jos: 1.3.2. / 9.2.2.39.
- Philippen, Polydoor: 9.2.2.36.
- Piepkorn, Arthur Carl: 3.14.
- Pieter Dorlant-kring: 2
- Pinte, Milia: 9: voetnoot 25
- Pinzi, Arthur: 6.4.2.
- Pleven, René: 9.2.4.2.
- PLO: 8 / 9.2.4.5.
- Polus (familie): 9.2.2.3. / 9.2.2.8.
- Polus, Joanna Melania: 1.7.
- Polus, Marcel-Vitalis: 1.7.
- Polus, Maria: 1.7.
- Polus, Maria Catherina: 1.1. / 9.2.2.11.
- Polus, Maria-Florentina: 1.7.
- Polus, Marie-Rosalie: 1.7.
- Porcher, Hans-Jürgen: 6.3.2.
- Port-Villez: voetnoot 36
- Poulet, Robert: 9.2.4.6.
- Presses de Belgique (Les): 4.1.4.1.
- Pronk, Jan: 8.1.24.
- Propaganda-Abteilung: 3.4.7.1.
- Proudhon, Pierre Joseph: 9.2.4.2.
- Providence Committee on Foreign Relations: 6.7.5.7.
- PSA: 6.3.7.
- PSC: 3.13.
- Pusilian, Jan Baptiste: 9.2.2.12.
- Pusilian, Joanna Virginia (Virginie): 1.2. / 9.2.2.21.-9.2.2.22.
- Quebec: 6.14.2.
- Quincy House: 6.7.1.
- Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking: 6.10.
- Raad van Europa: 6.10.
- Raes, Koen: 10.2.9.
- Rapoort, Jacques: 6.7.3.

- Raskin, Brigitte: 4.1.15. / 10.2.9.
- Rayée, Guy: 1.6.
- Raymakers, Emile: 1.7.
- Recht door Zee: voetnoot 1
- Reese, Werner: 3.4.7.1. / 9.2.4.7.
- Regiment des Carabiniers Prince Baudouin: 3.2.
- Reichsverband für Deutsche Jugendherbergen: voetnoot 1 / 2.1.3.
- Reijnen, B.: 4.1.21.
- Renaerts, Victor: 1.7.
- Renkin, Jean: 3.9.1.
- Rens, Jef: 7.3.
- Repressie: 8.2.38. / 9.2.4.6.
- Reviewing the International Order (RIO): 10.1.4.
- Rijkmans, François: 9.3.1.7.
- Rijksarchief Limburg (Maastricht): 9.2.2.32.
- Rijkshandelshogeschool Antwerpen: 7 / 1.12.7. / 7.2.
- Rijksnormaalschool Hasselt: voetnoot 30
- Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA): 7 / 1.12.7. / 6.13.2. / 7.3. / 8.1.11.
- Rijksuniversiteit Gent (RUG): 7 / 8 / voetnoot 25 / 1.12.8. / 6.15. / 7.5. / voetnoot 108 / 8.1.28. / 9.2.1.14. / 9.2.4.6. / voetnoot 135
- Roebben, Herman: 1.7.
- Röling, B.V.A.: 8
- Rome: 7 / 67: 10.1.4.
- Romein, Jan: 9.2.4.6.
- Romsée, Gerard: 9.2.4.6.
- Rondetafelconferentie (Kongo): 7 / 6.3.9.
- Roppe, Louis: 10.2.9.
- Rosberg, Carl G. jr.: 6.7.3. / 6.7.8.
- Rotselaar: 9.2.2.23.
- Rotsaert, Arthur: 6
- Rotterdam: 6.3.2. / 6.14.4.
- RTBF: 4.2.6. / 6.4.1. / 8.1.25. / voetnoot 131 / 9.3.1.7.
- Ruanda: 4.1.8. / 6.7.3. (zie ook Ruanda-Urundi en Rwanda).
- Ruanda-Urundi: 6.3.2. / 6.3.6. / 6.3.7. / 6.3.10. / 7.1. / 8.2.39. / 8.2.64.
- Rubbens, Antoine: 5.3.1. / 6.3.2. / 6.3.8. / 6.7.3.
- Rutten: 9.2.2.26.
- Rutten, Jan: voetnoot 81 / 4.1.1.3.
- Ruys, Manu: 8.1.32.
- Rwanda: 10.1.7. / 10.2.4. (zie ook Ruanda en Ruanda-Urundi).
- Ryckmans, Pierre: 5.2.1. / 6.3.10. / 8.2.77.
- Ryelandt, Daniël ("Benoit"): 5 / 6 / 3.9.1. / 3.9.4. / 5.2.2. / 5.2.4. / 5.2.5.
- Ryelandt, Dominique: 6.4.1. / 6.4.2.
- Ryelandt, Marc: 3.5.2.14. / 3.9.1.
- Ryckoort, Jan: 2.2.3.2.2.
- Sacco, Nicola: 9.2.4.1.
- Saerens, Lieven: 4.2.10.
- Saint-Simon: 9.2.4.2.
- Salisbury: 6.3.8.
- Salon Didier (Brussel): voetnoot 5
- Salvat, P.: voetnoot 73
- Santiago de Chili: 6.15.2.
- SAPA: 5.2.4.
- Schachter, Ruth: 6.7.3.
- Scharf, Jacob: 9.2.2.36.
- Scharpé, Adriaan Albéric Marie: 10.2.9.
- Schellens, Simonne: 9.2.2.36.
- Schepers, Robert: 3.4.7.1.
- Schermerhorn (regering Nederland): 3.15.3.1.
- Scheyven, Raymond: 6.4.1. / 6.10. / 6.14.1.

- Schmitt, Carl: 4.2.7.
- Schotmans, Jos.: 4.1.14.
- Scott, Michael: 5.3.1.
- Sebudandi, Gaëtan: 6.7.3.
- Secours Populaire de Belgique: 2.2.3.1.2.
- Semer, Paula: voetnoot 25
- Seminarie Internationaal Recht: 8.1.22.
- Sendwe, Jason: 6.4.1.
- Senghor, Léopold: 6.4.1.
- Servais (generaal): 6.4.1.
- Service de Documentation et d'Informations:
6 / 6.3.
- Service de la Solidarité Nationale: 3.4.7.1.
- Service Nationale du Travail (SNT): zie
Nationale Arbeidsdienst (NAD).
- Seuphor, Michel: zie Ferdinand Berckelaers.
- Sevens, Constant: 3.4.7.1.
- 's-Gravenhage: zie Den Haag.
- S'Heeren, Juliana: 1.7.
- Sibille, Paul: 6.14.2.
- Sint-Niklaas: 9.3.1.2.
- Sint-Truiden: 12: voetnoot 34
- Smith, George Ivan: 6.4.2. / 6.4.12. /
10.2.9.
- Snellinx, Johanna-Stephanie: 9.2.2.36.
- Snoy et d'Oppuers, Jean-Charles: 9.2.4.6.
- Sociaal Pact: 24: 3.5.2.16.
- Socialisme: 9.2.4.6.
- Socialisten: 2.2.3.2.4.
- Société Belge de Fibrane: 3.6.
- Société Commerciale d'Ougrée-Marihaye:
3.6.
- Société d'Etudes Politiques et Sociales:
8.2.19.
- SOMA: voetnoot 68 / 3.8.
- Somalië: 6.3.8.
- Sovjetunie: zie USSR.
- Spaak, Paul-Henri: 2.2.3.2.4. / 6.4.1. / 6.11.
- Spalding, Hobart Ames: 3.14.
- Special Forces Club London: 10.2.9.
- Spinelli, Altiero: 8
- Spitaels, Guy: 6.4.1.
- Spoorwegen: 9.2.2.39.
- Staels, Jef (Jozef): 3.8. / 3.17.6. / 6.4.1. /
6.7.3.
- Staes, Paul: 3.9.1.
- Staatsveiligheid (Belgische): 6 / 3.15. /
9.2.4.6.
- Staes, Hubertina: 1.7.
- Stanford University Press: 10.2.5.
- Stas, Albert: 1.5.
- Stas, Julia: 1.5.
- Steel, Kathleen: 7.5.3.
- Stellingwerff (Huis): 9.2.2.28.
- Stengers, Jean: 6.3.2.
- Steins, Joseph: 3.9.1.
- Stéphane, Robert: 6.4.1.
- Stevens, Jacques: 1.7.
- Stichting Joris Van Severen (VZW): 4.1.4.2.
- Stolte, (Lou) Alexandra Maria: 5 / 4.1.19. /
5.2.4.
- Storck, Henri: 9.2.4.6.
- Strasser, George: voetnoot 79
- Strasser, Gertrude: 3.9.7.
- Strasser, Stephan: 3.9.7.
- Streel, José: 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Strijdersfonds: 1.4.
- St. Paul Minneapolis Committee of Foreign
Relations: 6.7.5.4.
- Stuckens, Tilly: voetnoot 25 / 10.2.9.
- Studiecentrum tot Hervorming van de Staat:
3 / 2.2.5.

- Studie- en Documentatiecentrum Joris Van Severen (Aartselaar): 9 / 4.1.4.2. / 4.1.5. / 4.1.25.
- Studiekern voor het Statuut der Jeugd: 5
- Sudetencrisis: 2.2.3.2.4.
- Suyen, Han: 10.2.9.
- Swevers, Bertha: 2 / 1.2. / 1.3.1. / 1.3.5.
- Swevers, Louis: 1.2. / 9.2.2.22.
- Sword of the Spirit: 6.3.2. / 8.2.40.
- Sys, C.: 7.5.3.
- Taalvraagstuk/taalregeling: 6.2.1.
- Tack, Raoul: 3.4.7.1.
- Tagnart (?), J.: 3.4.7.1.
- Tagnon, Alphonse: 3.11.
- Talisman, Mark: 6.7.8.
- Tanzania: 6.16.4.
- Taskin, Edward: 3.3.1.
- Taskin, Jean-Paul: 3.3.1.
- Taylor, Robert M.: 3.9.1.
- Tervuren: 9 / 1.14.1.
- Thans, Hilarion: 9.2.4.6.
- Thedieck, Franz: 3.4.7.1. / 9.2.4.7.
- Thiers, Emiel: 3 / 3.4.2. / 3.4.4. / 3.4.7.1. / 4.1.17. / 4.1.20.
- Tinbergen, Jan: 8
- Tindemans, Leo: 6.16.6.
- Tollenaere, Reimond: 9.2.4.6.
- Tommissen, Piet: 4.2.7.
- Tongeren: 9.2.2.26.
- Troch, E.: 8.2.78.
- Trotskyisten: 9
- Tshombe, Moise: 6.3.11. / 6.4.1. / 6.13.3. / 8.1.8.
- Twahirwa, Joseph: 10.2.4.
- Ugeux, William: 3.8. / 4.1.8. / 9.2.4.8.
- Ukkel: 6.4.2.
- Ulbeek: voetnoten 30 en 34 / 9.2.2.5. / 9.2.2.9. / 9.2.2.13 / 9.2.2.14.-9.2.2.20.
- UNCTAD (UNO-Conferentie voor Handel en Ontwikkeling): 8 / 6.15.1.-6.15.2. / 8.1.13. / 8.1.15. / 8.1.18. / 8.2.55. / 8.2.57. / 8.2.59. / 8.2.63 / 8.2.65.
- UNESCO: 8
- Union des Médecins de Léopoldville: 5.2.2.
- Union Minière (du Haut-)Katanga: 6.3.2. / 8.2.9.
- Union Nationale: zie Nationale Unie.
- United Nations Organization in the Congo: 6.6.1.
- Universitaire Instelling Antwerpen (UIA): 1.12.7. / 7.4.
- Universitaire Vredesdagen: 7.5.3.
- Universitair Instituut voor Overzeese Gebieden (UNIVOG): 7 / 1.12.7. / 6.3.5. / 7.1.
- Université Libre de Bruxelles (ULB): 5: voetnoot 11 / 3.7.
- University of California: 6.7.1.
- University of Wisconsin: 6.7.1.
- USSR: 9: voetnoot 25 / 6.6.2.
- U Tant: 6.4.1.
- Uten, Eugeen: 9.2.2.36.
- Uytterhoeven, Clotilde: 9.2.2.36.
- Valkenborg, André: 1.7.
- Van Acker, Achiel: 6.3.3.
- Vanaudenhove, Omer: 6.5.
- Van Bergen, G.: 3.4.7.1.
- Van Bilsen, Adriaan/Adrien: 2 / 1.3., voetnoot 30 / 2.1.2. / 6.7.3. / 9.2.2.18. / 9.2.2.38.
- Van Bilsen, Albert (Bert): 2 / 3 / 6 / voetnoot 34 / 1.5. / 1.13. / 3.9.1. / 3.9.4. / 5.2.5.
- Van Bilsen, Anna-Maria: 1.7.

-
- Van Bilsen, Arnold-Vital: 1.1. / 9.2.2.11.
Vanbilsen, Elisabeth: 9.2.2.11.
Van Bilsen, Evrard: voetnoot 30 / 1.4.
Van Bilsen (familie): 9.2.2.3. / 9.2.3.
Van Bilsen, Gaby: 2 / voetnoot 34 / 1.5.
Van Bilsen, Grégory: 1.6.
Vanbilsen, Henri: 1.7.
Van Bilsen, (Maria-Christina-)Irma: 1.4. / 1.7.
Van Bilsen, Jeanne: 1.7.
Vanbilsen, Joannes: 9.2.2.11.
Vanbilsen, Lambert: 9.2.2.11.
Van Bilsen, Lucie: 1.7.
Van Bilsen, Maria: 1.7.
Van Bilsen, Maria-Rosalía: 1.7.
Vanbilsen, Philomena: 9.2.2.11.
Vanbilsen, Pieter-Maximiliaan: 1.7.
Van Bilsen, Rita: 8 / 1.6. / 8.2.57. / 8.2.62. / 8.2.65.
Vanbilsen, Robrecht: 1.7.
Van Bilsen, Véronique (Nicky): 1.6.
Van Bilsen, Victor Joseph Laurent: 1.7.
Vanbilsen, Wilhelmus (Guilielmus): 1.7.
van Boxel, Toine: 4.1.10.
Van Boxmeer, Felix: 9.2.2.36.
Van Brabant, Hubert: 1.7.
Van Brusselen, Louis: voetnoot 131
van Buylaere (kapitein): 3.15.3.1.
Van Clemen, S.: voetnoot 5
Van Daele, Henk: 9.3.2.1.
Van Dam, Ferdinand: 8
V[an] D[e] Mode, Joop: 3.4.7.1.
Vandenberghé, Ernest: 4.1.1.4.
Van den Bogaert, Ronald: 6.4.7.
Van den Bossche, Remy: 4.1.25.
Van de Perre, Hugo: 3.5.2.13.
Vandepitte, Leopold: voetnoot 65
van der Bruggen, C.: voetnoot 11
Van der Burch, Adrien: 6
Vander Elst, Stephanie: 9.2.2.36.
Van der Essen, Léon: 3 / 6 / 4.1.3. / 4.1.21.
Van der Essen, Pierre: 3
Van der Gugth, Jacques: 3.17.7.
Van der Hallen, Ernest: 9.2.4.6.
van der Horst, Gerard: 5 / 4.1.1.5.
Vanderlinden, Jacques: 8.2.77. / 9.3.2.1.
Vandermeerssche, Gaston: 3.8.
Vandermolen, Desiré: 9.2.2.36.
Van der Mueren, Alf.: 1.3.4.
Vanderpoorten, Arthur: 3.3.1.
Vandersmissen, Pieter-Livinus: 9.2.2.11.
Vanderstraeten, Louis-François: 8.2.70.
Vande Sande, Marie (zuster Alphonse): 9.2.2.21.
Vandeweghe, Luc: 8.2.78.
van de Wijer, Hendrik J.: 9.2.4.6.
Van Deyck, Camille: 3.9.1. / 3.17.1.
Van Doorslaer, Rudi: 3.5.1.1.
Van Dorpe, Frantz: 3 / 5 / 10 / 3.4.7.1. / voetnoot 69 / 4.1.15. / 5.2.5.
Van Dorpe, Joseph: 5
Van Elslande, Renaat: voetnoot 11
van Ermengem, Frans: 10.2.9.
Van Gerven, Lieven: 8.2.74.
Van Hacht, Johannes-Ludovicus: 9.2.2.36.
Vanherk, Marie-Louise: 10.2.9.
Van Herzeele, Pol: 3.4.7.1. / 4.1.22. / 4.2.11.
Van Isacker, Karel: 5.3.2. / 9.2.4.8.
Vanlandschoot, Romain: 4.1.17.

- Van Langenacker (familie): 9.2.2.9.-
9.2.2.10.
- Van Lierde, Jean: 6.4.13. / 7.5.3.
- Van Mechelen, (?): 4.1.1.6.
- Van Meensel, Michel: 3.17.8.
- Vannitsen, Bertha: 1.7.
- Vannitsen, Maria: 1.7.
- Vannitsen, Odilia: 1.7.
- Van Obbergen, Pierre: 3.17.10.
- Vanormelingen, Livinus Arthur: 1.7.
- van Overbergh, Jacques: 6.7.3.
- Van Pelt, Jef: 3.17.9.
- van Rappard (E.H.): 3.4.8.2.2.
- Van Roey (kardinaal): 3.3.1.
- Van Schoenwinkel (familie): 9.2.2.3.
- Van Schoenwinkel, Robert: 1.7.
- Van Severen, Joris: 3 / 6 / 8 / 9 /
2.2.3.1.1. / 2.2.3.2.1. / 2.2.3.2.3. /
2.2.3.4. / 3.4.1. / 4.1.4.
- Van Steenbroek, Virginie: 9.2.2.36.
- Van Waeyenbergh, Honoré: 6.3.3.
- Van Wing, Jozef: 5.2.4. / 6.6.1.
- van Ypersele de Strihou, Jacques: 6.7.3.
- van Ypersele de Strihou, P.: 6.6.1.
- Vanzetti, Bartolomeo: 9.2.4.1.
- Verbeek, Louis: voetnoot 25
- Verbinnen, Cornelius-Camilius: 9.2.2.36.
- Verbond van Dinaso Corporaties: voetnoot 5
- Verbond van het Vlaams Verzet: 33: 4.2.2. /
8.2.38.
- Verdinaso: 3 / 4 / 5 / 6 / 8 / 9 / 10 / 2. /
voetnoot 52 en 53 / 3.4. / voetnoot 85 /
4 / 8.1.20. / 8.1.27. / 9.2.1.9.
- Vereeniging België-Nederland-Luxemburg: 3 /
6 / 4.1.3.
- Vereeniging voor Nationale Veiligheid:
2.2.3.2.4.
- Verenigde Naties: 8 / 5.2.4. / 6.3.10. /
6.4.1. / 6.4.2. / 6.6.1. / voetnoot 102 /
6.14.3. / 6.14.5. / 6.15.2. / 6.16.2. /
8.1.12. / 8.1.18. / 8.1.24. / 8.1.26. /
8.2.2. / 10.1.5.
- Verenigde Staten van Amerika: 6.4.1. / 6.7.
- Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN):
7 / 8 / 6.16.2.
- Vereniging voor Internationale Relaties
(VIRA): 7 / 8.1.26.
- Verhaeghe, Stefan: 3.5.5.
- Verhaegen, Benoît: 6.6.1. / 6.7.3. / 7.2.-7.3.
- Verhaeren, Emile: 2.2.3.2.4.
- Verhoeyen, Etienne: voetnoot 62 / 3.8. /
4.2.4.
- Vermeire, Rik: 10.2.9.
- Vermeire, Staf: 4.1.3.
- Verplaetse, Julien: 4 / 2.2.3.2.2. / 3.4.7.1. /
4.1.4.2.
- Verstraete, Dis: 2.1.3.
- Vertommen, Karel: 5.3.2.
- Verzet: 5 / 6 / 10 / 3.8.-3.9. / 3.17. / 4. /
8.1.27. / 8.2.38. / 9.2.1.11. / 9.2.4.2. /
9.2.4.6.
- Vichy(-regime): voetnoot 24 / 9.2.4.2.
- Vijfde kolonne: 9.2.4.6.
- Vijgen, Ingeborg: 6.3.13.
- Vindevogel, Leo: 9.2.4.6.
- Vlaamsche Jeugdherberg Centrale (VJHC):
2 / 2.1.3.
- Vlaamsche Kampeergemeenschap:
voetnoot 1
- Vlaamsch Verbond voor Reserve-Officieren
(VVRO): 5 / 3.1.
- Vlaamse Automobilistenbond: 5.3.1.
- Vlaamse Beweging: 1.3.4. / 9.2.4.8.
- Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR): 8
- Vlaamse Leergangen: 2.2.6.

- Vlaamse Toeristenbond: 5.3.1.
- Vlaams-nationalisme: 2
- Vlaams Pleitgenootschap (Brussel): 3
- Vlaanderen: 9.2.4.6.
- Vlerick, André: voetnoot 11
- Voorlopige Comité van de Europese Vereniging: 8.2.62.
- Vondeling: 9.2.1.2. / 9.2.2.12.
- Vrij België: 5
- Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen (VAVV): 4 / voetnoot 57
- Volkshogeschool 'Instituut Emile Vandervelde': 8.1.10.
- Volkshogeschool voor Kunst en Wetenschap: 8.1.9.
- von Craushaar, Harry: 9.2.4.7.
- von Rippentrop: 3.4.7.1.
- Voorhoeve, Ernst: voetnoot 53 / 3.4.4. / 3.4.7.1.
- Vrije Universiteit Brussel (VUB): 8.1.12.
- Wardprice, G.: 3: voetnoot 3
- Wereldgezondheidsorganisatie: 6.4.2.
- Wereldoorlog I: 12: voetnoot 34 / 1.3.3. / 1.4. / 9.2.1.4. / 9.2.3. / voetnoot 137
- Wereldoorlog II: 3: voetnoot 4 / 4 / 5 / 8 / 9 / 10 / voetnoot 51 / 3. / 4.1.17. / 8.1.20. / 8.1.28. / 9.2.1.7.-9.2.1.12. / 9.2.4. / 9.3.1.7. / 10.2.2.
- Werkers, Jef: 4.1.4.2.
- Werkgroep voor Ontwikkelingssamenwerking Federatie Zaventem: 8.1.12.
- Wertheim, Willem F.: 8
- Wery, Max: 3.4.7.1.
- West, Robert L.: 6.7.8.
- Westerouen van Meeteren, G.N.: 4.1.1.7.
- Westkapelle: 1.13.
- Weyns, Jozef: 9.2.4.6.
- Wigny, Pierre: 6.6.2.
- Wilkening, Rolf: 9.2.4.7.
- Willem de Zwijger: 2.2.3.2.2.
- Willemsfonds: 9.2.2.34.
- Willequet, Jacques: 9.2.4.6. / 9.2.4.8.
- Wils, Lode: 4.1.4.2.
- Wim: zie Dienst Wim.
- Wisconsin: 6.7.1.
- Wit-Gele Kruis: voetnoot 14 / 10.3.
- Wodon, Louis: 3.5.2.5.
- Wolff, Otto (firma): voetnoot 67 / 3.6.
- Worchester Committee on Foreign Relations: 6.7.5.3.
- Yumbu, Joseph: 6.3.8. / 6.4.1. / 6.4.10.
- Zaenen, Frans: 2.1.3.
- Zaire: 8 / 10 / 7.5.3. / 8.1.18.- 8.1.19. / 8.1.22. / 8.1.30. / 8.1.32. / 8.1.34. / 8.2.67. / 8.2.75. / 9.3.4. / 10.1.7.
- Zambia: 6.16.5.
- Zaventem: 8.1.12.
- Zellwoll und Kunstseide Ring Berlin: 3.6.
- Zender Brussel: 4
- Zepperen: 9.2.2.8. / 9.2.2.20.
- Zero: 5 / 3.8. / 3.17.4.
- Zimbabwe African National Union: 9.3.3.
- Zuid-Afrika: 5.2.4.
- Zwartzusters: 9.2.2.21.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Afdeling 1. Familie en personalia	12
1.1. Grootvader Arnold-Vital Van Bilsen (1862-1928), echtgenoot van Maria-Christina Hendrickx (1860-1894) en Maria Catherina Polus (1875-1933)	12
1.2. Grootouders Louis Swevers (1861-1929) en Joanna Virginia Pusilian (1863-1940)	12
1.3. Vader Adrien Van Bilsen (1885-1973), echtgenoot van Bertha Swevers (1889-1934) en Maria Gilis (1895-1963)	12
1.4. Nonkel Evrard Van Bilsen (1893-1979), echtgenoot van Irma Moreaux (1904-1988)	14
1.5. Broer Albert Van Bilsen (1914-1967) en zus Gaby Van Bilsen	14
1.6. Kinderen Rita en Véronique Van Bilsen	14
1.7. Diverse overlijdensbrieven en bidprentjes familieleden en aanverwanten	14
1.8. Agenda's en telefoonboekjes Van Bilsen	15
1.9. Telefoonboekjes Van Bilsen en steekkaarten met buitenlandse adressen	15
1.10. Diverse visitekaartjes Van Bilsen	15
1.11. Curricula vitae Van Bilsen	15
1.12. Pensioendossier Van Bilsen	15
1.13. Foto's Van Bilsen en anderen	16
1.14. Archief- en bibliotheek Van Bilsen	16
Afdeling 2. Humaniora, universitaire studies en vooroorlogs Verdinaso	17
2.1. Humaniora aan Koninklijk Atheneum Diest	17
2.2. Student in Leuven en lid Verdinaso	17
Afdeling 3. Legerdienst en Tweede Wereldoorlog	21
3.1. Lid Vlaamsch Verbond voor Reserve-Officieren	21
3.2. Militiedocumenten en carrière als reserve-officier	21
3.3. Mobilisatie, Achttiendaagse Veldtocht en "odyssee" in Frankrijk	21
3.4. Verdinaso, reizen naar Duitsland en Nederland, Hendrik De Man	22
3.5. Secretaris groep Tony Herbert/'Groupe Demain', contacten met aanverwante organisaties en naoorlogse groep rond <i>La Relève</i>	25
3.6. Varia bezetting en collaboratie	27

3.7.	Inschrijving aan de ULB voor licentiaat in de Koloniale Wetenschappen (academiejaar 1941/1942) evenals inschrijving aan de K.U. Leuven voor licentiaat in de Politieke Diplomatie (academiejaar 1942/1943)	27
3.8.	Lid inlichtingendiensten "Othello" en "Zero" (lijn "Athos", verzetsactiviteiten in Nederland ("Inlichtingendienst NB"), arrestatie en naoorlogse liquidatie NB)	28
3.9.	Commandant Belgisch Leger (einde februari-15 oktober 1944)	28
3.10.	Anonieme aanklacht tegen Van Bilsen als zogeheten 'collaborateur'	30
3.11.	Mobilisatie bij de Tweede Directie van het ministerie van Landsverdediging: "Mission Betty" (december 1944-half januari 1945)	30
3.12.	Perikelen met het leger aangaande huwelijk met Maria Claessens (januari-augustus 1945)	30
3.13.	Secretaris Belgisch Rijncomité (° ca. 5 februari 1945)	30
3.14.	Mobilisatie bij de Belgische Militaire Missie: toegevoegd verbindingsofficier aan het Amerikaans leger (22 maart-juni 1945)	30
3.15.	Agent Belgische Staatsveiligheid: verbindingsofficier bij het Bureau Nationale Veiligheid in Den Haag (ca. 1 juli 1945-april 1946)	31
3.16.	"Inquirer" bij de Tweede Commissie voor Oorlogsmisdaden (14 juli 1945)	32
3.17.	Getuigschriften van Van Bilsen voor 'vaderlands gedrag', evenals getuigenissen ter ontlaste	32
Afdeling 4.	Naoorlogse herinneringen aan Nieuwe Orde, Verdinaso, collaboratie en verzet	33
4.1.	Neo-dinasobeweging en contacten met en herinneringen aan oud-dinaso's en sympathisanten	33
4.2.	Lezingen, interviews, briefwisseling over Nieuwe Orde, Verdinaso, collaboratie en verzet	35
Afdeling 5.	Onmiddellijke naoorlogse activiteiten inzake Afrika (ca. 1945-1950)	37
5.1.	Uitgesteld examen Koloniale School Brussel	37
5.2.	Vertegenwoordiger van BELGA in Kongo/Afrika (4 mei 1946-oktober 1947)	37
5.3.	Varia periode einde 1947-1950	38
Afdeling 6.	Politieke carrière, Groupe Marzorati, Harvard University	39
6.1.	Vlaams secretaris van het "Harmelcentrum" (4 oktober 1949 e.v.)	39
6.2.	Adjunct-kabinetschef van minister van Openbaar Onderwijs Pierre Harmel (8 november 1950-26 april 1954)	39
6.3.	Medewerking aan Service de Documentation et d'Informations (° 1954) - Groupe Marzorati pour l'Etude des Problèmes Africains (° ca. 1955)	39
6.4.	Periode rond onafhankelijkheid Kongo (30 juni 1960-ca. mei 1961)	41
6.5.	Belgische politiek en Beweging voor de Europese Federatie	43

6.6.	Rapport-Van Bilzen in opdracht van minister Maurice Brasseur (30 augustus 1961) en oprichting Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS)	44
6.7.	Gast van de Harvard University (6 september 1961-1 april 1962)	44
6.8.	Publicatie A.A.J. VAN BILSEN, <i>L'Indépendance du Congo</i> (Doornik, 1962)	46
6.9.	Vergadering Maleisië (14 juni 1962)	46
6.10.	Secretaris-generaal van de Dienst voor Ontwikkelingssamenwerking (DOS) (1 juli 1962-1971)	46
6.11.	Regeringscrisis (24 mei 1965) en Van Bilzen commissaris van de Koning voor de Ontwikkelingssamenwerking (30 juli 1965-10 maart 1966)	46
6.12.	Knipseldossier betreffende ontwikkelingssamenwerking en beleid Van Bilzen als secretaris-generaal DOS en commissaris van de Koning	46
6.13.	Kabinetschef van minister van Buitenlandse Zaken Pierre Harmel (19 maart 1966-15 juli 1968)	47
6.14.	Opnieuw secretaris-generaal van de DOS en Belgisch ambassadeur (1968-1970)	47
6.15.	Permanent Vertegenwoordiger van België bij de Internationale Economische Conferenties (25 november 1970-1 december 1972) en benoeming tot gewoon hoogleraar RUG (1 december 1972)	48
6.16.	Varia jaren 1970	48
Afdeling 7.	Docent en gewoon hoogleraar	50
7.1.	Universitair Instituut van de Overzeese Gebieden (UNIVOG) (1950-1961)	50
7.2.	Rijkshandelshogeschool Antwerpen (1951-1968 (?))	50
7.3.	Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) (1965-1982)	50
7.4.	Universitaire Instelling Antwerpen (UIA) (1962-1983)	50
7.5.	Rijksuniversiteit Gent (RUG) (1962-1983)	50
7.6.	Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie	52
7.7.	Diverse cursussen	52
Afdeling 8.	Lezingen, interviews en publicaties, hoofdzakelijk m.b.t. Afrika en ontwikkelingsbeleid	53
8.1.	Lezingen en interviews Van Bilzen	53
8.2.	Publicaties Van Bilzen	56
8.3.	Publicaties met verwijzingen naar Van Bilzen	60

Afdeling 9.	Memoires Van Bilzen	61
9.1.	Algemeen schema van de memoires	61
9.2.	Ongepubliceerd gedeelte	61
9.2.1.	Manu- en typoscripten	61
9.2.2.	Gegevens voor familiechroniek en jaren 1920	62
9.2.3.	Gegevens m.b.t. Eerste Wereldoorlog	65
9.2.4.	Gegevens m.b.t. jaren 1930 en Tweede Wereldoorlog	65
9.3.	Gepubliceerd gedeelte: <i>Kongo 1945-1965. Het einde van een kolonie</i> (Leuven, 1993)	66
9.3.1.	Contacten met uitgevers en tussenpersonen	66
9.3.2.	Historische achtergrondinformatie	67
9.3.3.	Illustratiemateriaal	67
Afdeling 10.	Varia	69
10.1.	Documentatie, hoofdzakelijk betreffende Afrika/Kongo en ontwikkelings- problematiek	69
10.2.	Diverse contacten, hoofdzakelijk met vrienden en kennissen	70
10.3.	Secretaris-generaal van Wit-Gele Kruis	71
	Klapper	72
	Inhoudsopgave	92